

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
KOMUNIKĀCIJAS STUDIJU NODAĻA

KRISTIANA BREKTES
PUBLISKĀ TĒLA VEIDOŠANA
UN TĀ IETEKME
UZ SABIEDRĪBAS UZTVERI

BAKALaura DARBS

Autors: **Kristers Ūdris**

Studenta apliecības Nr.: ku16011

Darba vadītāja: docente Dr. art. Zane Radzobe

RĪGA 2020

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir “Kristiana Brektes publiskā tēla veidošana un tā ietekme uz sabiedrības uztveri.”

Pētījuma mērķis ir noskaidro, kādu ietekmi uz sabiedrības uztveri atstāj Kristiana Brektes tēls. Teorētiskā daļa apraksta mākslinieku Kristianu Brekti un viņa tēlu, tēla veidošanu un medijus kā tēla veidošanās ietekmējošu faktoru. Darbu teorētiski pamato Kļausa Mertena tēla veidošanas teorija un rāmējuma teorija. Metodoloģijas pamatā izmantota anketēšana, padziļināta intervija, ekspertu intervija un rāmējums.

Darbā iegūtie rezultāti parāda, ka gan mediji, gan arī sabiedrība kopumā Kristiana Brektes tēlu saista ar provokācijām un ekstrēmu tēlu.

Atslēgas vārdi: Kristians Brekte, tēla veidošana, Kļausa Mertena tēla teorija, rāmējuma teorija, mediji.

ABSTRACT

The theme of the bachelor paper is “Creating a public image of Kristians Brekte and its impact on public perception.”

The aim of this paper is to find what kind of impact is making Kristians Brekte’s public image on the public perception. Theoretical part describes artist Kristians Brekte and his image, public image making and media as an influencing factor on public image creation. Paper is theoretically based on Klaus Merten’s image theory and framing theory. Methodology is based on questionnaire, in-depth interviews, expert interviews and framing.

Results reveal that both media and society associate the image of Kristians Brekte with provocations and an ekstreme image.

Key words: Kristians Brekte, public image making, Klaus Merten’s image theory, framing theory, media.

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	6
1. KRISTIANS BREKTE	9
1.1. Mākslinieks Kristiana Brekte	9
1.2. Kristiana Brektes ekspresīvais tēls	11
2. TĒLA VEIDOŠANA	14
2.1. Tēla vispārējs skaidrojums	14
2.2. Tēla veidošana un tā komunikācija	15
3. MEDIJI KĀ TĒLA VEIDOŠANĀS IETEKMĒJOŠS FAKTORS	19
3.1. Mediju nozīme tēla veidošanā.....	19
3.2. Digitālo mediju nozīme tēla veidošanā	20
3.3. Tēla veidošana sociālajos medijos	21
4. METODOLOĢIJA	24
4.1. Kļausa Mertena tēla veidošanas teorija.....	24
4.2. Rāmējuma teorija	27
4.3. Anketēšana – kvantitatīvā pētniecības metode.....	30
4.4. Padziļinātās intervijas.....	33
4.5. Ekspertu intervijas.....	35
5. EMPĪRISKĀ DAĻA	37
5.1. Ziņu portālu publikāciju analīze - rāmējums.....	37
5.2. Ekspertu interviju analīze	48
5.3. Anketas jautājumu analīze	51
5.4. Padziļināto interviju analīze	71
SECINĀJUMI	76
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS	78
PIELIKUMI	84
1. PIELIKUMS ZIŅU PORTĀLU SATORI.LV, DIENA.LV UN JAUNS.LV APRAKSTS	84
2. PIELIKUMS ZIŅU PORTĀLU PUBLIKĀCIJU ANALĪZES IEGŪTĀ INFORMĀCIJA	88
3. PIELIKUMS ANKETA	101
4. PIELIKUMS PADZIĻINĀTĀ INTERVIJA AR RESPONDENTU S30	105
5. PIELIKUMS PADZIĻINĀTĀ INTERVIJA AR RESPONDENTU S33	108
6. PIELIKUMS PADZIĻINĀTĀ INTERVIJA AR RESPONDENTU V32	112
7. PIELIKUMS EKSPERTU INTERVIJA AR KATRĪNU AVOTIŅU	115
8. PIELIKUMS EKSPERTU INTERVIJA AR ANDRU MIHELSONI	119

DARBĀ IZMANTOTO APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

Att. – attēls

Aut. piez. – autora piezīme

Nr. - numur

Tulk. – tulkojumā

Utt. – un tā tālāk

IEVADS

Mēs dzīvojam nemitīgā ziņu aprītē, kur bieži vien ir grūti sekot līdzi notikumiem un novitātēm. Šis mūsdienu fenomens pieprasa jebkura produkta, pakalpojuma vai piedāvājuma identitātes unikalitāti, lai tas spētu pietiekami ilgi izdzīvot, tādējādi veidojot atpazīstamību un konkurētspējību. Tēla veidošana ir viens no instrumentiem, ar kuriem var panākt iepriekšminētos nosacījumus - tas var darboties arī kā ietekmīgs veids, lai mijiedarboties ne tikai ar kādām sev vēlamām mērķa grupām, bet arī ar sabiedrību kopumā. Šāda paštēla veidošana pieprasa ne tikai aktualitāšu apzināšanu un sociāli aktīvu perspektīvu noteikšanu. Tā pieprasa arī apzinātu sabiedrības provocēšanu un stereotipu laušanu, neatstājot vienaldzīgu nevienu.

Mākslinieks Kristians Brekte ar savu ekstrēmo tēlu un dažādi vērtēto mākslu rada cilvēkos dažādas emocijas, kas bieži vien izsauc arī negativitāti un nosodījumu, tomēr šie aspekti kalpo kā papildus resurss atpazīstamībā un ar viņu saistīto produktu pieprasījumā. “Reliģija un likumi, tikumība un morāle, seksualitāte un izvirtība, kā arī bailes – no soda, nāves – ir tās asis, ap kurām rotē mākslinieka veidotie tēli, kas ir tikpat sarežģīti kā idejas, kas tiem jāiemieso.”¹ Brektes māksla ir ne tikai paši darbi, bet arī iespēja demonstrēt noteiktu vērtību un domu kopumu.

Tēla veidošanā būtisku lomu ieņem arī mediji – tie lielā mērā var ietekmēt sabiedrības viedokli, atspoguļojot informāciju sev vēlamajā virzienā. Klauss Mertens norāda, ka “mediji ir tie, kas konstruē tēlus – realitāte, kas ir izdomāta un tā, kas ir patiesa, var aizstāt viena otru, un tā darbība vai persona, kas ir īstā, var dabūt aizstājēju medijos, proti, tēlu.”²

Pētījuma problēma atklājas tajā, ka mūsdienu ātrajā informācijas plūsmas apmaiņā ir svarīgs ilgdzīvotspējīgs tēls, kas labi pārdodas, tāpēc publiskā tēla veidošana pieprasa arvien izteismīgākus un atmiņā paliekošākus paņēmienus. Publiskās personas sava tēla veidošanā izmanto ļoti krasus un bieži neviennozīmīgi vērtētus paņēmienus, lai sasniegtu sabiedrību un gūtu tās uzmanību.

---

¹ Kristians Brekte brīdina par kastrācijas draudiem (2013). Skatīts 2020. gada 1. februārī:

https://www.tvnet.lv/5435253/kristians-brekte-bridina-par-kastrācijas-draudiem?fbclid=IwAR3emCXPcafJmT_Yd_C8BJ1tOAI0Y2Y400t2uTaP5-vkPu906oOtTij8ZI4

² Merten, K. (2004). *A contrustivistic approach to public relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public relations and communication management in Europe*. Retrieved June 13, 2019. From

http://books.google.lv/books?hl=en&lr=&id=AAkj51GOor0C&oi=fnd&pg=PR5&dq=klaus+merten+image+theory&ots=WH1DanGnX7&sig=Xmf10qss1VnyrXrk71-34OcMDLs&redir_esc=y#v=onepage&q=klaus%20merten%20image%20theory&f=false

Plašais piedāvājumu klāsts pieprasa mērķtiecīga tēla izveidi, kur galvenais nosacījums ir izcelties konkurentu vidū. Lai arī Latvijas akadēmiskajā telpā ir dažādi pētījumi par tēla veidošanu, ekstrēma tēla veidošana un tā ietekme uz sabiedrību nav daudz pētīta, tāpēc darbs uzskatāms novitatīvs.

Darba mērķis ir noskaidrot, kādu ietekmi uz sabiedrības uztveri atstāj Kristiana Brektes tēls.

Lai sasniegtu pētījumā izvirzīto mērķi, tika noteikti sekojoši **darba uzdevumi**:

- Atbilstošas literatūras izpēte par izvēlēto tēmu – mākslinieku Kristianu Brekti, publisko tēlu un tā veidošanu, sabiedrības uztveres veidošanās kritērijus;
- Tēla izstrādes nosacījumu izpēte;
- Komunikācijas un mārketingu procesu izpēte saistībā ar tēla veidošanu;
- Anketas izstrādāšana, tās analīze;
- Padziļinātās intervijas izstrāde, ņemot vērā anketā iegūtās analīzes bāzes;
- Ekspertu intervijas izstrāde;
- Iegūto datu analīze;
- Secinājumu izdarīšana.

Par pētījuma priekšmetu tika noteikta sabiedrības uztvere.

Pētījuma objekts darbā ir Kristiana Brektes tēls.

Par darba **hipotēzi** tika izvirzīts - skandalozs publiskais tēls piesaista lielāku sabiedrības daļas uzmanību un ir noturīgāks, neskatoties uz visiem negatīvajiem aspektiem

Darba teorētiskajam pamatojumam pētījumā tiks pielietotas divas teorijas – **Klausa Mertena tēla veidošanas teorija** un **rāmējuma teorija**. Šīs teorētiskās nostādnes atklāj komunikācijas lomu tēla veidošanā un parāda mediju un tēla ciešo saistību.

Pētījumā ir izvēlētas gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās pētniecības metodes – rāmējums, anketēšana, padziļinātā intervija, ekspertu intervijas. Visas iepriekšminētās pētniecības metodes darba gaitā ieņem nozīmīgu lomu. Ar rāmējuma palīdzību tiks analizēts 3 ziņu protālu atspoguļotais par Kristianu Brekti. Anketēšana palīdz saprast kopainu, izdalot tos respondentus, kuri virzīti tālāk padziļinātajai intervijai. Ekspertu intervijas palīdz un pastiprina izpratni par tēmu. Visas nosauktās metodes ir vajadzīgas darba mērķa papildīšanai, kā arī bakalaura darbā izvirzīto uzdevumu veikšanai.

Par empīrisko bāzi tika izvēlēti 3 ziņu portāli – diena.lv, satori.lv, jauns.lv. Tiks apskatīti visi raksti saistībā ar Kristianu Brekti laika periodā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. aprīlim.

Latvijā gadu gaitā nav bijusi raksturīga ekstrēmu tēlu veidošana. Tikai salīdzinoši nesen ir novērojama milzīga preču un pakalpojumu piedāvājumu pieejamība, kā rezultātā ir radusies vajadzība pēc iespējami efektīvākas pašprezentācijas. Šis darbs akadēmiskajā vidē spētu radīt vērtīgu pienesumu, kas varētu kalpot arī tālākiem pētījumiem.

Darbs sastāv no trīs daļām, proti, teorētiskās, metodoloģiskās un empīriskās daļas. Teorētiskā daļa apraksta mākslinieku Kristianu Brekti, viņa mākslu un tēla veidošanas pamatnosacījumus. Metodoloģiskajā daļā autors apraksta gan pētījumā pielietoto Klusa Mertena tēla teoriju, gan rāmējuma teoriju. Aprakstītas arī pētījuma gaitā izmantotās metodes – rāmējums, anketēšana, padziļinātās intervijas, kā arī ekspertu intervijas. Empīriskā daļa atklāj un iztirzā patstāvīgi veiktos pētījumus, analizējot ne tikai rāmējuma un anketēšanas laikā iegūtos datus, bet arī padziļināto un ekspertu intervijas ietvaros iegūto informāciju. Darba noslēguma izdarīti secinājumi, pievienoti pielikumi un izmantotās literatūras saraksts.

1. KRISTIANS BREKTE

1.1. Mākslinieks Kristiana Brekte

Mēs dzīvojam laikmetā, kad bieži vien “tēls kļūst nozīmīgāks par saturu.”³ Tēls kļūst par fikcionālo īstenību, atstājot reālo īstenību, proti, saturu, otrajā plānā. Tā kā mūsdienās informācijas un ziņu gūzmā izdzīvo ilgtspējīgākie un spilgtākie tēli, tēla veidošana pieprasa jaunus paņēmienus. **“Tēla izveidošana ir unikāls līdzeklis saziņai ar patērētājiem, kas ne vienmēr atbilst tradicionālajiem mārketinga noteikumiem.”**⁴ Tieši šādu vadmotīvu caurvīts ir mākslinieks Kristians Brekte, kura izveidotais tēls ne tikai iet pret visām tradicionālajām un sabiedrībā pieņemtajām normām, bet viņa tēls un darbi runā paši par sevi, nesot neviennozīmīgi vērtēto atpazīstamību tālāk sabiedrībā.

Mākslinieks Kristians Brekte ir pazīstams ne tikai ar savu ekstrēcisko mākslu un neatkārtājamo rokrakstu visā, ko dara, bet arī ar pretrunīgi vērtētu tēmu apspriešanu. Brekte darbojas kā vides mākslas katedras vadītājs Latvijas Mākslas akadēmijā, kur ir arī ieguvis izglītību scenogrāfijā, kā arī ir asociētais profesors.⁵ Māksliniekam ir bieža sadarbība ar “Dailes” un “Liepājas” teātriem, kur ir praktizējošs scenogrāfs.

Brekte ir no tiem māksliniekiem, kurš radošajā sfērā ir ilgi izkopus savu māksliniecisko atšķirības un izteiksmes zīmi – vizuālo valodu. Kristians Brekte vairāk kā desmit gadus ir aizrāvis ar dažādiem subkultūru stiliem, ielu kultūru, reliģijas tēmām, populāro kultūru, kā arī ir redzams atsauces uz mākslas vēsturi.⁶ Mākslinieks lielāko uzsvāru savos darbos liek uz stāstu un tā vēstījumu. Brekte norāda, ka “bez stāsta jau nekad nevar. Stāstiem vienmēr ir jābūt. Atkarībā no tā vai man tas ir jāstāsta līdz galam vai tam stāstiņam ir jāturpinās skatītāju, apmeklētāju galvās,”⁷ kas liecina par to, ka mākslinieks ne tikai domā par to, kā viņa māksla izskatīsies vizuāli reālajā pasaulē, bet arī to, kāda *māksla* radīsies viņa skatītāja galvā. Brektem svarīga ir arī atgriezeniskā saite ar cilvēkiem, kas ir redzējuši viņa izstādes.

---

³ Kahle, R, Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006) *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey., P.16.

⁴ Kahle, R, Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006) *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey., P.17.

⁵ *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 23. martā: <https://www.lma.lv/akademija/musu-cilveki/kristians-brekte>

⁶ *Personība. 100g Kultūras. Scenogrāfs un mākslinieks Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 20. martā: <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/11.04.2017-personiba.-100g-kulturas.-scenografs-un-makslinieks-kristians-br.id95013/>

⁷ Raģelis, Ģirts. (2017. gada 3. janvāris) *Kāpēc lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs?* Izgūts no: <https://satori.lv/article/kapec-lai-cilveks-gribetu-but-nemirstigs>

Mākslinieka Kristiana Brektes darbi ir plaši sastopami, sākot no dažādiem muzejiem un galerijām (piemēram, Latvijas nacionālais mākslas muzejs, Mckee Gallery kolekcijā ASV) līdz pat privātiem uzņēmumiem un privātām kolekcijām Latvijā (piemēram, Jāņa Zuzāna, Dr. biol. Gunta Belēviča, Māra Vītola privātajās kolekcijās), kā arī citās valstīs - Lietuvā, Vācijā, Francijā, ASV un citās,⁸ kas parāda Brektes vispasaules līmeņa atpazīstamību.

Brekte ir saņēmis vairākas balvas un apbalvojumus. Ar savu darba sēriju "Rīgas madonnas" 2010. gadā arī ieguvis nomināciju prestižajai Purvīša balvai, kuru pasniedz par izcilākajiem pašmāju vizuālās mākslas darbiem. Mākslinieks ir arī ieguvis tilulu kā "Labākais ārzemju mākslietis vecumā līdz trīsdesmit pieciem gadiem", kas ir piešķirts "Art Vilnius' 12" (starptautiskā laikmetīgās māksas mese) ietvaros.⁹ Viņa darbi ir iekļauti dažādos pasaules izdevumos saistībā ar mākslu un tās pārstāvjiem.

Līdzīgi kā to darījis mākslinieks Renē Magrits, arī Kristianam Brektem raksturīgs dot savu darbu mīklu atminējumus nosaukumos. Lai gan katrs cilvēks konkrēto darbu var interpretēt citādāk, tomēr Brekte cenšas cilvēkus ievirzīt tajā virzienā, kurā viņš tos ir paredzējis vest.

Brektem ir ļoti svarīgs savas mākslas skatītāju viedoklis, tāpēc viņš saka: "Man svarīgi, ka vispār ir kāda reakcija. Reiz kādā kopizstādē Arsenālā kāds apmeklētājs bija uzplāvis manam darbam. Pēc tam šo darbu ar visu spļāvienu nopirka kāds Ņujorkas mākslas kolekcionārs. Ja vari uztaisīt darbu, kas izraisa tādas emocijas, tad kaut kas tur strādā."¹⁰ Šis Kristiana Brektes sacītais apliecina mākslinieka ekstravagantos un ekstrēmos uzskatus, kā arī norāda uz viņa izpratni ne tikai par savu mākslu un to, ko tai vajadzētu reprezentēt, bet arī priekšstatus, kādai vajadzētu būt mākslai kopumā. Tāpat mākslinieks pats par cilvēku provocēšanu izsakās, ka vēlas "uzšaut tādu plauku mazdruciņ, kas noved līdz kaut kam tādām, ka viņš sāk domāt. [...] Mani vairāk par ķieģeļu mētāšanu interesē sabiedrības vērošana."¹¹

---

⁸ Rušeniece, Līga. *Kristians Brekte. Kaifa ķeršana*. Skatīts 2020. gada 20. aprīlī: <https://nra.lv/kultura/193693-kristians-brekte-kaifa-kersana.htm>

⁹ *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 23. martā: <https://www.lma.lv/akademija/musu-cilveki/kristians-brekte>

¹⁰ Vilcāne, Vintra. *Mākslinieks Kristians Brekte: Man nav bail no nāves*. Skatīts 2020. gada 26. aprīlī: <https://www.santa.lv/raksts/klubs/makslinieks-kristians-brekte-man-nav-bail-no-naves-32008/>

¹¹ Saulīte, Zandere Inita. *Skandalozais Kristians Brekte: "Zārkan jau kabatu nav"*. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/245432-skandalozais-kristians-brekte-zarkam-jau-kabatu-nav>

1.2. Kristiana Brektes ekspresīvais tēls

“Kristiana Brektes mākslinieciskais rokraksts ir provokatīvs un izaicinošs, tomēr šausmīgais un pretīgais tajā nereti tiek hiperbolizēts tiktāl, ka kļūst pats par savu karikatūru.”¹² Brekte veido savu tēlu pietiekami spilgtu un šokējošu, lai tas nebūtu sajaucams ar nevienu citu mākslinieku vai to darbiem - viņa darbi izjauc tradicionālos priekšstatus par glezniecību vai, piemēram, tēlniecību. Mākslieks veiksmīgi ir spējis atteikties no pierastajām mākslas formām un radīt savu, neatkārtojamo, mākslas stilu, izmantojot ne tikai pierakstās krāsas, bet liekot lietā dažādus materiālus, veidojot kreatīvus gaismas efektus, kā arī iekļaujot savā mākslinieciskajā darbībā skaņas izmantojumu.¹³ Tāpat “sižetiskais vandālisms autora instalācijās mijas ar formas tīrību un tehnisku nostrādātību, asi kritiskās vai atkailinošās norādes un citākus vienojot jau atpazīstamību iemantojušā estētikā.”¹⁴ Lai gan darbi ir provokatīvi un diskutabli dažādo tematiku un izpildījumu ziņā, pats darba izpildījums Brektem ir ļoti svarīgs, atrādot pēc iespējas estētiski baudāmākus un kvalitatīvākus darbus, kuri ir pēc iespējas labākā izpildījumā.

Brektem raksturīgs perfekcionisms. Mākslinieks sev raksturīgi provokatīvi brīvajā stilā izsakās: “Mākslā esmu absolūti pedants. Man ir svarīgi, lai lietas ir nostrādātas. Lai viņš neizskatās pēc sūda. Un tas pats ir arī ar eksponēšanu. Man liekas, ka tās ir tādas tik svarīgas lietas. Tas ir viens, ko tu esi izdomājis, bet no sūda sūdu neuztaisi.”¹⁵ Šādi brīvi izteikumi liecina arī ne tikai par pašu Brektes ziņojuma saturu kā tādu, bet arī par to, ka mākslinieks jūtas brīvi paust savas domas, izmantojot arī publiskai videi šķietami nepiemērotus vārdus. Arī caur šiem izteicieniem Brekte rada cilvēkos noteikta tēla sajūtu, kā arī veido attieksmi pret sevi un arī savu mākslu.

Jāmin būtu arī Brektes humora izjūta viņa darbos, kas brīžiem liekas pat nedaudz izņirgājoša un apsmejoša, taču tajā pašā laikā tik patiesi skaudra un precīza. Darbi uzrunā ne tikai emocionāli, bet galvenokārt intelektuāli. Piemēram, ļoti bieži mākslinieka darbos ir dzīvnieka – cilvēka vadmotīvs, kurš ir savīts vienā veselumā. Brekte netieši norāda un salīdzina cilvēku ar dzīvnieku dažādās tā izpausmēs. Humora izjūta nav tikai darbos kā tādos, bet arī

---

¹² *Izdota Māra Runguļa un Kristiana Brektes šausmu stāstu grāmata*. Skatīts 2020. gada 1. februārī: <https://www.delfi.lv/kultura/news/books/izdota-mara-rungula-un-kristiana-brektes-sausmu-stastu-gramata-berniem.d?id=50620009>

¹³ *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 23. martā: <https://www.lma.lv/akademija/musu-cilveki/kristians-brekte>

¹⁴ *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 23. martā: <https://www.lma.lv/akademija/musu-cilveki/kristians-brekte>

¹⁵ Raģelis, Ģirts. *Kāpēc lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs?* Skatīts 2020. gada 23. martā: <https://satori.lv/article/kapec-lai-cilveks-gribetu-but-nemirstigs>

dažādās aktivitātēs. Reklamējot savu personālistādi “Kultūras Altāris”, Brekte izaicina skatītāju, TV studijā sarīkojot performanci, kas šķietami ir ar humoristisku pieskaņu, bet tajā pašā laikā nopietni nodod savu vēstījumu un piesaista skatītāju ne tikai ar pašām darbībām, bet ar savu provokatīvo izskatu, izvēlētajām krāsām, atribūtiem, mūziku kā savas mākslas (arī pašas idejas) reprezentāciju.¹⁶

Ir sajūta, ka Kristians Brekte, radot savus mazliet agresīvos darbus, mēģina cilvēkus šokēt un piespiest domāt par sabiedrībā esošām problēmām. Brektem ir svarīgi, ka „skatītājs pārsteigumā noelšas un saprot, ka šādu notikumu pavērsienu nav gaidījis, un mākslas baudītāja pasaule un priekšstati par to, kas ir labi un slikti, apgriežas kājām gaisā.”¹⁷ Tāpat māksliniekam svarīgi darbos ietvert domu, kas ir cilvēkiem saistoša un aktuāla. Brekte norāda, ka “cilvēki vienmēr ir interesējušies par dzīves un eksistences tumšo pusi.”¹⁸ Šis aspekts parādās arī Kristiana Brektes darbos – viņš daudz apslēlē nāves jēdzienu, spēlējas ar to un, protams, arī izaicina ikvienu mākslas baudītāju, radot paralēlo mākslu arī pašā skatītājā, proti, radot cilvēkos spilgtas emocijas, domas un sajūtas.

“Viņa attēlotā realitāte ir perversa, grēcīga un bieži vien nežēlīga – tāda, kuru “snaudoļojošā mūsdienu sabiedrība izliekas neredzam, jo vienaldzība ir visai ērta poza.”¹⁹

Pats Brekte uzsver, ka dzīvojam laikā, kad var atļauties teikt to, ko domā.²⁰ Autors uzskata, ka tas ir viens no iemesliem, kāpēc Kristians Brekte atļaujas brīvi izteikties (ne tikai vārdiski, bet arī mākslā caur saviem darbiem). Daudzās intervijās Brektes atbildes ir pietiekami ekstravagantas, kas var būt interesantas ne tikai lasītājam un klausītājam, bet pašam intervētājam un arī Brektem. Vienā no intervijām, kur intervētāja Vintra Vilcāne raksta, ka konkrētā intervija ir viena nopēdējā laika interesantākajām intervijām, prasot Brektem par to, kā Kristianam Brektem ir izdevies būt laimīgam dzīvē un nepiedzīvot depresijas, Brekte atbild, ka “tas it no tā, ka dzeru bērnu asinis... Un, ja tās nevar dabūt, tad – jaunavu asinis (*smaida*). Vēl ļoti iespējams, ka to laimi dod mana atmiņa kā jūraszirdziņam.”²¹

---

¹⁶ *Atklās Kristiana Brektes personālistādi “Kultūras Altāris.”* Izgūts no: <https://tv3play.skaties.lv/900-sekundes-10351546>

¹⁷ Barčevska, Diāna. *Pilsētas bērni: jaunie Latvijas glezniecībā II: Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izstāžu zāle „Arsenāls”*, Rīga, ArtBuce, 2012, 18.lpp

¹⁸ Rušeniece, Līga. *Kristians Brekte. Kaifa ķeršana*. Skatīts 2020. gada 20. aprīlī: <https://nra.lv/kultura/193693-kristians-brekte-kaifa-kersana.htm>

¹⁹ *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 21. aprīlī: <https://www.bastejs.lv/lv/makslinieki/kristians-brekte-lv/>

²⁰ Vilcāne, Vintra. *Mākslinieks Kristians Brekte: Man nav bail no nāves*. Skatīts 2020. gada 26. aprīlī: <https://www.santa.lv/raksts/klubs/makslinieks-kristians-brekte-man-nav-bail-no-naves-32008/>

²¹ Vilcāne, Vintra. *Mākslinieks Kristians Brekte: Man nav bail no nāves*. Skatīts 2020. gada 26. aprīlī: <https://www.santa.lv/raksts/klubs/makslinieks-kristians-brekte-man-nav-bail-no-naves-32008/>

Pēc autora domām mākslinieks Kristians Brekte var patikt, gan arī nepatikt, tomēr neviens no cilvēkiem, kas saskaras ar viņu, nevar palikt vienaldzīgs tā tēla priekšā, ko ir tendenciozi radījis un turpina izkopt pats mākslinieks.

2. TĒLA VEIDOŠANA

2.1. Tēla vispārējs skaidrojums

Mēs dzīvojam laikmetā, kur ir nemitīga informācijas aprīte, kas nepārtraukti mainās un transformējas. Šajā milzīgajā ziņu un jaunumu gūzmā tiek pamanīts un paliek atmiņā tas, kas ir atmiņā paliekošs un atšķirīgs uz kopējā fona. Tieši tāpēc pēc autora domām ir īpaši svarīga veiksmīga un pamanāma tēla izveida, kas rada veiksmīgu atpazīstamību.

Līdzīgi kā daudziem jēdzieniem, arī tēla skaidrojumi ir un var būt dažādi. “Tēls” kā termins ir atvasināts no vārda latīniski – *imiatarī*, kura nozīme ir imitēt un atdarināt. No tā var izdarīt secinājumus, ka tēls raksturojams kā ārēja objekta (lielākajā daļā – cilvēka) atdarinājums vai reprezentācija.²² Tāpat tēls ir traktējams kā rūpīgi izstrādāts profils priekš kāda – personām, uzņēmumiem, organizācijām, produktiem, kā arī pakalpojumiem kopumā. Tas nav salīdzināms ar, piemēram, kādu saukli, dizainu vai attēlu. Tēls atšķiras ar to, ka tas ir reāls.²³

Jēdziens “tēls” zinātnē tika pielietots un skatīts „lai aprakstītu personas publiskajā dzīvē, grupas, produktus, tautas, cilvēkus u.c.”²⁴ Citā skaidrojumā “tēls” raksturots kā „priekšstatu, uzskatu un jūtu kopums, kurš ir kādai personai pret konkrētu objektu (persona, organizācija, produkta, ideja), un kas satur kognitīvas un afektīvas sastāvdaļas”.²⁵

Vēl kāds avots min, ka “tēls ir galvenais jēdziens patērētāju psiholoģijā un tas ir plaši pētīts no dažādām patērētāju psiholoģijas jomām.”²⁶ Dažādās jomas, kurās ir aprakstīts un diskutēts “tēla” jēdziens, pierāda tēla nozīmīgumu un to, ka tas svarīgs un ņemams vērā ne tikai no kāda viena konkrēta, bet vairākiem skatupunktiem.

Zemāk esošajā shēmā Toms Mitčels (*Tom Mitchell*) caur dažādajiem iedalījumiem parāda tēla daudzveidīgumu un to, ka tas atklājas dažādi atkarībā no mērķa vai funkcijas, uz ko tas balstās.

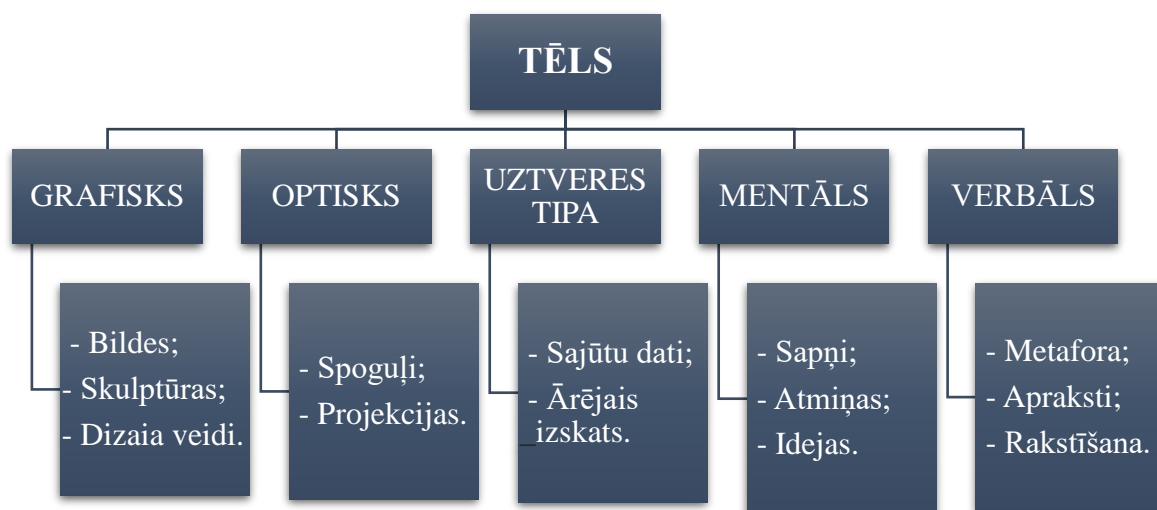
²² Boorstin, D. J. (1992) *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books a Division of Random House Inc., P.197.

²³ Boorstin, D. J. (1992) *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books a Division of Random House Inc., P.185-188.

²⁴ Kunzick, M. (1997), *Images of Nations and International Public Relations*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates. P. 39.

²⁵ Merten, K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 244.

²⁶ Kahle, R, Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006) *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey., P.17.

2.1. att. Toma Mitčela tēla iedalījums²⁷

Tā kā jebkura veiksmīga tēla radīšana ir komplicēts uzdevums, tad ir vitāli svarīgi saprast to, kāda būs tēla radīšanas stratēģija. Mitčels savā tēla piedāvātajā iedalījumā atklāj dažādās tēla radīšanas iespējas.

Savukārt ar reklāmu saistītos pētījumos tēls tiek bieži raksturots **kā prāta pārliecinošu formu, kas saistās ar vizuālo metaforisko retoriku.**²⁸ Tas parāda, ka sabiedrībai ir svarīgs ne tikai vēstījums, ko nodod tēls, bet arī tēla vizualizācija jeb vizuālais veidols – priekšstati, emocijas un domas par to veido cilvēku prātā tēlu, kas nostiprinās to apziņās. Tieši tāpēc tēla veidotāji veltī daudz laika un resursu, lai radītu savu tēlu, kas ir pēc iespējas unikālāks un atšķirtos no citiem un ļautu izdzīvot starp citiem šajā produktu un pakalpojumu pārbagātajā laikā, kur izdzīvo izteiksmīgākais tēls. Svarīga ir ne tikai paša tēla izveide, bet arī tēla tālākā komunikācija, kas arī ir uzskatāma par tālāku pašprezentāciju tēla ietvaros.

2.2. Tēla veidošana un tā komunikācija

Tēlu var sasaistīt gan ar individuālajām īpašībām, gan ar kultūru. Tas ir izdarāms vairākos veidos kā, piemēram, - indivīda personiskās vērtības un kultūra var ietekmēt tā personisko uztveri, kā arī izturēšanos, izvēloties dažādus produktus un pakalpojumus,²⁹ tāpēc

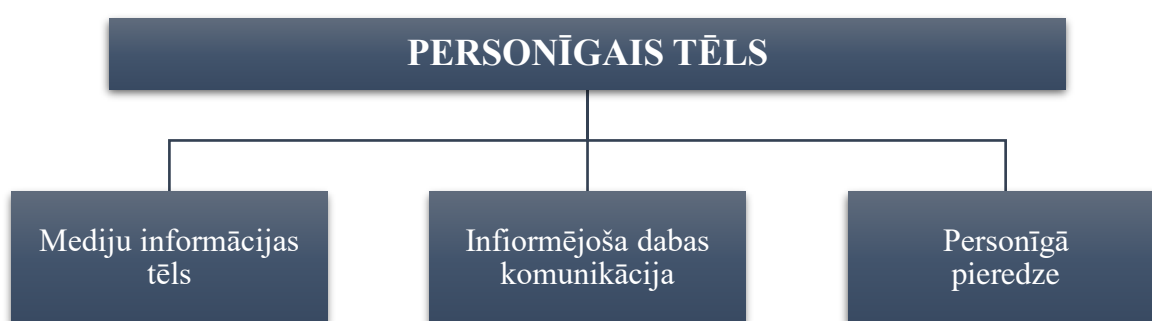
²⁷ Kempu, L. Z. (2010). *Communication in Image Building in the Experience Industry*. Case Study: Star Bowling Planet AB. P. 3.

²⁸ Kahle, R, Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006) *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey., P.17.

²⁹ Kahle, R, Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006) *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey., P.23.

tēla veidošanā svarīgi ir saprast un izziņāt mērķauditoriju, kurai tiek veidots tēls, kā arī izvēlēties atbilstošāko komunikācijas veidu, kāds varētu tikt lietots, lai komunicētu ar sev vēlamu sabiedrības daļu.

Tēls nav uzskatāms par objektu. Tas drīzāk ir traktējams pieņēmumos un uzskatu kopumos par konkrēto tēlu. Tēla terminam nav materiālas dabas, kā arī tas ir saistīts ar cilvēku attieksmi un personīgo redzējumu. Tāpat tēls saistāts ar kāda konkrēta objekta vērtējumu, kas ir mērķa auditorijas galvās.³⁰ No tā var izdarīt secinājumu, ka **tēls rodas no sabiedrības viedokļiem un domām par kādiem notikumiem, cilvēkiem, problēmām, procesiem vai kādiem citiem aspektiem, kas saistīti ar individuālu pasaules redzējumu vai izpratni par to.**

2.2. Klausā Mertena personīgā tēla atveide³¹

Klauss Mertens (*Klaus Merten*) izšķir trīs aspektus (informācija, kas tiek iegūta medijos, neformālas dabas komunikācija un individuālā pieredze) tēla veidošanās procesā (skatīt augstāk minēto attēlu), kas veido individuālo tēlu.³² Visas trīs minētās pozīcijas ir vienlīdz svarīgas personīgā tēla veidošanā un ieņem vienlīdz lietu lomu, lai personīgais tēls būtu pēc iespējas veiksmīgāks.

Amerikāņu vēsturnieks Daniels Džozefs Borstīns (*Daniel Joseph Boorstin*) norāda, ka tēls sniedz iespēju to sasaistīt gandrīz ar jebko (sākot par kādu produktu līdz sauklim, attēlam vai kāda veida dizainam), kā arī tas kļūst reāls tad, kad parādās publiskajā telpā un kļūst

³⁰ Kotler, P. T., & Lane, K. (2011). *Marketing Management*. (14th Edition) New Jersey: Prentice Hall, P. 333

³¹ Merten, K. (2013). *Konzeption von Kommunikation. Theorie und Praxis des strategischen Kommunikationsmanagements*. Springer VS Heidelberg. S. 328.

³² Merten, K. (2013). *Konzeption von Kommunikation. Theorie und Praxis des strategischen Kommunikationsmanagements*. Springer VS Heidelberg. S. 327-328.

pieejams plašākai publikai.³³ Tāpat Borstīns tēlā veido līdzības ar pseido ideālu. Šis tēls tiek iedalīts sekojošajās grupās:

1. Sintētiskā grupa:
Definējama kā plānota aktivitāte. Kā centrālo mērķi nosaka iespaids radīšanu;
2. Ticamības grupa:
Nosaka to, ka bez tēla ticamības cilvēku acīs tas kļūst bezvērtīgs. Cilvēki rada savu viedokli un domas par konkrēto tēlu;
3. Pasīvā grupa:
Tēla veidotājs ir tas, kuram ir jābūt tēlā – šādā veidā izveido tēla realitāti;
4. Spilgtuma un konkrētuma grupa:
Tiek noteikts, ka tēlam ir jābūt pēc iespējas pietuvinātākam reālajai pasaulei, kā arī ir svarīga ir tā vienkārša interpretējamība;
5. Vienkāršības grupa:
Atklāj to, ka tēlam ir jābūt primitīvākam par konkrēto objektu, ko tas pārstāv.
Grupa vajadzīga, lai tēla veidošanā tiktu novērsti nevēlami aspekti;
6. Divdomīguma grupa:
Nosaka tēla *peldēšanu* starp iztēli un to, ko cilvēki jūt, kā arī starp ekspektācijām un realitāti.³⁴

Borstīns norāda, ka gadījumā, ja tēls ir izrādījies neveiksmīgs un tas nav lietojams, to ir jāizslēdz un jāizveido vietā cits, kas derīgs. **Tā kā tēls kalpo kā līdzeklis tam, lai mēs sasniegtu mērķi, tam ir jābūt funkcionālam un jākalpo mūsu vajadzībām.**³⁵ Tēlu nav iespējams radīt uzreiz. Tam ir vajadzīgi ilgtermiņa nosacījumi, kas iekļauj neskaitāmus elementus – sākot ar dažādām mārketinga aktivitātēm līdz elementāriem komunikācijas aspektiem. Šajā procesā ir svarīga arī tēla papildināšana jeb pilveidošana, jo tēla veidotājs lielā mērā ir arī sabiedrība.

Tēla veidošanā komunikācija ieņem diezgan noteicošu lomu, kur svarīgs ir ne tikai pats process, bet arī komunikēšanās regularitāte un kvalitāte.³⁶ Dace Mence, radio SWH reklāmas daļas vadītāja, norāda, ka tēla veidošana “nav vienas kampaņas darbs, tāpēc ir svarīgi, lai tēla veidošanas plāns būtu ilglaicīgs un dažādos virzienos plānotie komunikāciju risinājumi –

---

³³ Boorstin, D. J. (1992) *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books a Division of Random House Inc., P.186

³⁴ Boorstin, D. J. (1992) *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books a Division of Random House Inc., P.193

³⁵ Boorstin, D. J. (1992) *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books a Division of Random House Inc., P.198

³⁶ Kempu, L. Z. (2010). *Communication in Image Building in the Experience Industry*. Case Study: Star Bowling Planet AB. P. 8.

idejiski pamatoti un saistīti.”³⁷ Mūsdienu globalizācijas laikmetā viena no veiksmīgākajām komunikācijām norisinās medijos. Tie piedāvā ļoti plašu telpu, kas ļauj nodot sev vēlamo vēstījumu un diezgan lielā mērā garantē, ka šis vēstījums nonāks pie vēlamās mērķa auditorijas, kā arī radīs jaunus sekotājus.

---

³⁷ Kalniņa, Nora. *Vienots tēla vēstījums*. Skatīts 2020. gada. 1. februārī:
<https://www.diena.lv/raksts/pasaule/krievija/vienots-tela-vestijums-11845487>

3. MEDIJI KĀ TĒLA VEIDOŠANĀS IETEKMĒJOŠS FAKTORS

3.1. Mediju nozīme tēla veidošanā

Kad tiek iegūta informācija no medijiem, cilvēku apziņās automātiski notiek tēla veidošanās. Tā kā mediji ir tie, kas ne tikai meklē un apkopo informāciju par kādu tēmu (objektu), bet arī veido priekšstatu par tēlu, tas cilvēkiem pašsaprotami rada kāda veida priekšstatus. Mediju tēla „objekts” skatāms kā „cilvēks, organizācija, tauta, valsts, tāpat arī atsevišķas darbības sfēras: vara, ekonomika, armija, ārpolitika u. c.”.³⁸

Ne tikai veiksmīga tēla izveide ir veiksmes atslēga. Tikpat svarīgi ir šī izveidotā tēla ietvaros izveidot veiksmīgu komunikāciju. Tieši “tēla mārketinga ir viena no visstraujāk augošajām jomām mārketinga komunikācijās.”³⁹ Tas apstiprina komunikācijas nozīmīgumu un ievērojamo lomu ilgtspējīga un pelnoša tēla izdzīvošanā.

Ir svarīgi katrai mērķauditorijai atrast atbilstošu kanālu un veidu, kā pateikt to, kas ir konkrētais tēls.⁴⁰ Masu mediji ir tie, kas kalpo kā centrālais kanāls, caur kuru notiek komunikācija. Tā ir iespēja komunicēt ar cilvēkiem.⁴¹ Tieši šis aspekts ir noteicošais, kāpēc mūsdienās lielākā daļa izvēlas sevi reprezentēt tieši caur tiem. Svarīgi ir panākt arī mediju vēlmi publicēt informāciju ne tikai par sevi, bet arī to izdarīt sev vēlamajā aspektā, lai informācija nebūtu par maz vai arī atspoguļojums nebūtu korekts un kaitētu tēlam.

Kirks Hallahans (*Kirk Hallahan*) runā par rāmēšanas nozīmīgumu informācijas ziņā – tā ir ne tikai svarīga sabiedriskajās attiecībās, bet arī komunikācijā kā tādā. Procesā, kurā piedalās rāmējums, mediju piedāvātā informācija pārvēršanas attiecīgās situācijas kontekstā. Šis process norāda uz to, kā sabiedrība vērtē informāciju, saprot tās nozīmi un arī tālāk attiecīgi rīkojas.⁴² Autors arī šo iemeslu dēļ ir izvēlējies pielietot rāmējumu kā vienu no instrumentiem, lai sasniegtu darba mērķi.

---

³⁸ Галумов Э. (2004) *Основы PR*. Москва, Летопись. С. 341.

³⁹ Kahle, R. Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006) *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey., P.16.

⁴⁰ Kalniņa, Nora. *Vienots tēla vēstījums*. Skatīts 2020. gada. 1. februārī:
<https://www.diena.lv/raksts/pasaule/krievija/vienots-tela-vestijums-11845487>

⁴¹ Kempu, L. Z. (2010). *Communication in Image Building in the Experience Industry*. Case Study: Star Bowling Planet AB. P. 10.

⁴² Johansson, C. (2007). *Goffman's sociology: An Inspiring Resource for Developing Public Relations Theory*. Mid Sweden University, Faculty of Science, Technology and Media, Department of Information Technology and Media. P. 279.

3.2. Digitālo mediju nozīme tēla veidošanā

Digitālo mediju viens no lielākajiem plusiem ir informācijas nemitīgā plūsma un atjaunināšana, proti, lai informācija vienmēr būtu aktuāla, ir nepieciešama nepārtraukta novitāšu publicēšana, kas liek cilvēkiem biežāk sekot līdzi mediju sniegtajai informācijai. Lai gan digitālo mediju lasītājiem tas sniedz iespēju būt vienmēr informētiem par jaunāko, tomēr tiem, kuriem ir svarīga sava tēla vai produkta popularizēšana digitālajos medijos, tas nozīmē papildus darbu pie tā, lai informācija un informācijas forma būtu pietiekami atmiņā paliekoša, lai tā nepazustu starp šo neapturamo ziņu plūsmu.

Medijos tiek izšķirts arī digitālais tēls. Tas tiek veidots, balstoties uz dažādām digitālajām tehnoloģijām un to lieto ne tikai tiešsaistes, bet arī bezsaistes tipa medijos.⁴³

Jaunajiem jeb digitālajiem medijiem var izdalīt raksturojošus elementus, kas atspoguļo to spilgtākās īpašības jeb kvalitātes:

- Decentralizācija;
- Divvirzienu komunikācija;
- Savu domu izpaušana;
- Sociālā interakcija.⁴⁴

Digitālie mediji ir raksturojami ar ļoti augstu sasniedzamību ne tikai sociālā aspektā, bet arī ģeogrāfiskā.⁴⁵ Cilvēki var izvēlēties ne tikai ļoti plašu ziņu klāstu, bet tam var piekļūt faktiski jebkurā laikā un arī vietā. Tas digitālajiem medijiem dod neatsveramas priekšrocības un tas ir arī viens no iemesliem, kāpēc digitālie mediji var radīt vēlamo tēla atpazīstamību pēc iespējas lielākai sabiedrības daļai.

Mūsdienu vide ir tā attīstījies, ka ir faktiski neiespējami nošķirt reālo no tā, kas ir virtuāls – tas ir pateicoties milzīgajai interneta integrācijai sabiedrībā.⁴⁶ Neierobežotās iespējas piekļūt, piemēram, televīzijai un internetam liecina par to, ka patērētāji ir nemitīgā mijiedarbībā ar šiem medijiem. Tas parāda, cik internets ir nozīmīgs komunikācijā. Ar tā palīdzību ir iespējams sasniegt vēlamo mērķauditoriju,⁴⁷ ko izmanto ne tikai privātpersonas, veidojot savu

---

⁴³ Спичева, Д. И. (2013). *Факторы эффективности цифрового имиджа как социально-технологического феномена*. Skatīts 2020. gada 1. maijā: <https://www.gramota.net/materials/3/2013/8-2/46.html>

⁴⁴ Littlejohn, S., Foss, A. K. (2008). *Theories of Human Communication*. USA: Thomson Wadsworth. P. 395.

⁴⁵ Dijk, J. V. (2012). *The Network Society: Third Edition*. London: SAGE publications. P. 17

⁴⁶ Thurlow, C., Lengel, L., Tomic, A. (2004). *Computer Mediated Communication. Social interaction and the internet*. London: SAGE publication. P. 30.

⁴⁷ Costells, M., Cardoso, G. (2005). *The Network Society. From Knowledge to Society*. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations. P. 259

tēlu, bet arī dažādas fimas un organizācijas. Mūsdienu laikmetā gandrīz nav iespējams izveidot tēlu, ja nekādos digitālajos medijos netiek piedāvāta informācija par to.

Vinss Gelormains (*Vince Gelormine*) norāda, ka vieglākais ir nopublicēt kādu noteiktu informāciju interneta vidē. Grūtākā daļa ir sev vēlamās mērķauditorijas sasniegšanu, kā arī tās vēlmi apmeklēt lapu, kur ir publicēta attiecīgā informācija.⁴⁸ Lai to īstenotu, sociālie mediji ir labs rīks, lai izveidotu interesantu loku, kā arī regulāri komunicēt ar sabiedrību, zinot, ka vēstījuma saturs būs nonācis tieši līdz tai sabiedrības daļai, kura ir atzīta par vēlamu mērķauditoriju.

3.3. Tēla veidošana sociālajos medijos

Viena no sociālo tīklu definīcijām skaidro, ka tie ir uztverami kā sociālo dalībnieku veselums, kas ir savienoti ar kādu vienu vai arī vairākām attiecību formām.⁴⁹ Lai arī katram no lietotājiem var būt savs mērķis un savas intereses, kāpēc cilvēks atrodas sociālajos tīklos, tomēr ir pietiekami daudz vienojošo faktoru, kas visiem ir vienādi. Sociālo tīklu viens no lielākajiem plusiem ir tas, ka caur tiem jebkurš lietotājs ir spējīgs efektīvi un ātri, kā arī bez papildus izdevumiem, izveidot savu vēlamu saturu un tas ir izdarāms bez kādām padziļinātām specifiskām zināšanām.⁵⁰

Ilgā periodā izdarītie pētījumi liecina, ka cilvēki vēlas iesaistīties tādās darbībās, kas ir viegli izdarāmākas, kā arī ar pēc iespējas mazākām izmaksām. Tas attiecas ne tikai uz finansiālo pusi, bet arī un fizisko un pat arī emocionālo aspektu.⁵¹ Tēla veidošana sociālajos medijos sniedz visus iepriekš minētos plusus, tāpēc sociālie tīkli ir izdevīgs veids sava tēla popularizēšanai un virzīšanai tieši šajos medijos.

Vēl pirms sociālo tīklu parādīšanās, ziņu mediji mainīja savu komunikācijas stratēģiju, kas iekļāva plašu iespēju izteikties par konkrētajām ziņām. Tas radīja ievērojami lielāku lasītāju skaitu, jo tas atvēra durvis komunikācijai – sākot ar dažādām diskusiju grupām līdz tradicionālajiem forumiem un blogu platformām. Tika nodrošināta atgriezeniskā saite.⁵²

---

⁴⁸ Marconi, J. (2002). *Reputation Marketing. Building and Sustaining Your Organization's Greatest Asset*. Columbus: McGraw-Hill. P. 91.

⁴⁹ Furht, B. (2010). *Hanbook of Social Network Tehnologies and Applications*. Florida: Springer. P.3.

⁵⁰ Doorley, J., Garcia, H. F. (2011). *Reputation Management. The Key to Successful Public Relations and Corporate Communication*. Second edition. P. 114.

⁵¹ Earl, Jennifer. (2016) 'Slackivism' that works: 'Small changes' matter. Retrieved April 24, 2020 from: <https://theconversation.com/slackivism-that-works-small-changes-matter-69271>

⁵² Al-Rawi, A. (2016). *News values on social media: News organizations' Facebook use*. Montreal: SAGE Publications. P. 4.

Sociālie tīkli dod iespēju brīvi nodot un arī brīvi saņemt informāciju, kas padara sociālos tīklus kā vienu no populārākajām iespējām iegūt šo iepriekš minēto atgriezenisko saiti, tāpēc sociālie tīkli ir ērts rīks gan tiem, kuri uztver sociālos tīklus tikai kā komunikēšanas vietas, bet arī tiem, kuriem sociālie tīkli ir tēla veidošanas un sevis vai sava uzņēmuma popularizēšanas rīks.

Ir iespējami četri paņēmieni, kā sociālajos tīklos pievērst uzmanību:

- Fokusēšana, kur jānofokusējas uz konkrētu mērķi un jāveic rezultāta plānošana, lai to sasniegtu;
- Uzmanība, kur galvenais uzdevums ir uzmanības pievēršana, lai starp pārējo ziņojumu plūsmu pamanītu tieši pašam vajadzīgo ziņojumu;
- Iesaistīšana, kur svarīgi izveidot tiltu no ziņojuma un ziņojuma saņēmējiem – tas tiek panākts uz emocionālās reakcijas bāzes;
- Darbība, kur tiek iedvesmoti cilvēki uz kādu rīcību, tiem ir jāpalīdz, lai būtu izpratne, kā to labāk izdarīt. Darbības galvenā doma ir patērētāju pārveidošana tā, lai tie kļūtu par sabiedrotajiem, kā arī viņi būtu gatavi pārstāvēt pašu ideju.⁵³

Pēc autora domām sociālo tīklu viens no lielākajiem plusiem ir tas, ka tie vienā platformā spēj piedāvāt neskaitāmas iespējas – sākot ar to, ka brīvi var nodot informāciju sev vēlamajā formā un laikā līdz tam, ka komunikācija (piemēram, komentāri un vēstules) var būt pārdomātāki, jo atbildes ir iespējams dot sev vēlamajā laikā. To apstiprina Metjū Gardnera Birnbauma (*Matthew Gardner Birnbaum*) teiktais, ka sociālo tīklu divas primārās īpašības ir:

- Sociālās atbildības/pienākumu samazināšanās;
- Komunikācija nepieprasa sprontanitāti.⁵⁴

Elizabete Šova (*Elizabeth Shove*) un Alans Varde (*Alan Warde*), Zinātņu studiju centra pārstāvji, norāda uz apgalvojumu, kas nāk no sociālajiem teorētiķiem - ka cilvēks parāda sevi vēstījums formā, kuru tie nodod tālāk. Tas tiek darīts, izmantojot to, kas šiem cilvēkiem pieder, kā arī izmantojot dažādas darbības, ko šie cilvēki atrāda.⁵⁵ Šis izteikums parāda un var tikt attiecināms ne tikai uz standarta sociālo tīklu lietotājiem un viņu sociālo tīklu lietošanas paradumiem, kā arī sava personīgā tēla izveidi, bet arī uz to daļu, kura nopietni domā par sava

---

⁵³ Fogg, B.J. (2009). *Creating Persuasive Technologies*. New York: An Eight-Step Design Process, P. 74.

⁵⁴ Birnbaum, G. M. (2008). *Taking Goffman on a Tour of Facebook: College Students and The Presentation of Self in a Mediated Digital Environment*. USA: UMI., P. 13.

⁵⁵ Filipss, D., Jangs, F. (2010). *Sabiedriskās attiecības tiešsaistē*. SIA "Lietišķās informācijas dienests", 361.lpp.

personīgā tēla izveidi un reprezentāciju, komunikāciju, kā arī atgriezenisko saiti. Arī māksliniekiem dažādi sociālie tīkli dod iespēju ne tikai parādīt sevi, bet arī ilgtermiņā nostiprināt savas un sava tēla pozīcijas sabiedrībā un tirgū kopumā, kā ļauj komunicēt ar sev vēlamu mērķa auditoriju un piesaistīt arī papildus jaunus sekotājus.

Sociālo mediju priekšrocība tēla veidošanā ir tā, ka "cilvēki savā starpā dalās ar, no viņu viedokļa, svarīgu informāciju (saturu)."⁵⁶ Tas nozīmē, ka brīdī, kad kāds dalās ar saturu, kas ir radīts, to redz attiecīgā sociālā tīkla lietotāju sekotāji – tādā veidā rodas vēlamā vēstījuma vai informācijas tālāknodošana, sasniedzot ievērojamu cilvēku skaitu. Citi cilvēki var tālāk izdarīt to darbu, ko citās vietās būtu jādara pašam izplatītājam. Tādā veidā tiek iekonomēts laiks, tiek iztērēti mazāk resursi un sasniegta ne tikai mērķauditorija, bet arī iespējami uzrunāti tādi cilvēki, kas var būt potenciāli sekotāji un pircēji nākotnē.

"Šobrīd mēs – šaubu nav – dzīvojam ekrāna sabiedrībā,"⁵⁷ No tā izriet, ka, veidojot arī tēlu, ir jāpiedomā par tā atspoguļojumu dažādos medijos, bet, piemēram, māksliniekiem jo īpaši svarīgi ir parādīties tajos medijos, kur iespējams arī vizuālo parādīt sevi un savu mākslu.

---

⁵⁶ Praude, Valērijs. Jeļena Šalkovska. (2018) *Satura mārketingis internetā*. Burtene, 17.lpp

⁵⁷ Manovičs, Ļevs. (2006) *Jauno mediju valoda*. Rīga: Jauno mediju kultūras centrs RIXC, 75.lpp

4. METODOLOĢIJA

4.1. Klausu Mertena tēla veidošanas teorija

Apakšnodaļa apraksta tēla veidošanas teoriju, kuru ir izveidojis komunikācijas zinātnes profesors Klauss Mertens. Šīs teorijas ietvarā termins “tēls” ir jāsasaista ar reputāciju, kā arī stereotipa terminu.⁵⁸ Tēla reputācija un stereotips var tikt uzskatīts gan par identiskiem, gan atšķirīgiem jēdzieniem. Abi var ilglaicīgi kalpot ne tikai tēlam mediju vidē, bet arī realitē, proti, tie var būt atspoguļoti medijos, bet iesaistoties socializācijai, var notikt tēla piesaiste reālajā vidē.

Pēc Klausu Mertena tēla teorijas tēls tiek sasaistīts ne tikai ar reputācijas un jēdzieniem. Tas var tikt sasaistīts arī ar viedokļa jēdzienu – veidojas ietekme uz tēla veidošanās procesiem un tā uzveri. Mertena skatījumā viedoklis ir kā subjektīva, individuāla perspektīva, ja tā tiek apskatīta konkrētās problēmas vai konfliktsituācijas aspektā, vai arī objekta prizmā. Viedoklis darbojas kā datu un informācijas aptverošs un izvēles noteicošs kopums (veselums).⁵⁹

Neskatoties un ievērojami lielo un iespaidīgo mediju ietekmi uz cilvēkiem un sabiedrību kopumā, arī cilvēkiem, neskatoties uz to, var izveidoties tēls, kas ir balstīts pašu pieredzē. Sastopoties ar visu informāciju par līdzīgu objektu mediju skatījumā, tomēr ir arī aspekti, kurus indivīdi ir ieguvuši ārpus šīs pieredzes. Balstoties uz Mertenu, tēla veidošanās ir pamatojama “kompleksajos (saliktajos) priekšstatos. No tā var izdarīt secinājumus par to, kā veidojas tēls:

- Informāciju iegūstot no medijiem;
- Paša indivīda pieredze.

Klauss Mertens min, ka mediju uzdevums ir pārraudzīt procesus, kas saistās ar tēla veidošanos. Kā viens no tēla teorijas pētījuma priekšmetiem ir procesi un ietekme, kas veidojas caur medijiem un interpersonālo komunikāciju.⁶⁰ Interpersonālā komunikācija ir komplicētu procesu kopums, kas sevī iekļauj ziņas veidošanu tās apstrādi, kā arī sociālo uztveri un vērtējumu.⁶¹ Mertens min, ka tas, kas veidojas cilvēku apziņā, notiek tieši ietekmējoties no sekojošiem 3 faktoriem:

---

⁵⁸ Merten, K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 244. -245.

⁵⁹ Merten K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 248.

⁶⁰ Merten K. A (2004). *Constructivistic Approach to Public Relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public Relations and Communication Management in Europe*. P. 50.

⁶¹ Roskos-Ewoldsen, D., R., Roloff, M., E., Berger, C., R. (2010). *The Handbook of Communication Science* (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications. P. 152.

- Pieredze, kas iegūta indivīdam personiskās pieredzes laikā;
- Mediju dažādās informācijas ietekmē;
- Interpersonālās komunikācijas ietvaros.⁶²

Mertens savā tēla veidošanas teorijā ir izveidojis struktūru, kur tēls ir tas, kas rodas un veidojas no priekšstatiem un izteikumiem, kas ir radušies mediju vidē.⁶³ No tā izriet, ka medijos radīta pozitīva personiskā pieredze rada pozitīvas domas par attiecīgo objektu. Proti, jo pozitīvākas būs mediju ziņas par objektu, arī konkrētā indivīda domas arī būs tieši tādas pašas – pozitīvas.⁶⁴ Indivīds informāciju, ko tas uzņem, apvieno vienā modulī - viņa uztvertajā tēlā”.⁶⁵ Tēls indivīda apziņā izveidojas, balstoties uz to vai līdzīgu informāciju, kas parādās medijos. Tā veidojas tēls.

4.1. att. Aktuālās īstenības shēma pēc Klausa Mertena⁶⁶

Klauss Mertens ir izveidojis aktuālās īstenības shēmu, kur izdala gan fikcionālo, gan reālo īstenību. Aktuālā īstenība ir vērtējama kā reālo un fikcionālo mediju produkts. Īstenībā notiek realitātes pakāpeniska nomainīšana mediju vidē.⁶⁷ Šādā veidā medijiem ir iespēja radīt savu realitāti, kas viņiem ir izdevīga un ienesīga, tāpēc ir svarīgi izvērtēt informācijas ziņojumu, lai nepieņemtu par īstenību kaut ko, kas tāds nav.

Apskatot Mertena piedāvātos skaidrojumus, autors secina, ka tēla veidošanās ir saistīta gan ar iekšējiem (var saistīties ar katra indivīda atšķirīgo uztveri un sajūtām), gan

⁶² Merten K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 249.

⁶³ Merten K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 250.

⁶⁴ Merten, K. (1999) *Wie gut ist das Image der Deutschen Bahn?* PR Magazin. Nr.10. S.37.

⁶⁵ Merten, K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 249.

⁶⁶ Tench, R., Yeomans, L. (2006). *Exploring Public Relations*. England: Pearson Education Limited. P. 179

⁶⁷ Merten K. (2004). *A Constructivistic Approach to Public Relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public Relations and Communication Management in Europe*. P. 50.

ārējiem faktoriem, kas ir mediji, interpersonālā komunikācija un arī pieredze, kas veidojas uz personisko notikumu un sajūtu bāzes.

Mertens būtiski min divus aspektus, kas ir saistībā ar tēla veidošanās procesu. Tie ir:

- Tēla izveide kā jau esošās komunikācijas blakusprodukts;
- Tēla izveide, kas notiek plānveidīgi.⁶⁸

Šie divi iepriekš minētie aspekti Klausa Mertena teorijā īpašu uzmanību vērš ietekmei, kas nāk no medijiem. Mūsdienu pasaulē, kad drukātajiem izdevumiem, televīzijai un radio līdzpastāv arī citi informācijas nodošanas veidi, kas ietver sevī digitālo vidi, medijiem ir daudz un dažādas iespējas, kā no iespējami vairākiem avotiem nodot informāciju. Tā kā šie procesi ir regulāri, tad to iespaidos cilvēkiem automātiski izveidojas priekšstati par dažādiem tēliem – tiek veidota vesela komunikācijas sistēma. Informācija var tikt nodota arī par konkrētiem indivīdiem, kas pārstāv dažādas jomas. Tie var būt, piemēram, sabiedrībā atpazīstami politiķi, biznesmeņi, dažādi skatuves pārsvāvjī vai mākslinieki. Tas rada un veido cilvēkos viedokli par konkrētajām personām vai jomu, ko tie pārstāv kopumā.

Klauss Mertens norāda, ka tēla veidošanās primāri notiek uz mediju sniegtās informācijas bāzes, kas arī nozīmē to, ka ar mediju palīdzību šo izveidoto tēlu ir iespējams diezgan ātri izmainīt.⁶⁹ Lasot mediju sniegto informāciju, ir svarīgi ātri un viegli orientēties ievērojami lielajā informācijas gūzmā. **Tieši tāpēc medijiem ir izdevīgi tēlu reprezentēt tā, lai tas būtu pēc iespējas ātrāk un ērtāk uztverams, kā arī atšķirams no citiem.**

Tendenciozi medijos samazinās reālā īstenība. Tiek izveidota fikcionālā īstenība, ko veido tieši mediji.⁷⁰ Mediji veiksmīgi cenšas ieviest vidē šo tēlu, kurā šis konkrētais tēls ir aktuāls, tomēr tas nevar tikt vērtēts kā atbilstīgs īstajai realitātei. Šo atšķirīgo realitāšu veidošana un atspoguļošana medijos rada dažādas priekšrocības – tiek aprakstīti dažādi komunikatīvie procesi, kā arī to efekti, kas ir organizāciju ieviesti. Tas darīts, lai tiktu ietekmētas dažādās sociālās apakšsistēmas.⁷¹ Tā kā mediji var dažādi rīkoties ar informāciju, tas var kalpot gan kā pozitīvs, gan arī negatīvs aspekts, atkarībā vai medijos atspoguļotais atbilst tēla vajadzībām.

---

⁶⁸ Merten, K. (1999). *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 225.

⁶⁹ Merten, K. (1999). *Wie gut ist Image der Deutschen Bahn ?* PR Magazin. nr. 10. S. 36.

⁷⁰ Merten, K. (1999). *Wie gut ist Image der Deutschen Bahn ?* PR Magazin. nr. 10. S. 35.

⁷¹ Merten, K. (2004). *A Constructivist Approach to Public Relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public Relations and Communication Management in Europe*. P. 45.

Klauss Mertens uzskata, ka tēla īpašība, proti, spēja personificēties, rada rada mums iespēju šo tēlu vieglāk saprast un uztvert. Tēls šādā veidā tiek labāk uztverts, kļūst atpazīstams un individuālāks. **Šāda tēla noteikšanai mediji izmanto dažādus rīkus kā, piemēram, vēstījumus un izteicienus. Tie ir raksturlielumi, kas identificēs to un nostiprinās tēlu cilvēku atmiņā.**⁷²

Medijiem saistībā ar tēlu vajadzētu “pārlicināt, ietekmēt sabiedrību un ieviest vienprātību.”⁷³ Dažāda tēlu atspoguļojums medijos, ja tas atšķiras, rada un veicina sabiedrības neizpratni un šaubas. Klauss Mertens norāda, ka „cilvēkiem jāpiedzīvo virtualitātes, maigu melu, slepenu realitāšu, pseidonotikumu un viltus pierādījumu un pazīmju ēra”.⁷⁴ No tā izriet, ka mediji lielā mērā nodod cilvēkiem fikcionālo īstenību. Un jo vairāk tiek attēlota šī īstenība, jo mazāk iespēja attālot reālo īstenību. Tas pierāda, ka medijos reālā īstenībā samazina savu nozīmi, bet fikcionālā – palielina.

4.2. Rāmējuma teorija

Jēdziens “rāmēšana” mūsdienu mediju pasaulē ieņem svarīgu lomu, jo tas, kas tiek publicēts un nonāk medijos, tiek saglabāts uz teju neierobežotu laiku. Šis komunikācijas process parāda, ka tā nav tikai ziņu sagatavošana un nosūtīšana lasītājiem, bet gan vesels mediju komunikācijas process.

Rāmējuma teorija ieguva savu popularitāti kā instruments un attīstījās pirmsākumos ziņu sfērā. Tas bija nepieciešams, lai kļūtu saprotams veids, kā tiek pasniegta informācija, kas tiek pārraidīta ziņās. Mediji, pasniedzot informāciju sabiedrībai, iespaidoja auditorijas uztveri par, piemēram, dažādām personām, atgadījumiem, problēmsituācijām un citiem aspektiem.⁷⁵

Citā avotā norādīts, ka “rāmējums ir kā komunikācijas avotu prezentācija un tematikas definēšana.”⁷⁶ Tādējādi tā informācija, kas atrodas mediju vidē, tiek vairāk nodota dinamiski,

---

⁷² Merten, K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag, S. 247.

⁷³ Merten, K. *A Constructivist Approach to Public Relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public Relations and Communication Management in Europe*. P. 46.

⁷⁴ Merten, K. (2004). *A Constructivist Approach to Public Relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public Relations and Communication Management in Europe*. P. 50.

⁷⁵ Kitzinger, J. (2007) *Framing and Frame Analysis*. In: *Media Studies: key issues and debates*. London: SAGE Publications. P. 133.

⁷⁶ De Vreese, Claes H. (2005). *News framing: Theory and typology*. John Benjamins Publishing Company. Retrieved: March 15, 2009. P. 51.

sevī ietverot rāmja veidošanu un tā uzstādīšanu. Informācijas nodošana tiek nodota arī skaitliskā veidā, tomēr ne tik lielā mērā kā dinamiski.”⁷⁷

Rāmēšanas process var būt definējams kā „īpašs veids, kā mediji skaidro problēmas un notikumus savai auditorijai”.⁷⁸ Rāmējumu ir svarīgi pielietot, jo tā kā tiek dots kāds konkrēts rāmis, piemēram, kādam notikumam, tādējādi šis rāmējums nosaka to, kura informācija ziņā ir svarīga un kura – mazsvarīga.⁷⁹ No tā izriet secinājums, ka medijiem ir jāvar veikt notikumu un seku prognozi jau iepriekš, balstoties uz izmantotajiem rāmējumiem.

Amerikāņu kognitīvais lingvists un filozofs Džordžs Lakofs (*George Lakoff*) norāda, ka “rāmējums ir komunikācijas process, kurš sevī ietver sekojošus elementus:

- Ziņas;
- Auditoriju;
- Medijus;
- Attēlus;
- Saturu, it īpaši novērtējumu, kas ir morāls un konceptuāls.”⁸⁰

Vēl viens rāmējuma identificēšanas piedāvājums, kur ir piecu metožu analīzes, ir sekojošs:

- Atslēgas frāzes;
- Attēlojumi;
- Metaforas;
- Piemēri/ vizuālie attēli.⁸¹

Ja tiek strukturētas ziņas (to materiāli) un to uzbūve, var tikt pielietoti sekojošas rāmējuma darbības:

- Jādefinē problēma;
- Jānosaka cēloņi;
- Jāveic novērtējums, kas ir morālas dabas;

---

⁷⁷ De Vreese, Claes H. (2005). *News framing: Theory and typology*. John Benjamins Publishing Company. Retrieved: March 15, 2009. P. 51.

⁷⁸ Johnson –Cartee, K.S. (2005) *News Narratives and News Framing: constructing political reality*. Rowman & Littlefield Publishers. P. 28.

⁷⁹ Senecah, Susan. (2004). *The Environmental Communication Yearbook*. UK: Routledge. P. 222.

⁸⁰ Johnson –Cartee, K.S. (2005) *News Narratives and News Framing: constructing political reality*. Rowman & Littlefield Publishers. P. 28.

⁸¹ Entman R. M., Matthes J., Pellicano L. (2009) *Nature, Sources, and Effects of News Framing*. In: *The Handbook of Journalism Studies*. New York: Reutledge. 175 p.

- Jāpiedāvā atrisinājumu.⁸²

Medijam izvirzot ideju, ir jādoma arī par tālākajiem procesiem, proti, kas notiek arī pēc atrisinājuma. No tā izriet, ka svarīga ir ne tikai pašu ziņu atspoguļošana, bet arī tas, kā attiecīgās ziņas ietekmē notikumus nākotnē, kā arī kādas sekas var būt pēc šo ziņu publicēšanas.

Komunikācijas profesore Elizabete M. Pērse (*Elizabeth M. Perse*) skaidro, ka rāmējums dod iespēju izziņāt un noteikt robežas, kas ir ziņu problēmām (arī cēloņiem, kas tām piemīt), morāles spriedumiem, kā arī ieteikumiem, kas attiecas uz risinājumiem. Viss iepriekšminētais var būt attiecībā arī uz to pakāpi, kas piemīt emocionalitātei. To var dēvēt arī par mediju efektu.⁸³ Tāpat Pērse izceļ divus rāmējumus, kas ir sekojoši:

- Epizodisko rāmējumu (fokuss tiek likts uz indivīdu, kā arī tā vajadzībām);
- Tematisko rāmējumu (atklāj problēmas to kontekstā).⁸⁴

Rāmējuma veidošanā būtu svarīgi ievērot:

- Organizēšanu (rāmējumam jāvariē starp veiksmīgu, pavisam drošu, kā arī kontrolētu informāciju);
- Principus (rāmējuma balstījums ir principos, kas ir abstrakti, tomēr tie neparādās tekstuāli, bet tikai idejas būtībā kā tādā);
- Vienotību (rāmējums ir saistīts un vienots – tas vajadzīgs, lai būtu vieglāk uztverams ziņojums);
- Neatlaidīgumu (rāmējumam ir vajadzīgs tikt pastāvīgi mainītam, kā arī papildinātam. Ja tas netiek darīts, ziņu saturs sāk kļūt vienveidīgs un ir varbūtība, ka iestājas rutīna);
- Simbolus (rāmējums tiek veidots izteicienu un formu veidā (sastāv no simboliem));
- Struktūru (rāmējumu organizēšanā ir iesaistīti iepriekš zināmi paraugi un struktūras – var mainīties atkarībā no sarežģītības pakāpes).⁸⁵

---

⁸² Entman, Robert M. (2004). *Projections of power :framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*. Chicago ; London : University of Chicago Press. P. 5.

⁸³ Perse, Elizabeth M. (2001). *Media effects and society*. London : Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. P. 105-106.

⁸⁴ Perse, Elizabeth M. (2001) *Media effects and society*. London : Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. P. 105-106.

⁸⁵ Gandy, Oscar H., Grant, August E., Reese, Stephen D. (2001) *Framing public life :perspectives on media and our understanding of the social world*. London : Lawrence Erlbaum Associates. P. 12.

Ja tiek pārkāpti augstāk minētie noteikumi, ir iespējams, ka mediji var veikt savu lasītāju neapzinātu vai arī apzinātu maldināšanu. Tā kā mediji skar arī tēmas, kas ir ļoti sensitīvas (piemēram, reliģija, politika, finanšu sfēra, jūtas u.c.), ir svarīgi sekot priekšrakstiem, lai nenotiktu cilvēku dezinformēšana.

Tāpat arī rāmējumam jāatbilst:

- Prasībām, kas saistītas ar lingvistiku un loģiku;
- Tam ir jābūt pārdomātam jau iepriekš;
- Jābūt atšķirīgam no citiem efektiem, kas piemīt medijiem;
- Vispārpieņemtu likumu ievērošana.⁸⁶

Konkrēts simbolu un valodas lietojums ziņās un to formēšanā var ietekmēt cilvēkus, kas šo ziņu saņem. Tieši tāpēc ir jāliek uzsvars uz pareizo vārdu, kā arī simbolu lietojumu, tādējādi ierāmējot attiecīgo tēmu kādā noteiktā veidā.⁸⁷ Pielietojot rāmējumu, **mediji vairāk liek uzsvaru uz emocijām, nevis pašām ziņām. Tas tiek darīts, lai šī informācija pēc iespējas ilgāk paliktu audotorijas atmiņā.** Tiek pielietota plaša spektra informācija, kas ir attainota problēmas kontekstā. Tas var būt tādās kategorijās kā, piemēram, vērtības, kas ir noteiktas sabiedrībā, dažādas shēmas un cēloņsakarību iemesli.⁸⁸

4.3. Anketēšana – kvantitatīvā pētniecības metode

Darba ietvaros, lai tiktu izpildīti darba uzdevumi, kā arī sasniegts darba mērķis un pierādīta hipotēze, tika nolemts pielietot gan kvantitatīvās (anketēšana), gan kvalitatīvās pētniecības metodes (ekspertu un padziļinātās intervijas).

Anketēšana kā kvantitatīvā pētniecības metode tiks pielietota, lai varētu savākt bakalaura darbam nepieciešamo informāciju un datus, kā arī veikt to analīzi. Tas ir vajadzīgs priekš tālākas darba attīstības gaitas, iegūstot vajadzīgo intervējamo atlasī priekš plānotās padziļinātās intervijas.

---

⁸⁶ De Vreese, Claes H. (2009). *News framing: Theory and typology*. John Benjamins Publishing Company. Sk. Retrieved: March 26, 2009. P. 52.

⁸⁷ Johnson, Cartee K.S. (2005) *News Narratives and News Framing: constructing political reality*. Oxford: Rowman & Littlefield publishers. P. 64.

⁸⁸ Bryant, Jennings, Zillmann, Dolf. (2002) *Media effects :advances in theory and research*. London : Lawrence Erlbaum. P. 231.

“Kvantitatīvais pētījums ir fenomena izskaidrošana, savācot datus, kuriem ir veikta analīze, izmantojot uz matemātiku balstītas metodes (īpaši datus, kas ir statistikā).”⁸⁹ “Kvantitatīvās pētniecības metodes viens no lielākajiem ieguvumiem ir objektivitāte, jo dati atspoguļo reālos, nevis vēlamos rezultātus, tādējādi pierādot savu vērtību kā kvantitatīvā pētījuma kritērijam - **kvantitatīvā pētījuma stratēģijā raksturo pētījuma rezultātu neatkarību no vērtībām, uzskatiem, aizspriedumiem, pieņēmumiem un citām pētnieka iezīmēm.**”⁹⁰ Šo domu nostiprina Pīters Millers (*Peter Miller*) uzsverot, ka kvantitatīvo pētnieku uzdevumu lokā ir objektivitātes nodrošināšana. Tiek izmantoti dažādi rīki, lai pārliecinātos, ka datiem nav elastīgas analīzes un pēc iespējas novērst to, ka varētu būt dažādas datu interpretācijas.⁹¹

Anketēšana ir uzskatāma par tādu metodi, kas palīdz īsā laika posmā ievākt lielu informācijas daudzumu no pietiekami liela respondentu skaita.⁹² Artūrs Bergers (*Arthur Berger*), amerikāņu izcelsmes sociologs, uzsver anketēšanas nozīmīgumu, norādot, ka tās rezultātā dati, kas tiek iegūti strukturizētu un pārdomātu jautājumu rezultātos, ir atspoguļoti sociālo datu analīzē. Šādā ceļā informācija ir iegūta no tāda respondentu skaita, kas potenciāli ieņem lielāku skaitu. Datus var uzskatīt kā lielākās sabiedrības daļas uzskatu attēlošanu.”⁹³

Anketēšana pieprasa precīzu un skaidru jautājumu formulēšanu, lai respondents ne tikai neapmulstu, bet arī nezustu vēlme tālāk neatbildēt un uzdotajiem jautājumiem. Vadoties pēc cilvēku psihies īpatnībām, anketa konstruējama trīs daļās:

- Pirmā daļa, kas ietver sevī kontaktjautājumus:
  - Respondentu intereses veicināšana;
  - Izvairīšanās no sarežģītiem jautājumiem;
  - Saprotamu jautājumu izveide.
- Otrā daļa, kas ietver sevī visgrūtākos jautājumus:
  - Tiek noskaidrotas respondentu individuālās domas;
  - Vissvarīgākos un diskutablākos jautājumus vēlams iekļaut šīs konkrētās daļas beigu posmā.

---

⁸⁹ Muijs, Daniel. (2011). *Introduction to Quantitative Research*. SAGE Publications. P.2.

⁹⁰ Mārtinsons, Kristīne. (2011) *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 85.lpp

⁹¹ Miller, Peter. (2012). *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. SAGE Publications. P.2.

⁹² Vanderstoep, S.W., Johnston, D.D. (2009). *Research Methods for Everyday Life. Blending Qualitative and Quantitative Approaches*. SanFrancisco: Jossey-Bass. P. 79.

⁹³ Berger, Arthur. (2011). *Media and Communication Research Methods. An Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches*. London: SAGE Publications. P. 222

- Trešā daļa, kas ietver sevī vienkāršākos jautājumus:
  - Var iekļaut jautājumus, kur iespējami atbilžu varianti, kā arī kontroljautājumi;
  - Domāt par jautājumu skaitu, lai anketas atbildētājs nebūtu noguris;
  - Izvēlēties jautājumus, kuri nav saistīti ar problēmsituāciju, bet gan kalpo kā papildus datu ieguves avots;
  - Jautājumus izveidot tā, lai respondentam būtu iespējams atslābt.⁹⁴

Īpaši svarīga ir anketu sastādīšana, proti, jautājumi, kuri tiek uzdoti. Tiem ir jābūz dažādiem, lai būtu iespēja uzzināt respondentu dažādo pieredzi un skatupunktus. Ir dažādu bloku jautājumi, par kuriem iespējams uzdot jautājumus:

- Uzvedība;
- Attieksme, pārlicība un uzskati;
- Sociālie un attiecību jautājumi;
- Respondeta vēlmes;
- Pašklasifikācija;
- Zināšanas.⁹⁵

Lai gan anketās var būt pietiekami daudz atšķirīgu elementu un specifisku jautājumu, tomēr ir raksturlielumi, kuriem būtu jāpaliek nemainīgiem. Tie ir:

- Skaidri formulēts mērķis;
- Pēc iespējas precīzāku instrumentu izvēle;
- Gan atvērta tipa, gan slēgta tipa jautājumi;
- Jautājumu secīguma ievērošana
- Prezīcs jautājumu formulējums;
- Priekšdarbi pirms anketas izplatīšanas – pilotpētījums.⁹⁶

“Datu analīze nav iedomājama bez statistiskās informācijas grafiskas attēlošanas. Grafiskais attēls ir tabulu veidošanas kā metodes turpinājums un papildinājums, jo grafiskajā attēlā veiksmīgi at atspoguļot pazīmes sadalījumu.”⁹⁷ Kā arī “grafiskais attēls ir

⁹⁴ Kristapsone, S. (2008). *Zinātniskā pētniecība studiju procesā*. Rīga: Biznesa augstskola “Turība”. 237.lpp.

⁹⁵ Neuman, W, L. (2007). *Basics of Social Research. Qualitative and Auantitative Approaches*. Second Esdition. Boston: Allyn & Bacon. P. 167.

⁹⁶ Brewer, D. Miller, L. (2003). *The A – Z of Social Research*. London: Sage Publications. P. 249.

⁹⁷ Mārtinsone, Kristīne. Anita Pipare. (2016). *Pētniecība: teorija un prakse*. Rīga: izdevniecība Raka, 325.lpp

neizvietojams statistiskās informācijas apkopošanas un popularizācijas līdzeklis.”⁹⁸ Lai grafiski attēlotu iegūtos rezultātus, datus izvēlēts izvietot sabiņdiagrammā.

Lai gan anketas var izplatīt vidēs, kas ir dažādas – sākot no ielām un anketām, kas ir iemestas pastkastītēs, līdz fiziskām telpām un interneta vidi,⁹⁹ autora darba anketa tiks ievietota un izplatīta sociālajā tīklā *Facebook*. Anketā iegūtie dati un informācija kalpos, lai varētu apstrādāt iegūtos datus un izdarīt secinājumus, kā arī veikt atlasī padziļinātajai intervijai.

4.4. Padziļinātās intervijas

Tā kā “viens no kvalitatīvā pētījuma mērķiem ir padziļināt izpratni par sarežģītām cilvēka, gupas vai sabiedrības uzvedības problēmām,”¹⁰⁰ tad šī metode tika uzskatīta bakalaura darbam piemērota, jo atbilda darba uzstādījumiem.

Kvalitatīvajām pētniecības metodēm ir daudz pozitīvu aspektu. Lai gan bieži kā vienu no šo metožu trūkumiem min subjektivitāti, tādējādi darbu uzskatot par neobjektīvu, bet balstītu uz autora domām, tomēr šim uzskatam, ka tam ir negatīvs aspekts, ir pretēji viedokļi. Karls Ratners (*Carl Ratner*) norāda, ka “pētnieks subjektivitāte ir cieši saistīta ar zinātnisku pētījumu. Subjektivitāte vada visu – sākot no tēmas izvēles, hipotēzes, formulēšanas, stratēģijas izvēles un beidzot ar datu interpretāciju.”¹⁰¹ Lai gan kā minēts iepriekš, daudzi uzskata, ka tā nav, tomēr abas stratēģijas, gan kvalitatīvā, gan kvantitatīvā, ir vienlīdz daudz objektīvisma. Pētnieks ir tas, kas ar savu subjektīvo skatījumu var raisīt pastiprinātākus izpētes procesus.¹⁰² “Objektīvisms it kā integrē subjektivitāti un objektivitāti tādā veidā, ka objektīvās zināšanas pieprasa aktīvus, sarežģītus subjektīvos procesus – piemēram, uztveri, analītisko domāšanu, sintezēšanu, loģiskos slēdzienus un būtības atšķiršanu no ārējām pazīmēm. Tādējādi subjektīvie procesi var veicināt objektīvāku pasaules izpratni.”¹⁰³ Balstoties uz šiem apgalvojumiem, kvalitatīvās pētniecības metodes var tikt uzskatītas par tikpat vērtīgām. Tāpat “kvalitatīvās pētniecības metodes dod iespēju pētījumos atbildēt uz jautājumiem kāpēc?

---

⁹⁸ Mārtinsone, Kristīne. Anita Pipare. (2016). *Pētniecība: teorija un prakse*. Rīga: izdevniecība Raka, 325.lpp

⁹⁹ Sullivan, Th. I. (2001). *Methods of Social Research*. Forts Worth: Harcourt College Publisher. P. 225.

¹⁰⁰ Mārtinsone, Kristīne. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 105.lpp

¹⁰¹ Mārtinsone, Kristīne. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 115.lpp

¹⁰² Mārtinsone, Kristīne. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 115.lpp

¹⁰³ Mārtinsone, Kristīne. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 115.lpp

kas? kādi? kā? – attiecībā uz cilvēka darbību, ļauj palielināt pētniecisko izpratni par parādību būtību, nozīmi.”¹⁰⁴

Padziļinātā intervija savā būtībā ir vērsta uz nestrukturētās intervijas, semi-strukturētās intervijas bāzi. Pie dažādiem apstākļiem ir iespējams arī, ka tā attiecas uz kādiem citiem interviju veidiem, kas ir saistīti ar kvalitatīvajiem pētījumiem. Piemēram, tā var būt naratīvā vai intercija, kas ir saistīta ar dzīves stāsiem.¹⁰⁵

Tā kā intervijas savā būtībā ir elastīgas, tām ir daudz dažādu plusu, kā, piemēram:

- Tās iespējams veikts jebkurā no posmiem, kurā atrodas pētījums;
- Miksēšana ar citām pētnieciskajām metodēm, ja tas ir nepieciešams;
- Iegūstot informāciju, laika gaitā netiek zaudēta tās nozīme;
- Ja ir nepieciešamība, intervētājs respondentam var sniegt paskaidrojošas piebildes;
- Papildjautājumu uzdošana.¹⁰⁶

Papildus iepriekš minētajām praktiskajām priekšrocībām, kā vienu no lielākajiem ieguvumiem padziļinātajās intervijās var uzskatīt to, ka tās laikā var iegūt padziļinātu informāciju saistībā ar kāda indivīda uzskatiem, kā arī uzvedību. Ja ir vajadzība, ar šīs metodes palīdzību var tikt izpētītas jaunas problēmas.¹⁰⁷

Padziļinātās intervijas laikā ne tikai intervējamais, bet arī pats intervētājs apzināti un neapzināti var izdarīt dažādas norādes un žestus, kas noris neverbālā izteiksmes veidā. Šāda veida norādes var būt lielā mērā noderīgs un pat dažās situācijās ārkārtīgi svarīgs avots, no kura iegūt informāciju.¹⁰⁸ Šī iemesla dēļ autors ir nolēmis fiksēt un iekļaut transkripcijā pieraksta veidā arī šādas neverbālās izteiksmes, kuras palīdz vairāk iedziļināties attieskmē, domās un arī emocionālajā stāvoklī.

---

¹⁰⁴ Mārtinsone, Kristīne. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 116.lpp

¹⁰⁵ Bryman, Alan. (2011) *The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods*. P.2.

¹⁰⁶ Brewerton, P. M., Millward, L. J. (2001). *Organizational research methods: A guide for students and researchers*. London: SAGE Publications. P. 69.

¹⁰⁷ Herbert, J. R., Rubin, S. I. (2005). *Qualitative Interviewing. The Art of hearing Data*. Second Edition. London: SAGE Publications. Thousand Oaks. P. 34.

¹⁰⁸ Curtice, Bruce. Cate Curtis. (2017) *Social Research: A Practical Introduction*. SAGE Publications. P.12.

4.5. Ekspertu intervijas

Intervijas uzskatāmas par veidu, kādā noris saruna, kur viens no tiem, kas sarunājas, ir jautājumu uzdevējs jeb jautātājs, bet otrs, kas atbild uz jautājumiem – atbildētājs jeb respondents. Jautātāja uzdevums ir caur jautājumiem neatklāt savu viedokli vai nostāju par konkrēto tēmu vai problēmu. Tas nav pieļaujams, lai nekādā veidā netiktu ietekmētas atbildētāja domas un atbildes.¹⁰⁹ Lai gan pastāv dažādi interviju veidi, autors ir izvēlējis ekspertu intervijas, lai iegūtu padziļinātu un profesionālu viedokli tēmas pētījumā.

Ekspertu intervija ir tāda intervija, kur kā atbildētāju izvēlas kādas sfēras speciālistus vai ekspertus, kas spētu izteikt savu viedokli un arī, atbildot uz jautājumiem, spētu izvērtēt attiecīgo procesu.¹¹⁰

Lai ekspertu intervija norisinātos pēc iespējas veiksmīgāk un spētu nest lielāku pienesumu gala rezultātā, izvēloties ekspertus, būtu jāievēro šādas pozīcijas:

- Rūpīga ekspertu atlase;
- Iegūtās informācijas ticamības izvērtēšana;
- Apstākļu nodrošināšana, lai intervija tiktu uzskatīta par izdevušos;
- Saņemtās informācijas ietekmējošo aspektu izvērtēšana;
- Visos pētījuma posmos līdz pat pētījuma beigām ir jā saglabā sākotnēji iegūtā informācija.¹¹¹

Veicot pētījumu, respondentā tiek saskatītas iespējas gūt detalizētas un dziļas atbildes, kuras ir ar dažādām niansēm un arī ir uzskatāmas par tematiski bagātām.¹¹² Tieši šie faktori tiek meklēti arī intervijās ar ekspertiem, tādējādi iegūstot padziļinātu un vērtīgu materiālu tēmas padziļinātākai izpētei un analīzei.

Kā vienu no izaicinājumiem, ar kuriem var nākties sastapties ekspertu interviju laikā, ir problēmas izvēlēties tos ekspertus, kas būtu visādos līmeņos atbilstošāki un darbam veidotu lielāku pienesumu. Var rasties problēmas arī panākt ekspertu sadarbības un piekrist šāda veida intervijai, jo tai ir nepieciešams laiks un tās mēdz būt intensīvākas par cita tipa intervijām.¹¹³ Šie aspekti var kalpot kā iemesli tam, lai izvēlētie eksperti atteiktos sadarbības

---

¹⁰⁹ Albrehta, D. (1998). *Pētīšanas metodes pedagoģijā*. Rīga: Mācību grāmata, 63.lpp

¹¹⁰ Kristapsone, S. (2008). *Zinātniskā pētniecībā studiju procesā*. Rīga, Biznesa augstskola „Turība”, 267 lpp.

¹¹¹ Kristapsone, S. (2008). *Zinātniskā pētniecībā studiju procesā*. Rīga, Biznesa augstskola „Turība”, 267 lpp.

¹¹² Rubin, H. J. and Rubin, I. S. (2005). *Qualitative Interviewing. The Art of Hearing Data*. London: SAGE Publications. P 129.

¹¹³ Kirby, S.L., Greaves, L., Reid, C. (2009). *Experience research social change: methods beyond the mainstream*. Printed in Canada. P. 281.

un nepiekrīstu intervijai. Neskatoties un šo iespējamību, ir jāturpina meklēt eksperti, kas būtu gatavi sadarboties, lai iegūtu nepieciešamos datus.

5. EMPĪRISKĀ DAĻA

5.1. Ziņu portālu publikāciju analīze - rāmējums

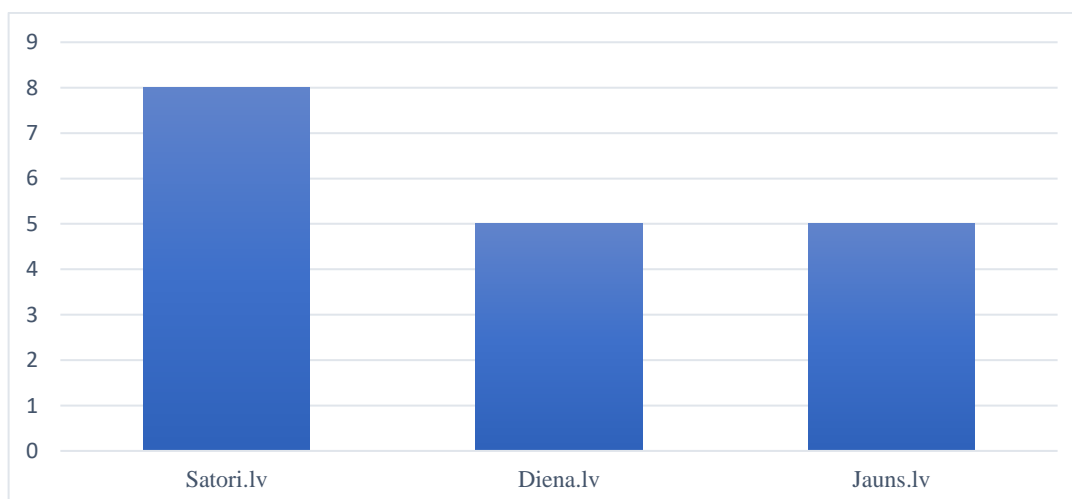
Lai veiktu dažādus rāmējumus, autors izvēlējās 3 dažādus Latvijas ziņu portālus (skatīt pielikumu nr. 1 ar attiecīgo portālu aprakstiem), kas darbā kalpo kā empīriskā bāze:

- Satori.lv;
- Diena.lv;
- Jauns.lv.

Tika izvēlēti pēc iespējas dažādāki ziņu mediji, lai varētu objektīvāk izvērtēt un izpētīt dažādos rakstus saistībā ar Kristianu Brekti.

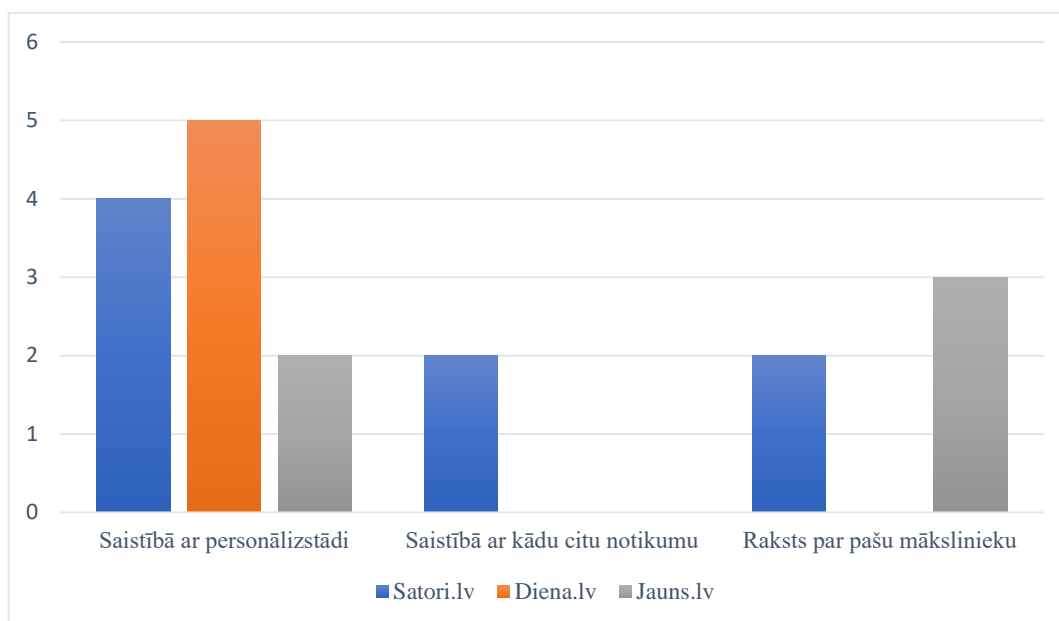
Lai atlasītu vajadzīgās publikācijas par Kristianu Brekti, visos trīs ziņu portālos (Satori, lv, Diena.lv un Jauns.lv) tika izmantots meklēšanas rīks, ievietojot atslēgas vārdus “Kristians Brekte.” Tā kā ziņas par mākslinieku nav tik daudz, tika izlemts apskatīt publikācijas, kuras ir ievietotas portālos no 2017. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 30. aprīlim. Pavisam portālā Satori.lv ar šādiem atslēgas vārdiem tika atrasti 225 rezultāti. Portālā Diena.lv – 214, bet Jauns.lv – 114.

Lielākajā daļā publikāciju Kristians Brekte tika minēts pastarpināti kontekstā, tomēr publikācijas tika izvēlētas skatīt saistībā ar to galveno vēstījumu, proti, tika atlasītas tās ziņas, kur Kristians Brekte figurē kā centrālais vēstījuma objekts.

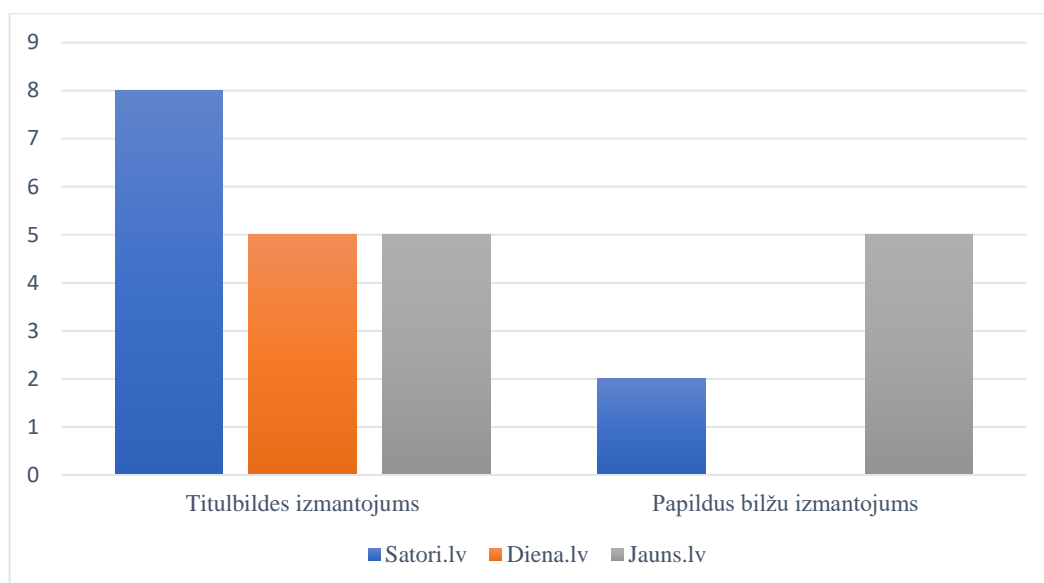
5.1. att. Publikāciju skaita rāmējums ziņu portālos ar atslēgas vārdiem “Kristians Brekte”

Satori.lv ziņas pēc centrālā vēstījuma kritērija publikācijas skaita rāmējumā bija 8., Diena.lv – 5, bet Jauns.lv – 5 (Skatīt attēlu 5.1.). Vislielākais ziņu skaits Satori.lv varētu būt skaidrojams ar to, ka šis ziņu portāls koncentrējas tieši uz kultūras ziņām, tāpēc Kristians Brekte vislabāk atbilst tieši šī portāla koncepcijai. Savukārt Diena.lv un Jauns.lv ir vienādu ziņu daudzums.

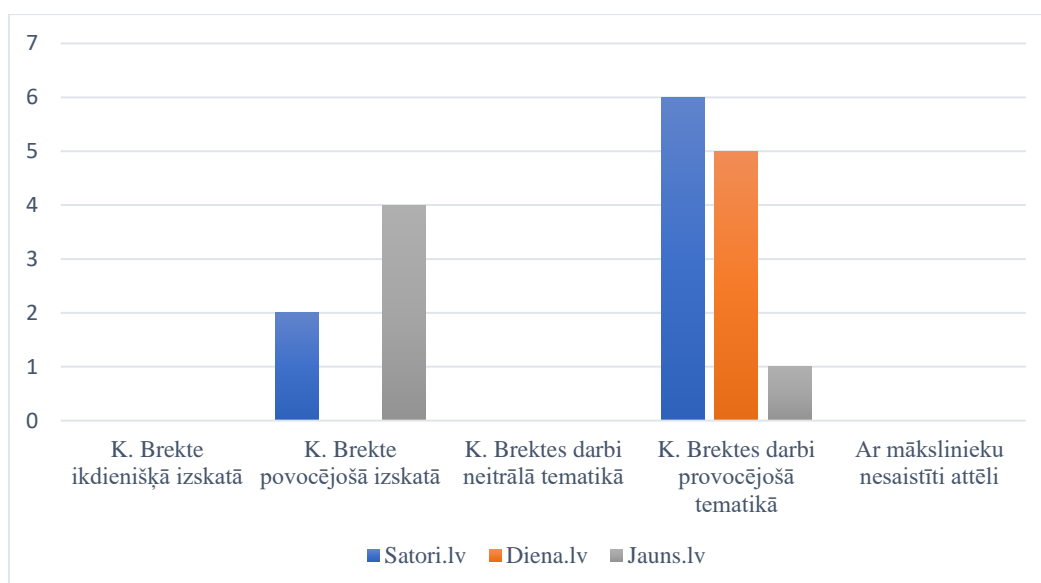
5.2. att. Rakstu tematisko iedalījumu rāmējums ziņu portālos

Skatot publikācijas pēc to tematisko rakstu rāmējuma, vislielākais ziņu īpatsvars ir tām ziņām, kuras ir saistības ar Kristiana Brektes personālizstādēm (kopā 11 raksti). Visvairāk šādu ziņu ir bijis Diena.lv ziņu portālā – 5 jeb visas no ziņu portāla atodamajām ziņām par mākslinieku. Tālāk seko Satori.lv ar 4 ziņām, bet uz pusi mazāk ir Jauns.lv portālam – 2. Saistībā ar kādiem citiem notikumiem (kopā 2 raksti), kas ir saistībā ar mākslinieku, Satori.lv tās ir bijušas 2. publikācijas. Ziņu portālos Diena.lv un Jauns.lv šī iedalījuma ietvaros ziņas nav atrastas. Kategorijā, kurā ietilpst raksti par pašu mākslinieku (kopā 5 raksti), augšgalā ir dzeltenās preses portāls Jauns.lv ar 3 rakstiem, bet Satori.lv portālā ir atrodami 2 raksti.

5.3. att. Attēlu izmantojuma rāmējums ziņu portālu rakstos

Aplūkojot visus rakstus (kopā 18) tika secināts, ka pilnīgi visās atlasītajās ziņās visos trīs ziņu portālos tika izmantotas rakstu titulbildes. Satori.lv 2. no 8. rakstiem tika izmantotas papildus bildes. Diena.lv tika izvēlēts neiekļaut nevienu papildus bildi rakstiem, bet Jauns.lv pilnīgi visos rakstos tika izmantotas papildus bildes. Jauns.lv divos rakstos tika iekļauts ievērojami lielāks titubilžu skaits par vienu. Rakstā “Naglo pie koka trušu galvas un veic citus rituālus –provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvies ar buršanos” ir izvietotas 50 titubildes, tās pašas 50 titubildes ir pieejamas rakstā “K.K. fon Stricka villā atklāts provocējošā mākslinieka Kristiana Brektes “Kultūras altāris”. Tālākai attēlu analīzei pie attēla 5.4. no 50. bilžu klāsta tika nolemts apskatīt tikai centrālo titubildi, kas izvēlēta, lai raksturotu rakstu.

5.4. att. Titubilžu izmantojuma rāmējums ziņu portālu rakstos

Apskatot visos trīs ziņu portālos apskatīto informāciju, tika secināts, ka **pilnīgi visi izmantoti titulbilžu attēli rakstos ir provocējoša un izaicinoša rakstura.**

Satori.lv lielākā daļa jeb 6 raksti iekļauj ar Kristiana Brektes darbiem saistītus attēlus provocējošā tematikā (skatīt pielikumā attēlus nr. 1, 2, 3, 4 un 5), attēls nr. 3 ir izmantots diviem rakstiem kā titulbilde. Attēlos nr. 1 un nr. 2 redzami galvaskausi, kas attēloti attiecīgi uz sarkani melna un melna fona, kas rada nāves un tumsas tematiku klātbūtni. Attēlā nr.1 ir arī stilizēti krusti un cipars 666. Attēlā nr. 3, kas izvēlēts lietot divas reizes, attēloti divi vīrieši laupītāja maskās, pa vidu atrodies krustam, kas ir apgriezts kājām gaisā. Attēls nr. 4 ilustrē mirušo cilvēku (līķu) seju iespējamo atveidi. Attēlā nr.5 attēlots jauns karavīrs ar sarkanu seju, kurā saskatāmas stilizētas brūces un ievainojumi, kas stilistiski iezīmē nāves nesēja nozīmi.

Satori.lv divās rakstu tiltulbildēs izvēlēts izmantot Kristianu Brekti provocējošā izskatā. Abos rakstos izmantota tā pati bilde, kur Kristians Brekte redzams izstāžu zālē “Arsenāls” priekšplānā vienam no savas izstādes “Arsenāls” darbiem (uz mietiem uzsprausti melni galvaskausi) – mākslinieks attēlots ar izaicinoši atņirgtiem zobiem un ar divām melnām izkaptīm katru savā rokā, kuras arī pieņemts izmantot saistībā ar nāves tematiku.

Visos Diena.lv rakstos ir redzamas tikai bildes ar provokatīviem Kristiana Brektes darbiem. Vienam no Diena.lv rakstam ir izmantota tā pati titulbilde (attēls nr. 2), savukārt citā rakstā ir lietota tā pati bilde (attēls nr.4), kas Satori.lv raksta “Tukšais gaiss” ietvaros. Citā rakstā lietotajā bildē ir attēlots viens no mirušajiem (līķiem), kas ir redzams attēlā nr. 4. Divos no Diena.lv rakstiem titulbildē (attēls nr. 8) lietota bilde, kurā redzami apgūlušies karavīri, kuri pusdieno – vīriešiem ir uzzīmētas nāves sejas.

Jauns.lv vienīgajā rakstā, kur ir ar mākslinieka darbiem saistīta bilde, ir tā pati, kas redzama attēlā nr. 4 (lietota arī Satori.lv un Diena.lv portālu rakstu tiltulbildēs). Pārējos četros rakstos Kristians Brekte ir redzams provocējošā izskatā. Vienā no bildēm (attēls nr. 9) Brekte ir uzvilcis melnu apmetni un tur rokā šamaniska rakstura scepteri, bet otrā – kārti, kuras attēlu ir precīzi grūti saskatīt. Ap kaklu ir rituālos izmantojamās krelles un arī kareklis ar sātana zvaigzni. Uz diviem no pirkstiem atrodas skeletgalvu gredzeni. Acis sakrāsotas melnas. Kādā citā no bildēm Brekte redzams pie K.K. von Strica villas pie sava “Kultūras Altāra” nāves apmetnī, kūpinot egļu zaru. Uz zemes ir noliktas kapu sveces un centriski novietots altāris ar divām skeletgalvām. Ceturtajā no bildēm, kas iezīmē Kristiana Brektes provokatīvo tēlu mākslinieks iemīžināts uz tumša meža fona, melnā ādas jakā un melnā džemperī ar melnu kapuci un “nāves seju” – melnām acīm un lūpām, no kurām “izlīst” melnums (nāves sejas atveide).

Šie dažādie simboli var tikt analizēti, lai atklātu mākslinieka domas saistībā ar viņa darbiem un paštēlu. “Sarkano krāsu uzskata par agresīvu, vitālu un spēkapilnu krāsu, kas radniecīga ugunij un nozīmē gan mīlestību, gan arī cīņu uz dzīvību vai nāvi.”¹¹⁴ Savukārt “melnajai krāsai piemīt absolūta simbola vērtība, un kā tāda tā pielīdzināma savam pretpolam – baltajai krāsai; apziņu dziļi psihologiem melnais ir pilnīgas neziņas krāsa, nogrimšana tumsā, sērās.”¹¹⁵ Cilvēkiem laika gaitā ir radušies noteiktas asociācijas saistībā ar kādu noteikti krāsu vai citu izmantotu elementu nozīmi. “Lielākoties skeletus uztver kā nāves simbolus,”¹¹⁶ proti, tie ir uzskatāmi kā “tēlaina metafora nāvei.”¹¹⁷ Kas attiecas uz Kristiana Brektes darbu “Brāļi”, kas attēloti 2. pielikuma 3. attēlā, tad “tradicionālā kristīgā simbolika krustā saskata rīku, ar ko izpildīja nāves sodu Kristum, neaptverams cietsirdības ierocis, kas augšāmcelsšanās dēļ tomēr kļuva par mūžīgās dzīves simbolu.”¹¹⁸ Cipars 666 tiek saistīts ar Antikrista zīmi jeb nezvēra skaitli. Ar šo skaitli bieži vien tiek radīta “mākslīga mistifikācija, globāla ilūzija, ko izmanto, lai ar baiļu iedvešanu iespējami labāk varētu kontrolēt cilvēku masu apziņu.”¹¹⁹ Izkopts, piemēram, latviešu mitoloģijā ir saistīts ar nāvi un ir tradicionāls rīks, kurš ir kā papildus elements Nāves maskai.¹²⁰ Egļu zaru kūpināšana tiek uzskatīta par veidu, kā aizsargāt sevi vai māju no ļaunajiem gariem un slimībām,¹²¹ kas ir paradoksāli attiecīgās bildes (attēls nr. 9) ietvaros, jo pats ir ģērbies kā nelabais. **Cilvēkam, reaģējot uz noteiktiem raksturlielumiem (izskats, priekšmeti, elementi utt.), rodas sajūtas, kas veido jau tālāk simboliska rakstura nozīmi, uz kā tie var balstīt savu viedokli.**

Ar rāmējuma palīdzību tika noteikts, ka **pilnīgi visās rakstu titulbildēs Kristians Brekte vai viņa darbi ir izvēlēti provokatīva rakstura.** Tas nozīmē, ka visi trīs ziņu portāli izvēlas pēc iespējas uzmanību piesaistošākas bildes, kas varētu cilvēkos raisīt dažādas emocijas (ne tikai pozitīvas, bet arī negatīvas), lai rastos pēc iespējas lielāka vēlme izlasīt rakstu vai vismaz iepazīties ar galveno informāciju vai bildēm.

---

¹¹⁴ Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*, Rīga: Jumava, 422.lpp

¹¹⁵ Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*. Rīga: Jumava, 316.lpp

¹¹⁶ Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*. Rīga: Jumava, 466.lpp

¹¹⁷ Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*. Rīga: Jumava, 466.lpp

¹¹⁸ Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*. Rīga: Jumava, 258.lpp

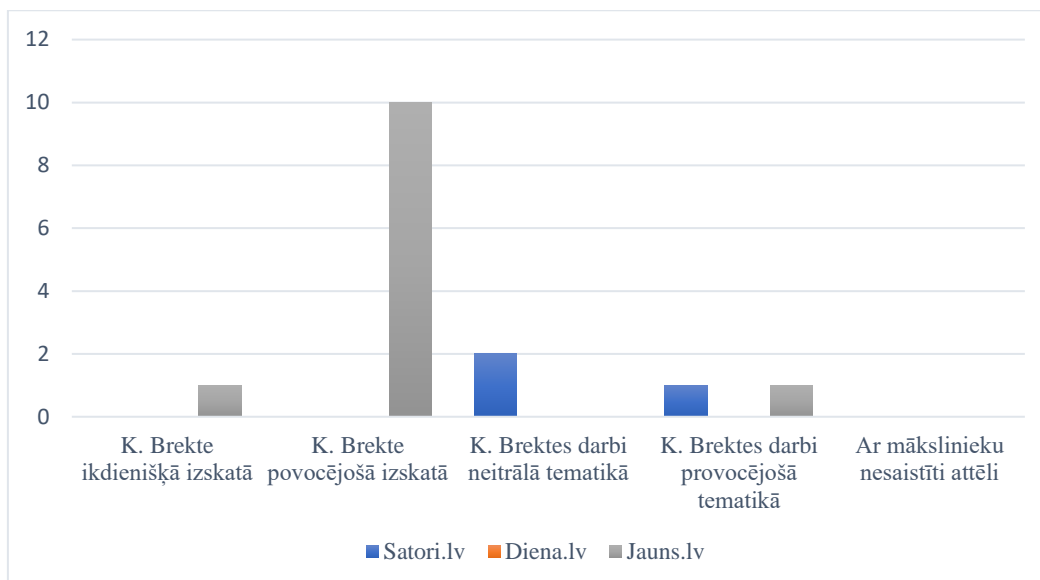
¹¹⁹ *Skaitlis 666: antikrista zīme, valdības griba vai reliģijas ierocis?* Skatīts 2020. gada 7. jūnijā:

<https://www.la.lv/skaitlis-666-antikrista-zime-valdibas-griba-vai-relijijas-ierocis>

¹²⁰ *Ejam ķekatās*. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: <https://www.apollo.lv/5303220/ejam-kekatas>

¹²¹ *Kā attīrīt telpu un no savas mājas izkvēpināt nelabo*. Skatīts 2020. gada 2. jūnijā:

<http://jauns.lv/raksts/sievietem/63937-ka-attirit-telpu-un-no-savas-majas-izkvepinat-nelabo-padomi>

5.4. att. Papildus bilžu izmantojuma rāmējums ziņu portālu rakstos

Satori.lv no astoņiem rakstiem divos tika izmantotas papildus bildes, vienā no rakstiem tika izmantota viena bilde (skatīt attēlu nr. 8), kur attēlota provocējoša rakstura bilde ar Kristiana Brektes darbu (skatīt attēlu nr. 15), kur ir fragments uz melna fona no Kristiana Brektes provokatīvā stila instalācijas “ABCEJDIRST”, bet otrā – divas (skatīt attēlu nr.13 un 14) – vienā provokatīva rakstura darbs (līķa maisi ar elektrības vadiem, kas mētājas pa zemi, simboliski norādot uz beigušos dzīvi jeb nāvi), var skatīt attēlu nr. 13, bet nr. 14 – neitrāls mākslinieka darbs, kur redzams balti nokrāsots bērnu vainags.

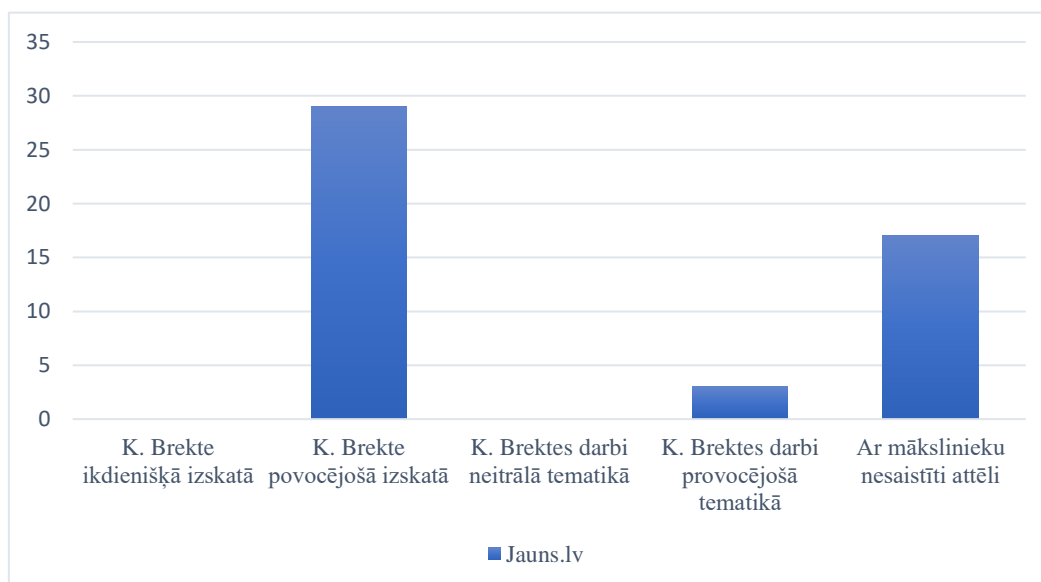
Visos ziņu portāla Jauns.lv rakstos tika konstatēta papildus bilžu izmantošana. Kopā no 12 bildēm 10 bildēs bija attēlots Kristians Brekte provocējošā tematikā. Attēlā nr. 16 Brekte redzams lūgšanās saliktās rokās ar baltiem acāboliem un pārgrieztām acīm, rožu vainagu virs galvas. Attēlā nr. 17. redzams mākslinieks pie savas izstādes “Kultūras Altāris” priekšas ar priekšmetu, uz kura ir Jēzus, bet pats tikmēr ģērbies kā nāve. Nr. 18 redzams mākslinieks melnās drēbēs ar melnu kapuci kā bebrs, izaicinoša grimmasē graužot koku. Nr. 19 – Brekte viss melnā un ar Nāves masku ar flakonu pūš uguni. Nr. 20 – Brekte uz balta sniega fona ar dēmona galvas masku. Nr. 21 – mākslinieks arī uz balta sniega fona melnās drēbēs ar melnu kapuci un sātana zvaigzni uz džemperā. Attēls nr. 22 ir ar mākslinieku, kurš ir pagriezis muguru, uz džemperā ir cilvēka galva sāpēs ar naža caurdurtu galvu, kā arī to visu ironiski papildina uzraksts “Kill for peace” (tulk. nogalini miera dēļ). Attēlā 23. Kristians Brekte ir redzams pie motocikla guļošs un ar paceltiem gaisā diviem vidējiem pirkstiem. Savukārt attēlā nr.24 mākslinieks redzams pie sava darba “Brāļi”, kur ir divas zagļu maskās attēlotas galvas ar kājām gaisā apgrieztu krustu pa vidu. Viena no bildēm ir saistīta ar provokatīva rakstura Kristiana

Brektes darbu (kailas sievietes ar nāves sejām dažādās netiklās darbībās), bet tikai viena no bildēm attainoja Kristianu Brekti neitrāli bez jebkādam provokācijām (Brekte uz riteņa).

Daudzos attēlos iezīmējas Brektes baltās un melnās krāsas saspēle. Pretnostatītā baltā krāsa ir “kā pirmatnējās paradīzes neiespaidotā un neapēnotā nevainība vai arī kā šķīstīta cilvēka galamēķis, kad šis stāvoklis atkal ir atjaunots.”¹²² Tāpat arī “gaismas un tumsas pirmatnējo pretstatu pāris [..] piepilda visu cilvēcisko esību. Šo pretrunu un līdz ar to vismokošāko dzīvības mīklu pilnībā atrisina mistiskā savienība: gaisma un tumsa ir viens. Dzīvība vienlaikus ir nāve, tumsa vienlaikus ir gaisma. Cauri visai mistēriju simbolikai vijas centieni atveidot šo saprātam netveramo ideju ar tēlu palīdzību, ļaujot cilvēkiem to uztvert un pieredzēt.”¹²³ Brekte šos pretstatus izmanto, lai vēl vairāk paspilgtinātu un akcentētu ļaunumu un tumsu pretnostatījumā gaismai, kā arī radītu kontrastus un dotu spēcīgāku impulsu savam skatītājiem.

Ziņu portālā Diena.lv rakstos netika konstatēta neviena papildbilde.

Lai gan ziņu portāls Diena.lv nav savus rakstus papildinājis ar kādu bildi saistībā ar mākslinieku vai viņa daiļradi, rezultāti parāda, ka Satori.lv un Jauns.lv labprāt pievieno rakstiem klāt papildbildes. Skaitliski ievērojami lielāks pārsvars (12 bildēs no 15) ir tām bildēm, kuras ir provokatīvas dabas un noteikti neatstāj cilvēkus vienaldzīgus. **No tā izriet secinājums, ka, ja ziņu portāli izvēlas publicēt kādu raksta paskaidrojošu bildi, ievērojami lielākais pārsvars izvēlas provokatīva rakstura bildes.**

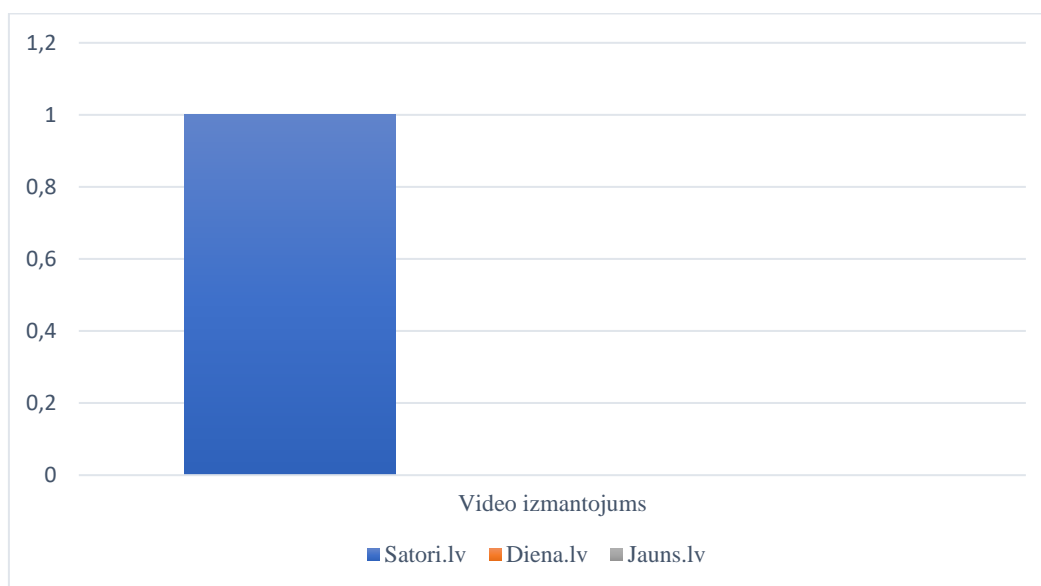
5.5. att. Jauns.lv titulbilžu rāmējums

¹²² Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*, Rīga: Jumava, 71. lpp

¹²³ Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*. Rīga: Jumava, 522. lpp

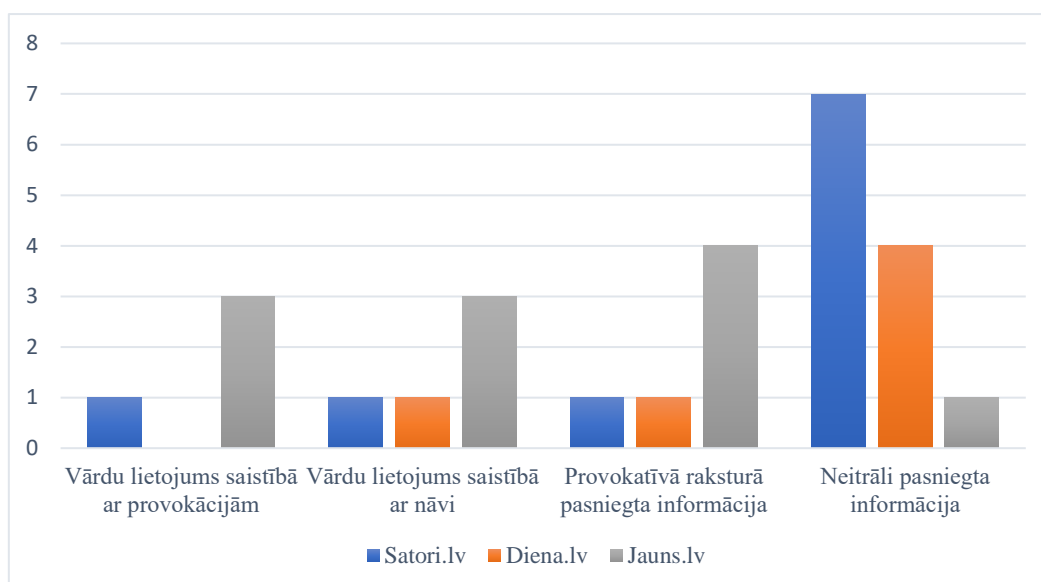
Divos Jauns.lv rakstos tika piedāvāts apskatīt vienādas 50 titulbildes. Analizējot šīs titulbildes, kas bija no Kristiana Brektes izstādes “Kultūras Altāris”, ievērojami lielākajā daļā - 29. no piedāvātajām bildēm, mākslinieks bija redzams provocējošā izskatā. 3. no bildēm raksta lasītājiem tika piedāvāts apskatīt bildes ar mākslinieka darbiem provocējošā tematikā. Pārējās 17 bildes bija ar mākslinieku nesaistītas – tajās bija redzami izstādes apmeklētāji.

Rezultāti parāda, ka **Jauns.lv** tendenciozi izvēlas parādīt provocējoša rakstura bildes, kas ir darīts, lai pievērstu raksta lasītāju uzmanību.

5.6. att. Video izmantojums ziņu portālu rakstos

Apskatot visas publikācijas visos trīs ziņu portālos, video tika izmantots tikai vienā no Satori.lv rakstiem, kura mērķis arī ir Satori.lv videointervija, kur ar Kristianu Brekti izstāžu zālē “Arsenāls” sarunājas intervētājs Ilmārs Šlāpins. Video veidots, redzot tikai pašu Kristianu Brekti, kā arī fonā atrodies vienam viņa darbam no personālizstādes “Arsenāls” (uz koka mietiem uzsprauztas miroņgalvas melnā krāsā). Līdzīgi kā daudzās no bildēm, kuras ir mediji ir izvēlējušies, lai raksturotu rakstus un pievērstu uzmanību, arī visu video laiku ir melnās un baltās krāsas (gaismas – tumsas) saspēle, kas, skatoties interviju, jau veicina pretrunīgas sajūtas, sagatavojot skatītāju diezgan neviennozīmīgi vērtējamajai un atklātajai intervijai.

5.7. att. Ziņu portālu virsrakstu rāmējums

Rezultātos ir attēlots rakstu daudzums, kuri atbilda kādam no ziņu portālu virsrakstu rāmējumiem. Analizējot ziņu portālu virsrakstu rāmējumu, Satori.lv iezīmē neitrāli pasniegtu informāciju virsrakstos. Tikai vienā no gadījumiem ir vārdu lietojums saistībā ar provokācijām - “Izstāžu zālē “Arsenāls” notiks diskusija par provokāciju mākslā,”¹²⁴ kas ir saistībā ar Kristiana Brektes “Arsenāls” izstādes ietvaros veidoto diskusiju “Māksla un provokācija. ”Vienā no raksta virsrastā izvēlēts lietot ar nāvi sasistītus vārdus, proti, ir izvēlēts virsraksts “Kāpēc lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs?”¹²⁵, tādējādi arī provocējot lasītāju.

Diena.lv iegūtā statistika ir līdzīga – četros no pieciem rakstiem virsrakstos informācija pasniegta neitrāli. Vienā no rakstiem vārdu lietojums ir saistīts ar nāvi – “Kristiana Brektes izstādes recenzija. Nāves deja jaunos ritmos,”¹²⁶ kas virsrakstam iezīmē provokatīvu raksturu, izaicinot lasītāju.

Ziņu portālā Jauns.lv tika analizēti šādi virsraksti:

¹²⁴ *Izstāžu zālē “Arsenāls” notiks diskusija par provokāciju mākslā.* Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://satori.lv/article/izstazu-zale-arsenals-notiks-diskusija-par-provokaciju-maksla>

¹²⁵ *Kāpēc, lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs?* Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://satori.lv/article/kapec-lai-cilveks-gribetu-but-nemirstigs>

¹²⁶ *Dzalbe, Aiga. Kristiana Brektes izstādes recenzija. Nāves deja jaunos ritmos.* Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://www.diena.lv/raksts/kd/recenzijas/kristiana-brektes-izstades-recenzija.-naves-deja-jaunos-ritmos-14184135>

- “Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis;”¹²⁷
- “Naglo pie kokiem trušu galvas un veic rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvēs ar buršanas;”¹²⁸
- “Skandalozais Kristians Brekte: “Zārkam jau kabatu nav;”¹²⁹
- “Kristians Brekte jaunākajā personalizstādē vaicā, vai kultūra atrodas uz izmiršanas robežas;”¹³⁰
- “K.K. fon Stricka villā atklāts provocējošā mākslinieka Kristiana Brektes “Kultūras altāris.”¹³¹

Ievērojami lielākā daļa jeb četri (skatīt pirmos četrus virsrakstus sarakstā augstāk) no pieciem virsrakstiem parāda, ka Jauns.lv ir izvēlējis veidot virsrakstus provokatīvā raksturā. Tikai viens no tiem ir informatīvi neitrāls. Viens no virsrakstiem ir veidots informējoši neitrālā tematikā. Trīs no virsrakstiem ir vārdu lietojums saistībā ar nāvi, bet trijos gadījumos – saistībā ar provokācijām.

Iegūtie rezultāti parāda, ka ziņu portāls Jauns.lv savos virsrakstos tendenciozi Kristianu Brekti parāda vienā vai vairāku rāmējumu ietvaros. Tā kā portāls Jauns.lv ir pieskaitāms pie dzeltenās preses ziņu portāla, tas tiek apliecināts arī ar Kristianu Brekti saistītajos ziņu virsrakstos - virsraksti ir veidoti pēc principa, lai cilvēkos radītu kairinājumu un rastos vēlme uzklikšķināt uz raksta. Tā kā arī Jauns.lv visās rakstu titulbildēs ir izmantotas provokatīva rakstura bildes, savienojumā ar visiem rāmējumiem, kuru kategorijās ietilpst analizētie dati, var secināt, ka attiecīgais ziņu portāls īpaši ir pedomājis, lai raksti būtu pēc iespējas provokatīvākas dabas. Lai gan Satori.lv un Diena.lv ir izvēlējušies biežāk neitrāla rakstura virsrakstus, arī šie ziņu portāli vienā no rakstiem izvēlējušies tos veidot provocējošā stilā. Tāpat arī katrs no ziņu

¹²⁷ Mengiša, Inta. *Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/izklaide/335523-provokativais-makslinieks-kristians-brekte-jau-zina-kads-bus-vina-kapa-piemineklis>

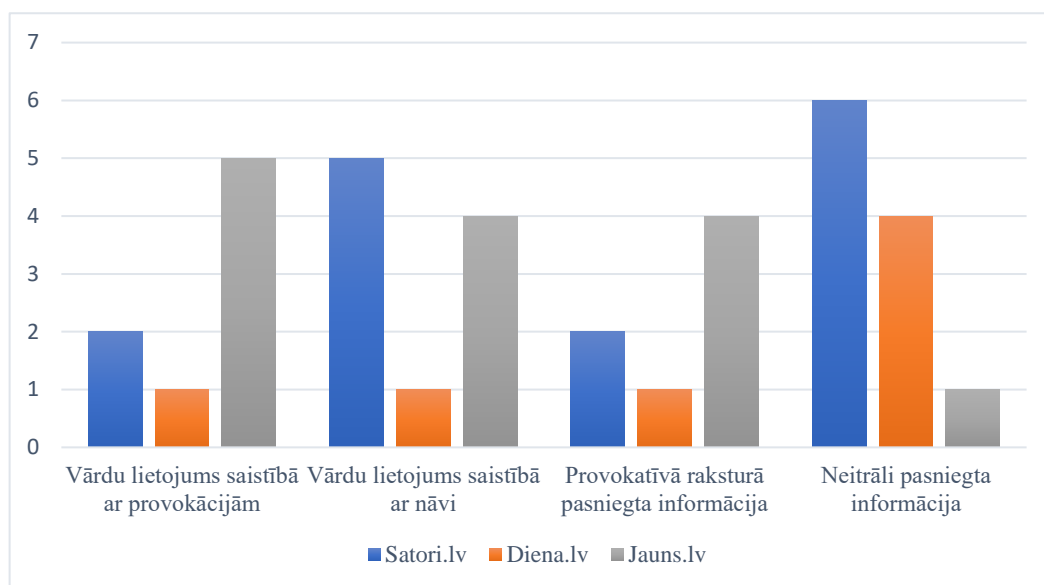
¹²⁸ Martinsone, Marta. *Naglo pie kokiem trušu galvas un veic rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvēs ar buršanas*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/izklaide/382643-naglo-pie-kokiem-trusu-galvas-un-veic-citus-ritualus-provokativais-makslinieks-kristians-brekte-aizravies-ar-bursanos>

¹²⁹ Saulīte, Zandere Inita. *Skandalozais Kristians Brekte: Zārkam jau kabatu nav*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/245432-skandalozais-kristians-brekte-zarkam-jau-kabatu-nav>

¹³⁰ *Kristians Brekte jaunajā personalizstādē vaicā, vai kultūra atrodas uz izmiršanas robežas*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/354974-kristians-brekte-jaunakaja-personalizstade-vaica-vai-kultura-atrodas-uz-izmiršanas-robezas>

¹³¹ *K.K. fon Stricka villā atklāts provocējošā mākslinieka Kristiana Brektes “Kultūras altāris*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/356558-k-k-fon-stricka-villa-atklats-provocejosa-makslinieka-kristiana-brektes-kulturas-altaris>

portāliem ir lietojis vārdus saistībā ar nāvi, bet Satori.lv arī vienā no gadījumiem – ar provokāciju.

5.8. att. Ziņu portālu pamattekstu rāmējums

Rezultātos ir attēlots rakstu daudzums, kuri atbilda kādam no ziņu portālu pamattekstu rāmējumam. Satori.lv lielākajā rakstu (seši no astoņiem) informācija tekstā ir pasniegta neitrāli, tomēr divos no ziņu tekstiem ir provokatīva rakstura informācija. Lielākajā daļu rakstu jeb 5. rakstos ir vārdu lietojums saistībā ar nāvi, kas ir lielākā daļa rakstu. Divos no rakstiem ir vārdi, kas ir saistībā ar provokāciju. Neskatoties uz to, ka Satori.lv ir profesionāla rakstura ziņu portāls, arī šeit iezīmējas tendence rakstus padarīt provokatīvākus, izmantojot dažādus ar nāvi un provokāciju saistītus vārdus.

Diena.lv vērojami pārsvarā neitrāli pasniegta informācija tekstuālajā daļā, kas saistīta ar Kristianu Brekti. Tā vairāk ir informējošas dabas. Viens no rakstiem iezīmē provokatīvā stilā veidotu tekstu. Kā arī Diena.lv ir izmantojusi vārdu lietojumus saistībā ar nāvi un provokācijām – viena raksta ietvaros.

Jauns.lv izceļas ar provokatīvā raksturā pasniegtu informāciju – tas novērojams četros no pieciem rakstiem. Tikai vienā tekstā veidots informatīvi netrāls. Rezultāti parāda, ka pilnīgi visos no rakstiem ir vārdu lietojums ar provokācijām, liekot uz to akcentu un parādot Kristianu Brekti provokatoriskā gaismā. Arī lielākajā daļā rakstu (četros no pieciem) ir izvēlēts vārdu lietojums saistībā ar nāvi.

Rezultāti parāda, ka Jauns.lv tendenciozi turpina arī pamattekstā iekļaut provocējoša rakstura tematiku, izmantojot vārdus saistībā ar provokācijām un nāvi. Neskatoties uz to, ka Satori.lv un Diena.lv ietur pamattekstā profesionāli informējošu stilistiku, arī šiem ziņu

portāliem daļā no tekstiem ir novērojama provokatīva tematika, iekļaujot arī vārdu lietojumu saistībā ar provokācijām un nāvi.

5.2. Ekspertu interviju analīze

Ekspertu intervijām tika aicinātas un tām piekrita Katrīna Avotiņa (skatīt pielikumu nr. 7) un Andra Mihelsone (skatīt pielikumu nr. 8). Abas ekspertes tika uzskatītas kā vērtīgs pienesums bakalaura darbam ar savu dažādo pieredzi un zināšanām.

Māksliniece Katrīna Avotiņa ieguvusi savu izglītību Latvijas Mākslas akadēmijā. Avotiņa ir prezentējusi savus darbus neskaitāmās personālizstādēs gan Latvijā, gan arī ārpus tās, kā arī ieguvusi dažādus apbalvojumus saistībā ar saviem darbiem.¹³² Mākslinieces darbi ir tikuši attēloti arī Taimskvērē uz ēkas sienas, ņemot dalību mākslas organizācijas “SeeMee” realizētajos mākslinieku prezentāciju šovos ASV, Ņujorkā. Katrīna Avotiņa ir iesaistījusies Amerikas vispasaules izstādē ar vienu no savām gleznām “Fabulous” ar mērķi vākt līdzekļus priekš viesuļvētrā cietušajiem cilvēkiem Filipīnās. Tā kā māksliniece jau daudzus gadus dzīvo Anglijā, arī tur ir veidojusi vairākas izstādes.¹³³ Māksliniece vēl aizvien turpina praktizēt savus darbus, izceļoties ar īpašu krāsu spilgtumu un bagātību, liekot uzsvāru uz detaļām un radot neprognozējamus sižetus un domu lidojumus.

Andra Mihelsone arī ir beigusi Latvijas Mākslas akadēmiju, mākslas vēstures teorijas nodaļu, kā arī aktīvi nodarbojas ar gleznošanu. Strādājusi Latvijas Nacionālajā mākslas muzeja dažādos projektos un darbojusies kā kuratore, piemēram, tādās izstādēs kā “Latvijas gadsimts” un “Portrets”, kuras norisinājās par godu Latvijas simtgadei. Turpat Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā darbojusies arī kā gids.¹³⁴ Pašlaik māksliniece darbojas poligrāfijas nozarē.

- **Kristiana Brektes personība un iespaidi, kādi rodas, vērojot viņa mākslu un tēlu:**

Uz jautājumu, kā jūs aprakstītu Kristianu Brekti kā mākslinieku, Katrīna Avotiņa norāda, ka *“viņš var būt trakulīgs ar savām idejām un pēkšņi juteklīks ar akvareļiem un bliezoši spilgts ar krāsām,”* tādējādi norādot uz mākslinieka daudzpusīgo dabu. Avotiņa

---

¹³² *Katrīna Avotiņa*. Skatīts 2020. gada 1. aprīlī: https://www.makslasgalerija.lv/katrina_avotina.html

¹³³ Lesīte, Anete. *Galerijā “Istaba” skatāma Ilzes un Katrīnas Avotiņu izstāde*. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/maksla/galerija-istaba-skatama-ilzes-un-katrinavotinu-izstade.a97647/>

¹³⁴ *Bezmaksas ekskursija. Jānis Rozentāls. Māksla un tehnika*. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: http://www.lnmm.lv/lv/lnmm/apmekle/notikumu_kalendars/3423-bezmaksas-ekskursija-janis-rozentals-maksla-un-tehnika

norāda, ka Brektem sagādā patiku arī izaicināt savu skatītāju un to arī pašokēt. Līdzīgu domu min Andra Mihelsone sakot, ka *“pirmā asociācija, domājot par Kristianu Brekti, ir tāda, ka tā ir provokācija,”* piebilstot, ka tā nav vienkārša provokācija, bet tāda, kas izaicina cilvēkus uz domāšanu. Andra uzsver – *“kā viņš patiesībā arī savās intervijās medijos saka – viņam patīk mazliet pakutināt sabiedrību, redzēt, ko viņi domā.”* Andra Mihelsone norāda, ka Brekte sabiedrības skatījumā ir provokators, tomēr liek uzsvaru uz to, ka viņa izstādes nav tikai tāpēc, lai kaitinātu sabiedrību – tur ir arī saturs.

Jautājot par to, kas ir tas, ko Brekte vēlas nodot savam skatītājam, māksliniece Avotiņa norāda, ka viņš vēlas nodot pārsteigumu, tādējādi vērojot cilvēku dažādās reakcijas. Avotiņa arī min, ka, viņasprāt, Brektem patīk arī *“izaicināt, varbūt pat pakaitināt skatītāju.”* Andra Mihelsone, atbildot uz šo pašu jautājumu, norāda, ka vēstījums varētu būt *momento mori* (tulk. atceries, ka tu mirsi), kas ir *“atgādinājums par to, ka mēs visi esam mirstīgi.”*

Katrīna Avotiņa uzsver, ka viņa ar Brekti ir ļoti atšķirīgi mākslinieki. Ja viņas darbi ir vērsti *“uz labestību, prieku, skaistām lietām un, protams, daudz krāsu.”* Brekte esot pretstats. Avotiņa norāda, ka *“Brekte savam skatītājam daudz ko pastāsta,”* kā arī min, ka mākslinieka mērķis neesot pozitīvo lādiņu nodošana savam skatītājam. Māksliniece saka, ka Brekte *“grib savādākā veidā pieteikt labu streiku kaut kam, kas nav pareizi valstī, dzīvē kā tādā. Viņš to rāda ar provokāciju.”* Avotiņa min, ka redzot Brektē dumpinieku, tomēr viņai mākslinieks patīkot un arī dažreiz liek pasmaidīt. Esot sajūta, it kā mākslinieks jokotos. Andra Mihelsone norāda, ka nav Kristiana Brektes radītās mākslas piekritēja, bet viņa darbi viņai atmiņā paliekot. Nevis ar nosodījumu, bet to spilgtuma dēļ. Mihelsone, savu domu beidzot, min, ka *“ieraugot kaut ko tādu, tev rodas asociācijas.”* Tādu pašu domu, ka Brektes tēli paliek atmiņā, min arī Katrīna Avotiņa, norādot, ka *“stāsta pamats un izpildījums ir diezgan kļedzošs. Ja mākslinieks ļoti piestrādā pie idejas, protams, ka rezultāts būs atmiņā paliekošs.”*

- **Kristians Brekte un viņa paštēla pozicionējums:**

Katrīnas Avotiņas uzskats ir, ka *“katrs mākslinieks agrāk vai vēlāk izveido savu tēlu.”* Pati māksliniece smejas, ka viņa nestaigāšot princešu kleitās (aut. piez. - mākslinieces darbos bieži figurē dāmas kuplās un sievišķīgi izteiksmīgās kleitās), tāpēc viņas tēls ir netiešs. Māksliniece norāda, ka pašas mīļākā krāsa, lai cik paradoksāli un pretēji viņas gleznām tas nebūtu, ir tieši melnā. Avotiņa par Kristianu Brekti un viņa paštēlu saka tā: *“Viņš domā par savu imidžu, jo tas nāk komplektā ar mākslu – viņam patīk pabaidīt cilvēkus. Viņš var uz ielas iziet maskā.”* Māksliniece uzsver, ka *“tēlam ir jābūt. Tieši vai netieši.”* Andra Mihelsone domā, ka faktori, kas veido mākslinieka paštēlu, ir dažādi, tomēr pati saviem darbiem neveido saikni ar paštēlu, proti, darbi netiek veidoti ar mērķi, lai tie liecinātu par pašas darbiem. Mihelsone par

tēlu un Kristiana Brektes piemēru saka, ka *“analizējot kopumu, mēs varam saskatīt kaut kādas līdzības katram cilvēkam, konkrētam māksliniekam. Izvilkt īpašības. Kristiana Brektes gadījumā paštēls sadarbojas kopā ar viņa izvēlētajām tēmām.”* Andra norāda, ka Latvijas Mākslas akadēmijā Kristians Brekte esot atstājis pozitīva un smaidoša cilvēka iespaidu, bet, kas attiecas uz Brektes paštēlu, Andra min, ka *“tas ir tāds kā darbs vairāk.”* **Atbildot uz jautājumu par to, vai Brektes paštēls atspoguļo viņa daiļradi, Mihelsone uzsver, ka jā, tomēr tas ir “viņa radītais tēls, nevis viņš pats kā personība.”** Tāpat Andra norāda uz to, ka Brektes tēla ietvaros māksliniekam ir svarīgi veidot dabus, kas aizraus skatītāju, kā arī liks viņam aizdomāties.

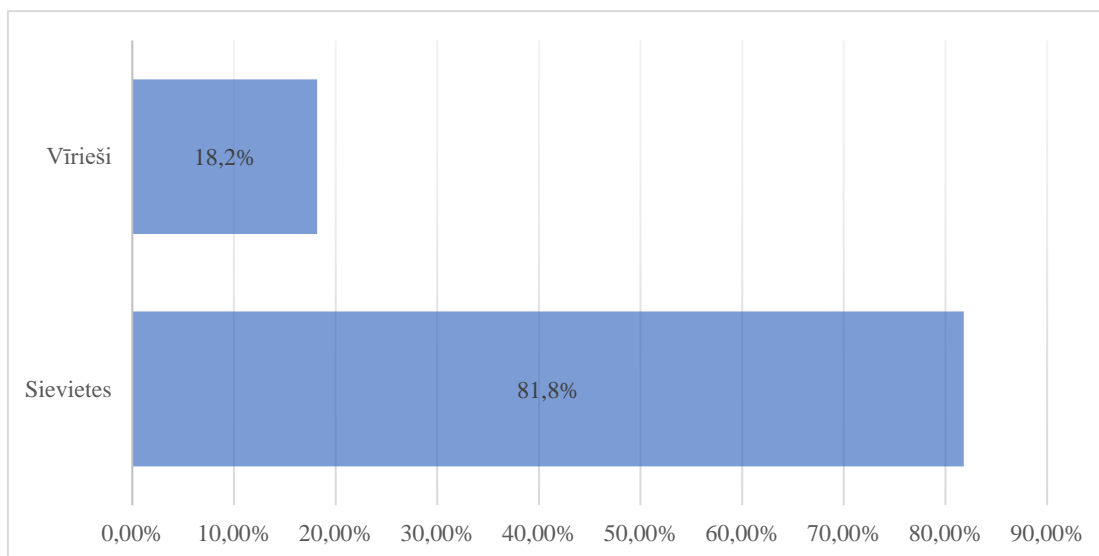
Pēc Katrīnas Avotiņas domām Kristians Brekte caur saviem darbiem ar paštēlu vēlas pateikt vairākas lietas, tomēr ir nobažījusies vai skatītājs tās visas spētu uztvert un saprast,. Māksliniece domā, ka vēstījums esot *“nebaidies, viss būs labi.”* **Atbildot uz jautājumu par to, vai mākslinieka paštēls ir saistīts ar viņa mākslu, Katrīna norāda, ka Brekte “ļoti veiksmīgi ir šo paštēlu savijis ar savu mākslu. Tas ir kā komplekts.”** Tāpat māksliniece piekrīt apgalvojumam, ka **Brektes paštēls ir tas, kas atspoguļo viņa paša daiļradi, kā arī norāda, ka, viņasprāt, mākslinieks savu tēlu ir radījis ar nolūku.** Pēc Avotiņas domām Brekte ir romantisks cilvēks pēc dabas, tāpēc, radot tik tumšu mākslu, ir jāpiedomā pie tā, ko dara. Andra Mihelsone uz šo jautājumu saistībā ar to, vai Brekte savu tēlu ir veidojis ar nolūku, ilgi domāja, ko atbildēt, tomēr konkrētu atbildi nesniedza, tikai norādot, ka māksliniekam, viņasprāt, ir izteikta interese par tēmām, kuras pārstāv viņa darbi.

- **Mediju loma Kristiana Brektes mākslā un paštēlā:**

Katrīna Avotiņa norāda, ka *“mēs dzīvojam laikā, kad mediji ir ļoti svarīgi, lai cilvēks izsistos,”* kā arī uzskata, ka Kristiana Brektes gadījumā mediji ir ļoti palīdzējuši. Avotiņa uzsver, ka *“medijiem ir ļoti liels svars – tie var pacelt gaismā vai samīdīt. Mūsdienās tas ir pat nepieciešams, jo kā gan savādāk par tevi uzzinās?”* Savukārt Andra Mihelsone runā par to, ka *“mediji ir tāda kā labi ieeļļota sistēma”* un norāda, ka **mediji ir tie, kas izveido to kopainu, kāda tiem ir vajadzīgi.** No tā izriet, ka arī **mediji Kristianu Brekti attēlo nevis pēc būtības, bet pēc tā, kā tiem ir izdevīgi attēlot mākslinieku.**

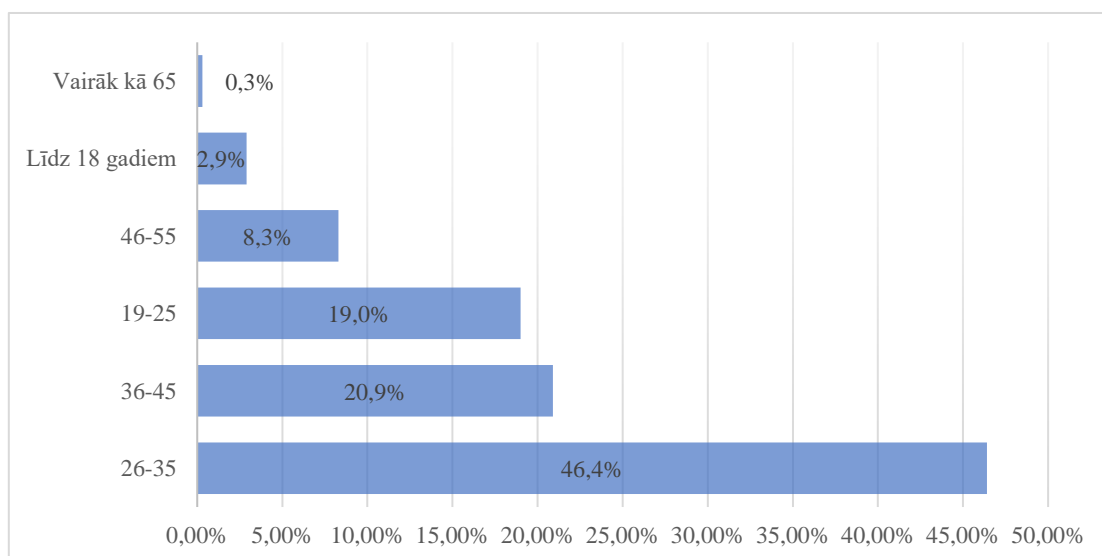
5.3. Anketas jautājumu analīze

Anketu, kura tika ievietota sociālajā tīklā *Facebook*, kopā aizpildīja 376 respondenti. Anketas atvērtajos jautājumos tika nolemts analizēt tās atbildes, kuras tika uzskatītas par derīgām, kā arī cieņas un goda neaizskarošām. Kopumā respondentiem tika lūgts atbildēt uz 17 jautājumiem un beigās lūgts brīvprātīgi sniegt savus kontaktus tālākai sadarbībai.

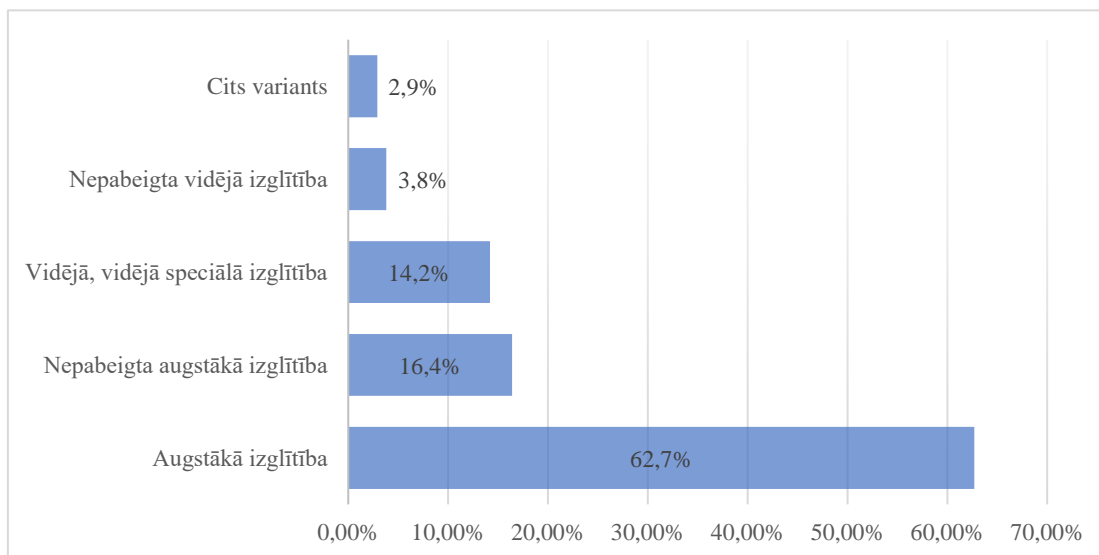
5.1. att. Procentuālais dzimumu sadalījums

Aptaujas anketu aizpildīja un uz jautājumiem atbildēja kopumā 82% sievietes, bet tikai 18% vīriešu, kas varētu norādīt uz to, ka sievietes ir vairāk ieinteresētas mākslas jautājumos kā vīrieši.

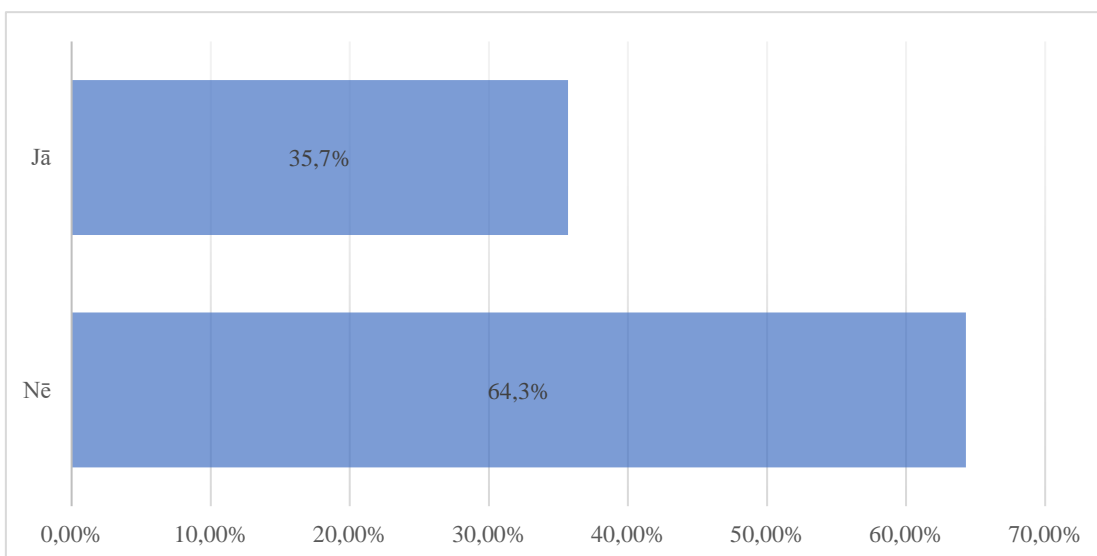
5.2. att. Procentuālais respondentu vecuma sadalījums

Vislielākais procentuālais īpatsvars jeb 46,4% respondentu bija vecumā no 26-35. gadiem. 20,9% anketu aizpildījušie bija vecumā no 36-45. gadiem. Trešais lielākais daudzums jeb 19% anketu aizpildījušie bija vecumā no 19-25. gadiem, bet 8,3% bija vecumā no 46-55. gadiem. Anketu līdz 18 gadiem bija aizpildījuši tikai 2,9%, bet vairāk par 65. gadiem – 0,3%.

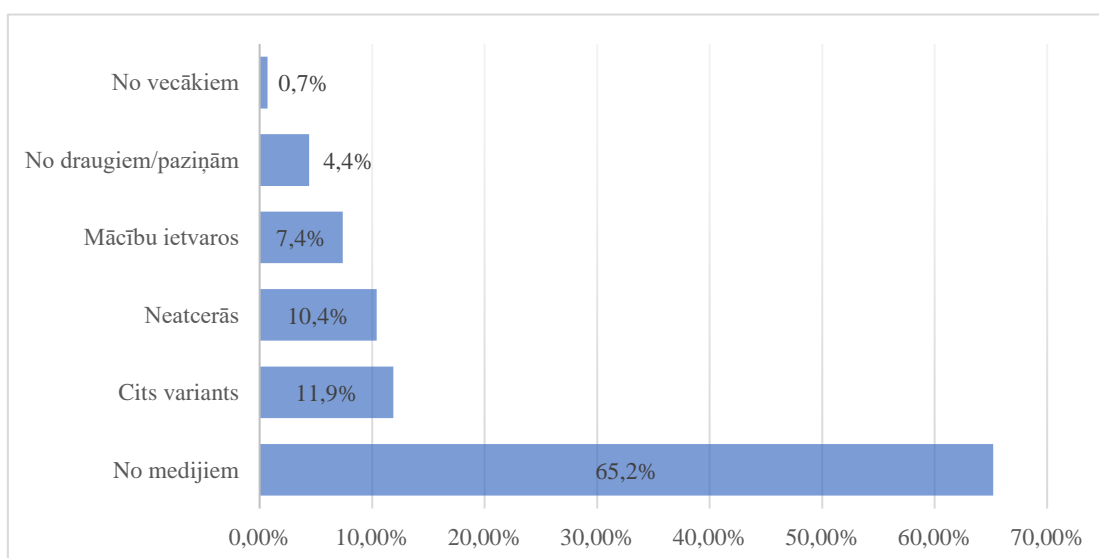
5.3. att. Procentuālais respondentu izglītības sadalījums

Vairāk kā puse jeb 62,7% respondentu ir norādījuši, ka viņiem ir augstākā izglītība, kas nozīmē, ka vairāk kā puse anketu aizpildījušie ir ar akadēmiska rakstura izglītību. Otrs lielākais īpatsvars (16,4%) ir atbildējuši, ka viņiem ir nepabeigta augstākā izglītība. Tālāk seko vidējās un vidējās speciālās izglītības ieguvušie respondenti ar 14,2%. 3,8% aptaujāto ir atzinuši, ka viņiem ir nepabeigta vidējā izglītība, bet vismazāk jeb 2,9 respondentu kā atbildes variantu ir norādījuši “cits”.

5.4. att. Vai jūs zināt, kas ir Kristians Brekte?

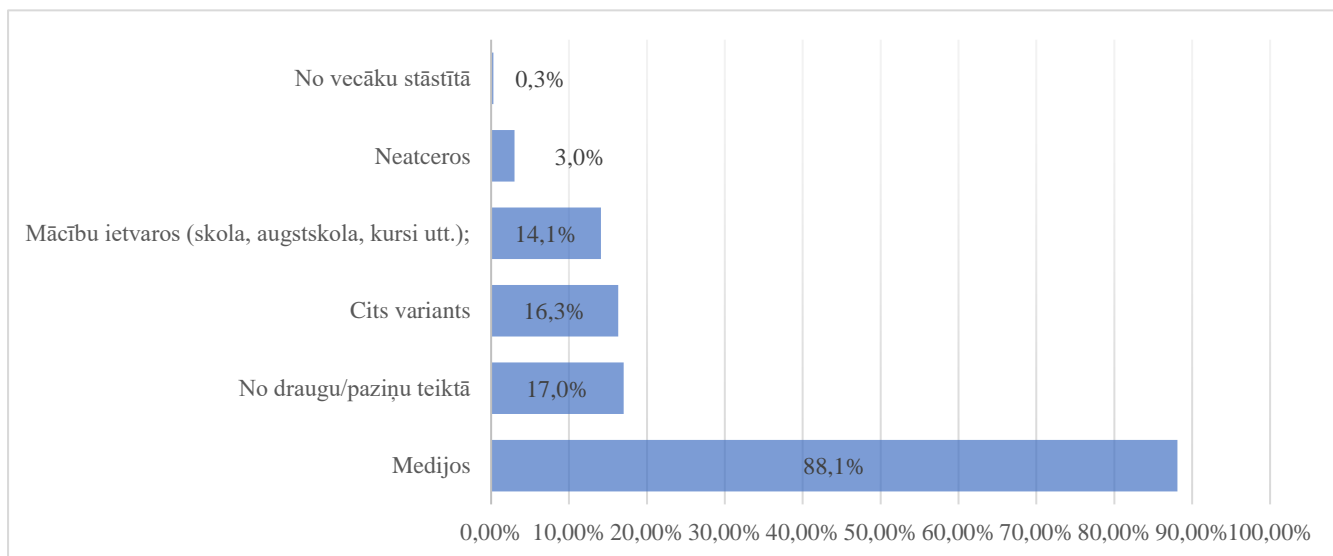
64,3% aptaujāto norādīja, ka nezina, kas ir mākslinieks Kristians Brekte. Šie respondenti vairs nesaņēma nevienu tālāk esošo jautājumu un savu dalību anketā beidza. Vairāk kā trešā daļa jeb 35,7% respondentu anketā norādījuši, ka zina, kas ir Kristians Brekte – ar šo īpatsvaru tika veikta tālāka aptauja.

5.5. att. No kāda avota uzzinājāt, kas ir Kristians Brekte?

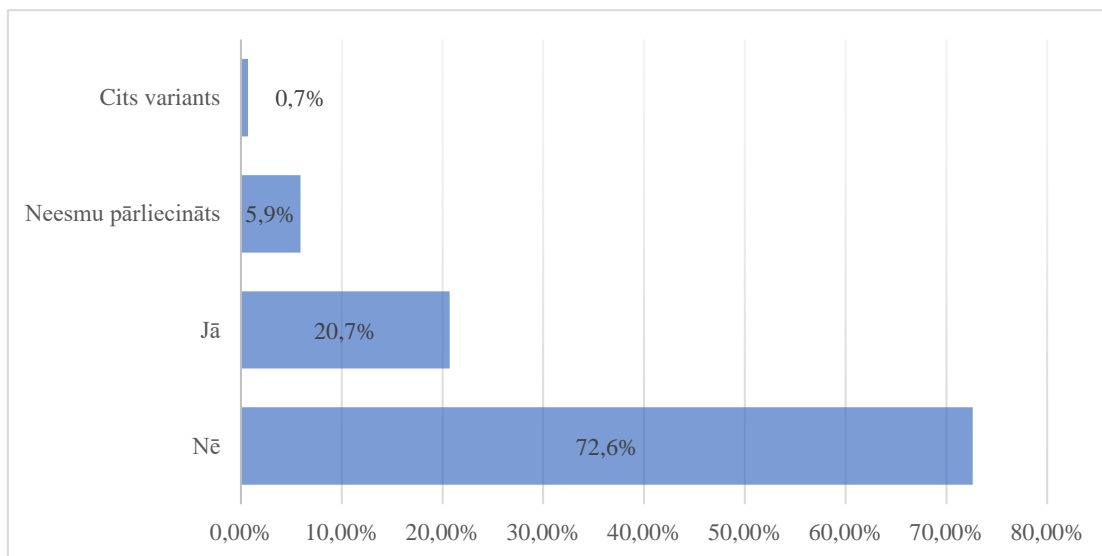
Šis jautājums tika izveidots ar mērķi redzēt, kurš ir tas kanāls, kas visvairāk ir sniedzis informāciju par Kristianu Brekti. **Ievērojami lielākā daļa respondentu, kas sastāda 62,2%, ir atbildējuši, ka šo informāciju ir ieguvuši tieši pateicoties medijiem.** Kopsummā tas procentuāli sastāda 65,2% no visiem respondentiem. Kā otrs populārākais

atbilžu variants ir norādīts “cits vairants” – tie ir 11,9%. Mazliet mazāj jeb 10,4% neatcerās, kur ir ieguvuši šādu informāciju, bet 7,4% ar Kristianu Brekti ir iepazinušies mācību ietvaros. 4,4% respondentu ir izvēlējušies atbildi, ka informāciju ir ieguvuši no draugiem un paziņām. Vismazāk atbildes, kas sastāva 0,7% ir atbildei, ka šo mākslinieku iepazinuši caur vecākiem.

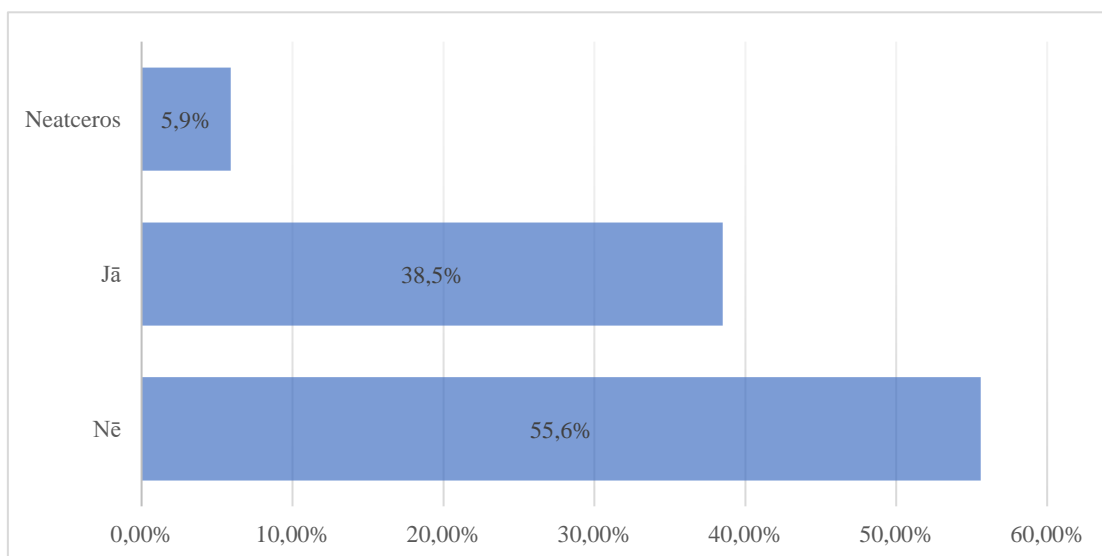
5.6. att. Kur esat laika gaitā sastapies ar informāciju par Kristianu Brekti, viņa mākslasdarbiem, scenogrāfiju vai izstādēm? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

Autos vēlējās noskaidrot ne tikai pirmavotu, no kura ir iegūta infomācija par mākslinieku Kristianu Brekti, bet arī par tiem avotiem, kuros laika gaitā respondenti ir sastapušies ar jebkāda veida ziņām par viņu. **Ievērojams skaits respondentu atklāja, ka mediji ir bijušie tie, kur ir saskārušies ar Brekti. Tie ir 88,1% no visiem respondentiem.** 17% norādījuši, ka infomācijas apmaiņa notikusi caur draugiem un/vai paziņām. Kā “citu vairantu” ir norādījuši 16,3% atbildējušo. 14,1% respondentu norādījuši, ka tas ir bijis mācību ietvaros (skolā, augstskolā, kādosursos utt.). 3% norādījuši, ka neatceras, kur ir sastapušies ar šo informāciju. Vismazāk cilvēku ir izvēlējušies variantu, ka par mākslinieku Kristianu Brekti ir uzzinājuši tieši caur vecākiem. Tie ir tikai 0,3%.

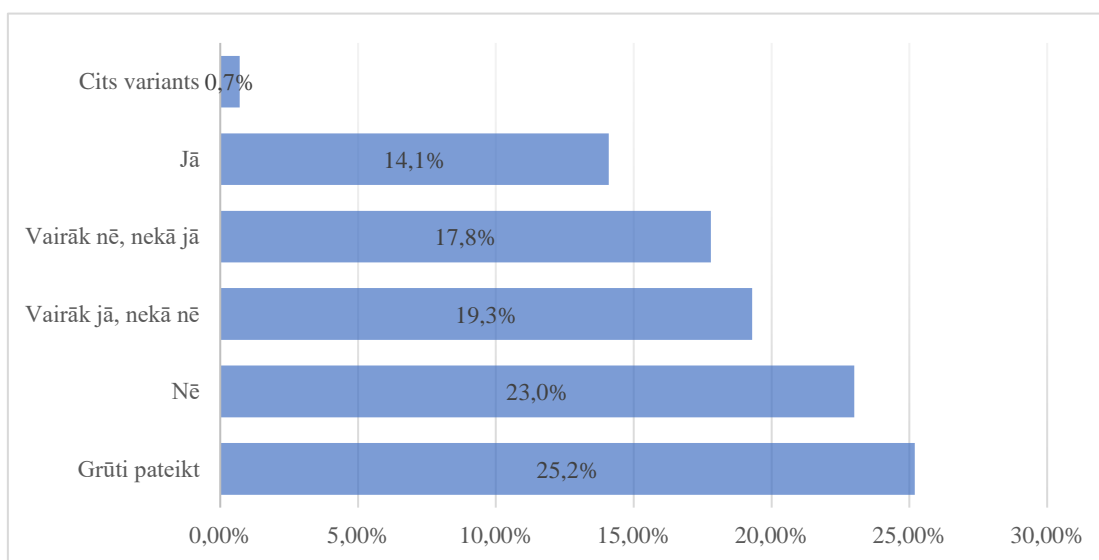
5.7. att. Vai sekojat līdzī Kristiana Brektes personīgajai mājaslapai vai kādam no viņa sociālo mediju kontam?

72,6% respondentu ir norādījuši, ka viņi neseko nevienam no Kristiana Brektes sociālajiem mediju kontiem vai arī mājas lapai. Mazliet vairāk par piekto daļu aptaujāto atzina, ka seko līdzī kādām no norādītajām vietnēm – tas sastāda 20,7%. Savukārt 20,7% atbildējušo norādījuši, ka nav pārliecināti. Kā “cits variants” ir norādījuši vismazāk, proti, 0,7% respondentu.

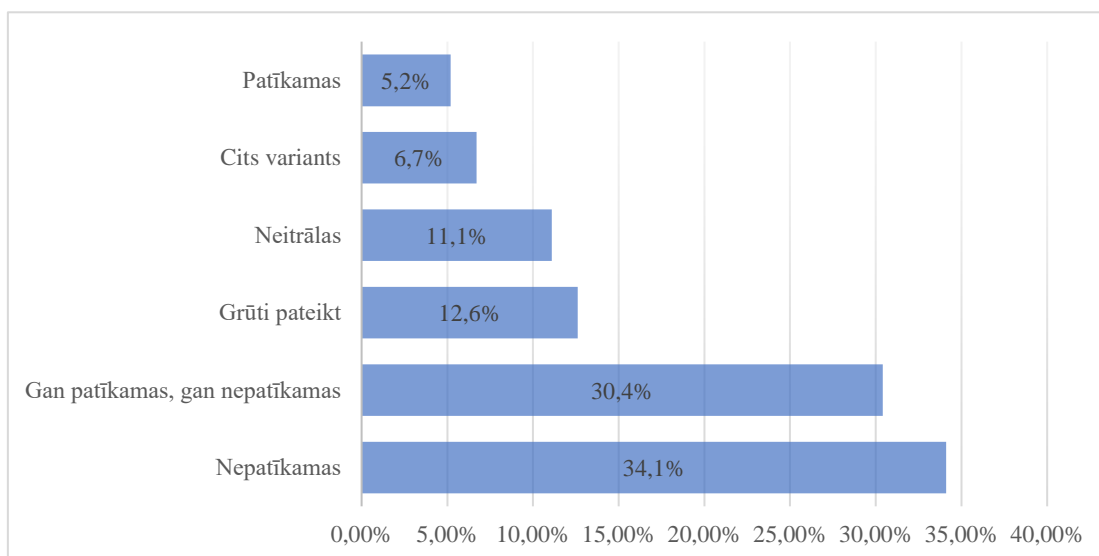
5.8. att. Vai kādreiz esat apmeklējis kādu no Kristiana Brektes izstādēm?

Respondentiem tika uzdots jautājums, vai viņi kādreiz ir apmeklējuši kādu no Kristiana Brektes izstādēm. Mazliet vairāk par pusi no aptaujātajiem, atzina, ka nav apmeklējuši Brektes izstādes. Tas sastāda 55,6% no visiem respondentiem. Vairāk kā trešdaļa jeb 38,5% ir norādījuši pretēji – ka ir apmeklējuši kādu no Kristiana Brektes izstādēm. 5,9% respondentu neatceras vai ir bijuši uz kādu no izstādēm.

5.9. att. Vai jums šī izstāde/izstādes patika?

Šī anketas jautājuma atbildes spilgti raksturo neviennozīmīgo viedokli par Kristiana Brektes daiļradi. Ceturtdaļa jeb 25,3% no respondentiem atklāj, ka viņiem ir grūti noformulēt, vai redzētais viņiem ir patīcis. Mazliet mazāk jeb 23% aptaujāto ir norādījuši, ka izstāde/izstādes nav patikušas. 19,3% respondentu ir izvēlējušies atbildi “vairāk jā, nekā nē”, kamēr 17,8% ir atbildējuši pretēji, proti, ka vairāk nē, nekā jā. 14% aptaujāto ir atbildējuši apstiprinoši, ka izstāde/ izstādes viņiem ir patikusi/patikušas. 0,3% ir izvēlējušies citu variantu.

5.10. att. Kādas emocijas jūsos rada Kristiana Brektes darbi?

Aptaujā iegūtie procentuālie dati parāda, ka vairāk kā trešdaļa jeb 34,1% no respondentiem ir norādījis, ka mākslinieka Kristiana brektes darbi viņos raisa nepatīkamas emocijas. Mazliet mazāk jeb 30,4% ir atbildējuši, ka emocijas ir gan patīkamas, gan arī nepatīkamas. 12,6% aptaujāto nav konkrēti noformulējuši savu atbildi, norādot, ka viņiem ir grūti pateikt, kādas ir šīs emocijas. Kā atbilžu variantu “neitrālas” ir izvēlēties 11,1%, bet “citu variantu” ir norādījuši 6,7%. Vismazāk respondentu jeb 5,2% atklāj, ka tomēr Brektes darbi ir sagādājuši patīkamas emocijas.

Darba autors kā 11. jautājumu izvēlējās atvērto - proti, lai uzzinātu, kādas ir respondentu domas par Kristianu Brekti un, kā cilvēki viņu aprakstītu, tika uzdots jautājums, kā respondenti pāris vārdos raksturotu Kristianu Brekti. Tika atlasītas tās atbildes, kuras nebija cieņas un goda aizskarošas un tika atzītas par derīgām. Tika izveidotas vairākas grupas, kuras iekļāva sevī līdzīgu atbilžu kopumu:

1. Atbildes saistībā ar provokāciju, cilvēku izaicināšanu:

- Provokatīvs (4. atbildes);
- Provokācija;
- Provokatoriņš;
- Ļoti provokatīvs;
- Provokatorisma tēvs;
- Provokācija provokācijas galā;
- Provokatīvs un patiess;

- Provokatīvs, drosmīgs;
- Izaicinošs, provokatīvs;
- Provokatīvs, melns, nomākts;
- Provokātors, cilvēku izaicinātājs, robežu pārkāpējs, domātājs, izaicinātājs. Viņš ir citādāks kā visi citi mākslinieki, kurus zinu;
- Tipisks mūsdienu mākslinieks tajā ziņā, ka caur šķietami negatīvu prizmu un provokāciju liek skatītājam aizdomāties, meklēt mākslas darba būtību saistībā ar sabiedrību;
- Ir kas viņu sauc par provokatīvu vai pat dīvainu, bet ir vajadzīgi mākslinieki, kas ir ārpus rāmjiem;
- Provocējošs, bet garlaicīga estētika, man šķiet diezgan izrēķināta estētika, cenšoties šokēt;
- Patīk izaicināt un strādāt ar tēmām, kuras daudziem ir neērtas vai rada nepatīkamas sajūtas;
- Provokatīvs, drosmīgs, citāds;
- Dzelžaini spurains, provocējošs sabiedrības vērotājs;
- Tumšās estētikas cienītājs, derdzīguma provokators;
- Izaicinošs, eksperimentētājs, ar uzmanības deficītu;
- Lai izceltos, viņš mēģina šokēt sr saviem darbiem;
- Provokātors, kas neciena citu cilvēku izvēles;
- Provocējošs, tumsa, asprātīgs, drosmīgs;
- Izaicinošs, mietpilsoņiem šoka terapija;
- Nāve, provokācija, drosme, gemini (tulk. svāri);
- Skandalozs provokators un narciss;
- Provokatīvs, kreatīvs, atšķirīgs;
- Patīk izaicināt cilvēkus;
- Izaicinošs, šokējošs;
- Enerģisks, pozitīvs, izaicinošs;
- Neveselīgas tendences vai arī vēlme tēlot mākslinieku-šokētāju.

Lielākā daļa respondentu Kristianu Brekti apraksta saistībā ar provokācijas jēdzienu un cilvēku izaicināšanu. Lai arī daļa atbilžu iekļāva sevī citus aprakstus, tomēr uzvars ir likts uz Brektes vēlmi izaicināt savu skatītāju. Kā rezultāti apliecina, daži no aptaujātajiem šo provocēšanu saista ar drosmi un to, ka viņam ir vēlme darboties ar tēmām, kuras ir daudziem

neērtas, tādējādi izaicinot cilvēkus domāt, tomēr daļa vārdu procokāciju lieto ar negatīvu konotāciju, proti, ka tā ir parasta vēlme izcelties un izlikties par šokētāju, tādējādi pievēršot sev cilvēku uzmanību.

2. Atbildes saistībā ar to, ka Kristians Brekte atšķiras no citiem:

- Atšķirīgs;
- Atšķirīgs, vienkāršs;
- Alternatīvs, drosmīgs, kontraversāls;
- Izlēcējs? Alternatīvu tēlu sev veido;
- Cilvēks ar savu pasaules redzējumu;
- Neordinārs (2. atbildes);
- Kolorīta personība - darbi un teiktais vienlaikus var raisīt gan pozitīvas, gan stipri negatīvas sajūtas. Noteikti neierakstās “pareizības” rāmjos. Īpatnējs.
- Brīvdomātājs;
- Esktravaganta persona, kas domā ārpus sabiedrības uzliktajiem rāmjiem;
- Sava ceļa gājējs, sava ceļa izlauzējs;
- Vecis ar iekšām, kurš peld pret straumi;
- Savdabīgs. Ar savu skatu uz dzīvi;
- Netradicionāls mākslā;
- Out of borders (tulk. ārpus robežām);
- Savdabīgs, vēlas šokēt;
- Savdabīgs, spilgts;
- Oriģināls, spilgts;
- Indivīds;
- Īsts mākslinieks – neatkārtojams.

Otra lielākā atbilžu grupa ir saistībā ar to, ka Kristians Brekte ir atšķirīgs – ne tikai savā mākslā, bet arī kā personība. Vairāki min to, ka mākslinieks ir spilgts un pamanāms, kā arī ar savu īpašo skatījumu uz lietām un “peldēšanu pret straumi”. Tiek minēta Brektes neviennozīmīgi vērtējais tēls, kas var izraisīt diametrāli pretējas reakcijas.

3. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes darbu tematiku – *tumšo reliģiju, nāvi, tumsu:*

- Sātana nopirkts - domāju, ka pats priecātos, ka kāds par viņu, ko tādu saka;

- Auksts, uz sevi vērsts cilvēks, kas ir sātana varā;
- Tumšums; tēmas, kas provocē/izraisa riebumu;
- Šķiet, ka viņu aizrāvusi nāves tēma mākslā;
- Neprātīgs, tumšs, slavas alkstošs;
- Oriģināls, melns, liels;
- Biedējošs, nenobriedis;
- Drūms, reālistisks, skaļš, drosmīgs;
- Mellis kā vells;
- Dark Lord 666 (tulk. tumsas valdnieks 666);
- Dark horse (tulk. tumšais zirgs);
- Melns;
- Haoss;
- Man ir bail par to, kas viņā "sēž". Negribu apsūdzēt, bet man ir bail no viņa, neuzticos, ka viņš nakts tumsā eksperimentālā kārtā arī mani neuzšķērstu. Man bail, ka viņš nav psihiski vesels. Centos "izspiest" mākslu viņa darbos, nevaru. Jūtu riebumu, vardarbību, bērnībā nemīlēta puisēna sekas.

Trešā lielākā daļa Kristianu Brekti ir raksturojuši saistībā ar viņa darbos sastopamo tematiku, kuru caurvij dažādas tēmas par *tumšo* reliģiju, nāvi un dažādiem groteskiem tēliem, kā arī to, kāds vizuāli mēdz izskatīties mākslinieks, proti, kāds ir viņa izveidotais tēls. Minot Kristiana Brektes saistību ar sātanu, kāds no respondentiem ir norādījis, ka šāda atbilde iepriecinātu pašu mākslinieku, tādējādi norādot uz to, ka mākslinieka pašmērķis ir likt savam skatītājam tā domāt par viņu. Lai gan paralēli aprakstītajai tematikai ir arī citas piebildes, tās tomēr dalās – daži norāda mākslinieka oriģinalitāti un to, ka mākslinieks ir skaļš un *liels*, bet daži min to, ka Brekte ir nenobriedis un māksliniekam piemīt alkas pēc slavas.

4. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes dumpiniecišķumu:

- Dumpinieks (2. atbildes);
- Dumpinieks, kas grib parādīt, ka dzīvē viss nav jāpaspēj, var arī lietās parādīt tā mirkļa sajūtas;
- Dumpiniecišķs mākslinieks, noteikti, ka populārs un skandalozs;
- Beznosacījumu dumpinieks;
- Savdabīgs mākslinieks, kuram nav svarīgas citu domas un, reizēm, sabiedrībā pieņemtās, laika gaitā iesīkstējušās, uzvedības normas;
- Rebels;

- Pārdošs;
- Bezbailīgs.

Daļa no respondentiem raksturojuši Kristianu Brekti kā dumpinieku un saistījuši viņu ar dumpiniecišķumu, kā arī norāda un to, ka viņš, neskatoties uz kādām sabiedrībā pieņemtajām normām, tās pārkāpj.

5. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes ekscentriskumu:

- Ekscentrisks (3 atbildes);
- Ekscentrisks un drosmīgs;
- Ekscentrisks, drosmīgs, spilgts;
- Ekscentrisks, izaicinošs;
- Dīvains;
- Dīvainis.

Kristians Brekte atbildēs tiek raksturots vairākas reizes kā ekscentrisks, kā arī tiek pieminēts, ka mākslinieks ir drosmīgs un pat dīvains, kas norāda uz mākslinieka ekspersīvajiem izteiksmes līdzekļiem un to pielietojumu.

6. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes radošo darbību:

- Mākslinieks;
- Ar noteiktu māksliniecisku stilu;
- Noteikti nav "mans" mākslinieks;
- Radošs;
- Mākslinieks ar dziļu domu;
- Interessants mākslas žanrs;
- Drauds jebkuram "parastajam" māksliniekam, jo ar savu mākslu aizēno citus;
- Kristians ir pozitīvs un jauks cilvēks. Profesionālis ar savu stilu.

Daļa atbilžu pauž tiešu saistību ar mākslinieka Kristiana Brektes radošo darbību, kas norāda, ka cilvēki, raksturojot Brekti, sasaista mākslinieku ar viņa mākslinieciskajām izpausmēm. Respondenti ir norādījuši, ka Brektem ir savs mākslinieciskais stils, kurš ir interesants, kā arī ir minēts mākslas dziļums. Kāds no respondentiem ir minējis, ka Brekte nav viņa gaumē.

7. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes vēstījumu:

- Ass vēstījums;
- Tiešs, nereāli izceļ reālo;

- Tiešs, nesamākslots, what you see is what you get (tulk. tu saņem to, ko tu redzi);
- Asi atklāts, godīgs, talantīgs.

Respondenti ir izcēluši Brektes vēstījumu, norādot, ka tas ir ass un tiešs, kā arī viņam piemīt īpašs veids, kā parādīt lietu būtību sirreālistiskā manierē.

8. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes skandalozo dabu:

- Skandalozs brīvdomātājs.. Gan jau Brekte būs priecīgs, ka elle viņu gaida. Tas nav uzbrauciens, bet fakts;
- Skandalozi traks;
- Skandālists.

Daļa no atbildēm saistās ar Brektes skandalozo dabu, kā arī viena no atbildēm ietipst arī otrajā grupā, jo ir minēta saistība ar elli.

9. Atbildes saistībā ar to, ka Kristians Brekte ir interesants:

- Interesants;
- Interesants, pārdrošs.
- Ļoti interesants. Patīk, ka viņš ir alternatīvās mūzikas piekritējs;
- Interesanta personība;
- Ārējais izskats interesants.

Vairāki respondenti ir minējuši, ka Kristians Brekte ir interesants. Tiek minēti arī personīgi raksturlielumi – tiek minēta mākslinieka muzikālā gaume, kā arī vizuālais izskats.

10. Atbildes saistībā ar Kristiana Brektes vectēvu akvarelistu Jāni Brekti:

- Izbrauc uz to, ka viņam ir slavens uzvārds, no mākslas tur ir tikai nosaukums;
- Vectēva kaunatraips.

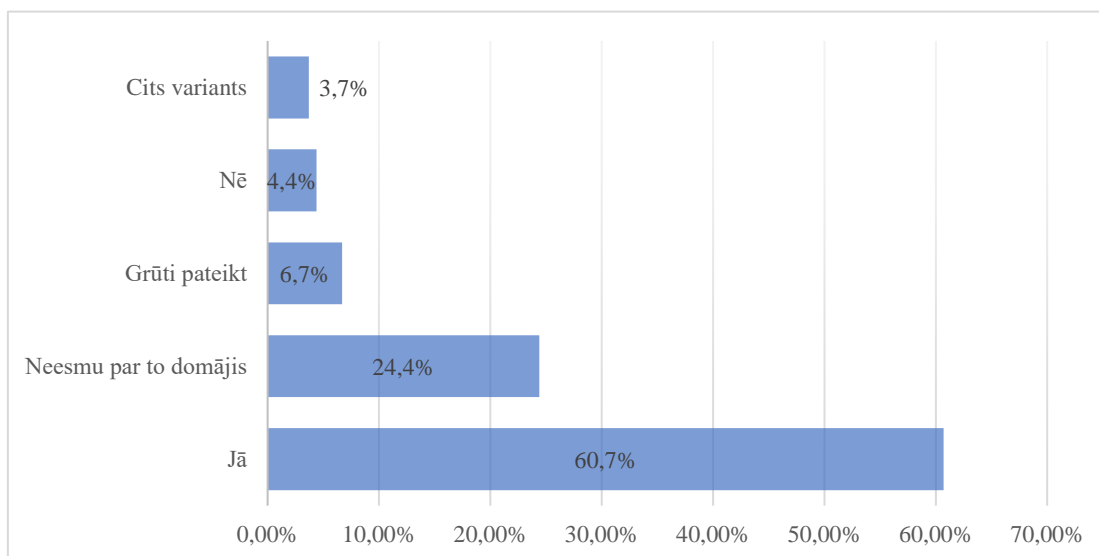
Divas no atbildēm atklāj, ka cilvēki Kristianu Brekti saista ar viņa vectēvu Jāni Brekti, kurš ir bijis atpazīstams akvarelists, norādot, ka Brekte izmanto savu dzimtas atpazīstamību, kā arī norāda uz to, ka ir vectēva kaunatraips. Šāds viedoklis varētu būt saistīts ar to, ka Brektes vectēvam nav bijusi provokatīva un neviennozīmīgi vērtēta māksla kā viņa mazdēlam.

11. Dažādas atbildes:

- Augstprātība (2. atbildes);

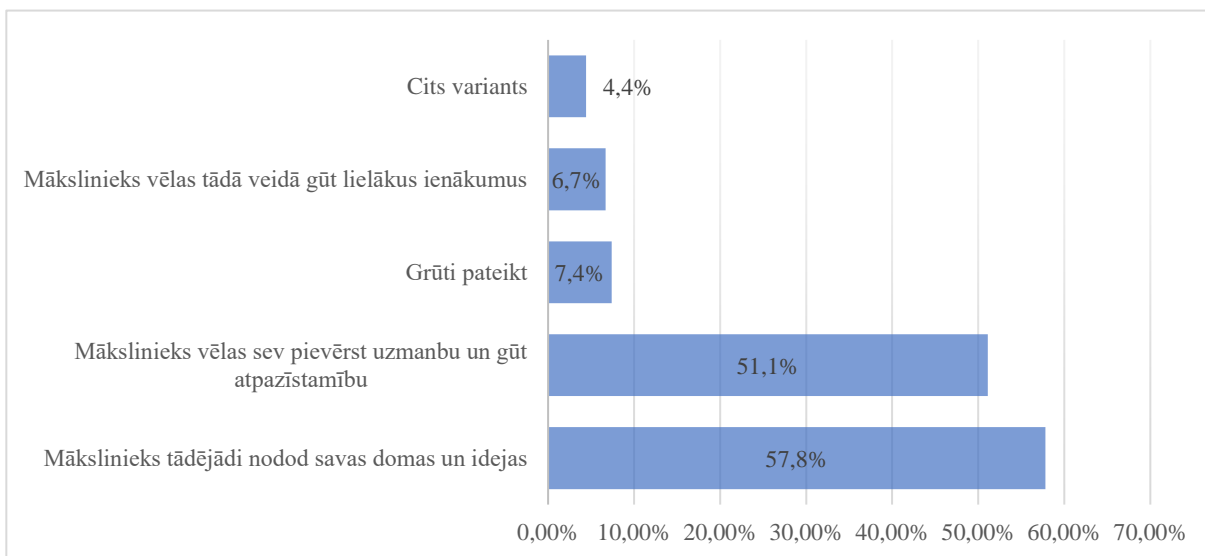
- Uz sabiedrību savas bailes transformējošs; maz informēts par tēmām, kuras skar;
- Noslēpumains;
- Personība;
- Pozētājs;
- Katram savs talants, dotības un īpatnības;
- Aizkavējies jaunības maksimālismā;
- Uzmanību alkstošs;
- Crazy (tulk. traks) džeks.

Pēdējā kategorijā tika apkopotas atbildes, kuras ir dažādas – tās raksturo Kristianu Brekti gan pēc personiskajām īpašībām, kā arī apraksta viņa mākslu un tēla rakursu.

5.11. att. Vai jums liekas, ka Kristiana Brekte savu tēlu ir veidojis ar nolūku?

Ievērojami lielākā respondentu daļa jeb 60,7% ir atbildējuši uz jautājumu pozitīvi, proti, ka Kristians Brekte savu tēlu ir veidojis ar nolūku. Mazliet mazāk par piektdaļu jeb 24,4% ir norādījuši, ka nav domājuši par šo jautājumu. 6,7% aptaujāto ir grūti atbildēt uz šo jautājumu. Tikai 4,4% cilvēki no visiem atbildējušajiem ir pārliecināti, ka mākslinieks savu darbu nav veidojis ar nodomu. Kā “citu variantu” ir norādījuši 3,7%.

5.12. att. Kāds, jūsuprāt, ir iemesls tam, kāpēc Kristians Brekte izvēlas veidot tieši tādu mākslu un paštēlu? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

Līderpozīcijās izvirzījās divi atbilžu vairanti. 57,8% no respondentiem domā, ka mākslinieks ar savu mākslu un paštēlu vēlas sev pievērst uzmanību un gūt atpazīstamību, proti, ka ekspresīvais tēls ir kā ierocis, lai spētu piesaistīt pēc iespējas vairāk cilvēkus. Līdzīgs daudzums jev 51,1% uzskata, ka mākslinieka darbi un paštēls palīdzīt nodot cilvēkiem savas domas un idejas. 7,4% respondentiem ir grūti atbildēt uz šo jautājumu. Tikai 6,7% atbilžu atklāj, ka respondenti norāda un to, ka Brektes daiļrade un paštēls ir veids, kā gūt lielākus ienākumus. 4,4% aptautājo ir izvēlējušies kā atbildi “cits variants”.

14. jautājums tika veidots atvērtā jautājuma fomā, uzdodot respondentiem jautājumu – kāds, jūsuprāt, ir Kristiana Brektes tēla vēstījums? Arī šī jautājuma ietvaros tika ņemtas vērā tikai tās atbildes, kuras tika uzskatītās par piemērotām, kā arī nebija cieņas un goda aizskarošas.

1. Tēla vēstījums, kas rosina cilvēkus domāt un atļauties būt citādākam:

- Esi citādāks (2. atbildes);
- Domāt rosinošs;
- Iedziļināties;
- Ieklausīties sevī;
- Ieskaties dziļāk;
- Domā ārpus kastes;
- Neturi klapes uz acīm;
- Jūs pūstošie mietpilsoņi;

- Ir jauns laiks, jauna pasaule, esam citādi;
- Uzdot jautājumus;
- Ironija par stagnāciju;
- Pievērst uzmanību un mainīt klasisko izpratni par dažādām "aizliegtajām" un provokatīvajām tēmām;
- Peldi pret straumi;
- Pievērst uzmanību viņa aktualizētajām tēmām;
- Domāt visam līdzī, nebaidīties būt patiesiem;
- Tipisks mūsdienu mākslinieks tajā ziņā, ka caur šķietami negatīvu prizmu un provokāciju liek skatītājam aizdomāties, meklēt mākslas darba būtību saistībā ar sabiedrību;
- Manuprāt, viņam, gluži tāpat kā daudziem citiem alternatīvās mūzikas un vispār alternatīvā stila piekritējiem, ir zināma nepatika pret popkultūru un sabiedrības uzspiestajiem standartiem, uzvedību;
- Būt unikālam, nebaidīties būt citādam;
- Ej tikai savu ceļu, nospļaujies, ko citi par tevi domā;
- Būt drosmīgiem;
- Nebaidies, ko citi par tevi padomās;
- ABCDEjdirst jeb dari, ko vēlies savā dzīvē;
- Izpausmes brīvība, ironija, patiess skats uz sevi un mudinājums kāpt ārā no komforta zonām.

Visvairāk cilvēki ir norādījuši uz Kristiana Brektes tēla vēstījumu saistībā ar cilvēku rosināšanu domāt un nebaidīties būt citādākiem, kā arī atšķirties. Vairāki respondenti min, ka Brektes tēla vēstījums nosaka cilvēku izkāpšanas no komforta zonas, kas iet roku rokā ar drosmi un to, ka nevajag uztraukties, ko par tevi kāds padomās. Tiek norādīts, ka tēla vēstījums ir ne tikai domāt, bet arī iedziļināties kādās sabiedrībā aktīvās tēmas un uzdot jautājumus.

2. Tēla vēstījums saistībā ar nāvi, tumsu un bailēm:

- Interesants un savādāks kā citi.. tā nāves un šausmu tēma pievelk;
- Atklāt cilvēka tumšākos iekšējās pasaules nostūrus;
- Ka viņš ir "tumšs" pofīgists;
- Nāve, es no tevis nebaidos;
- Pasaulē ir arī neglītais;

- Welcome to the dark side (tulk. laipni aicināts tumšajā pusē);
- All of us are doomed (tulk. mēs visi esam nolemti);
- Mazliet pabiedēt;
- Negatīva oriģinalitāte;
- Riebums pret pasauli;
- Skaistums neglītajā;
- Memento mori 666;
- Tumsa valda;
- Tumsa nāk;
- Nāve ir ok;
- Baidies;
- Tīksmināties par bailēm;
- Mēs visi mirsim, dzīvo tagad;
- Skataties uz mani un baidāties;
- Brekte: “Bailes, es par jums smejos.”;
- Dzīve un māksla nav vienmēr patīkama. Dzīve un māksla ir arī cīņa pret ļauno.

Otrs populārāko atbilžu bloks saistās ar Kristiana Brektes mākslas vizualizāciju, kas bieži ir tumša un saistīta ar *tumšo* reliģiju. Tēla vēstījums vairākas reizes sasaistīts ar bailēm (gan tādām, kuras Brekte izraisa apzināti, gan tādām, par kurām Brekte stāv pāri). Kāds no respondentiem min, ka ne tikai dzīve, bet arī māksla ir cīņa pret ļauno – attiecīgi caur mākslu tiek parādītas sabiedrībā esošās problēmas.

3. Tēla vēstījums, kas saistās ar apzinātu šokēšanu un cilvēku izaicināšanu:

- Provokatīvs (2. atbildes);
- Povocēt sabiedrības mietpilsoņu garu;
- Dumpiniecisks;
- Izaicināt un kaitināt;
- Šokēt par katru cenu;
- Agresīvs, šokējošs;
- Uzdrošināties;
- Skandāls;
- Izaicināt;
- Izaicinošs;

- Be a rebel (tulk. esi dumpinieks);
- Es esmu dumpinieks, rebels!
- Nebūt mietpilsonim, pelēkajai masai. Šokēt, bet ne obligāti ar kādu domu vai vēstījumu, vienkārši šokēt;
- Ka viņš ir kas īpašs, šokējošs, pretrunā ar mietpilsonisko, alternatīvs;
- Provocē un esi atpazīstams! Nekas tur dziļāks nav. Cipari un peļņa;
- Nesaplūst ar pelēko masu;
- Viņš vēlas izaicināt cilvēkus. Viņš "taisa mākslu" cilvēku galvās, ne tik daudz uz audekla vai caur saviem citiem darbiem. Īstā māksla ir mūsos. Domāju, ka tieši šī māksla ir tā, kuru Brekte vēlas radīt.

Trešais populārākais atbilžu bloks respondentu atbildēs saistās ar Kristiana Brektes apzinātu vēlmi šokēt un izaicināt cilvēkus, kā arī uzdrošināties stāties pretī sabiedrībā pieņemtajām normām. Divi no respondentiem ir minējuši, ka Brektes vēstījums ietver šokēšanu bez kāda konkrēta vēstījuma. Viens no respondents min Brektes vēlmi kaitināt savas mākslas skatītāju, bet kāds cits norāda un Brektes vēlmi radīt mākslu mūsos – īstā māksla ir tā, kas rodas, aplūkojot viņa paveikto. Tas sasaistās ar pirmās grupas atbildēm, kurās respondenti ir norādījuši, ka mākslinieks vēlas panākt, lai viņa skatītājs domā un iedziļinās.

4. Tēla vēstījums saistībā ar uzmanības pievēršanu:

- Kristians vēlas piedzīvot 15 slavas minūtes. Izteikts gadījums;
- Es varu;
- Atpazīstamība;
- Es esmu citāds;
- Esmu atšķirīgs;
- Es esmu es;
- Skaties, pamani un runā par mani;
- Esmu brīvs un dzīvoju un daru, ko gribu. Tabu nepastāv;
- Mīliet mani tādu, kāds es esmu.

Noteikta daļa respondentu ir norādījuši, ka Kristiana tēla vēstījums saistās ar vēlmi pievērst sev uzmanību, kā arī parādīt, ka mākslinieks ir atšķirīgs no citiem – tādā uzmanības vērts. Viena no respondentiem ir norādījis, ka Brekte vēlas piedzīvot 15 slavas minūtes – no tā izriet, ka tiek uzskatīts, ka tēla vēstījums saistās ar mākslinieka vēlmi sev pievērst uzmanību ar jebkādiem paņēmieniem, lai piepildītu savu un attaisnotu tā mērķi.

5. Tēla vēstījums saistībā ar Kristiana Brektes personīgajām izjūtām, kuras tiek atspoguļotas mākslā:

- Grūti pateikt, iespējams, mākslinieks tā pauž savas izjūtas;
- Izpaust savas intereses, savus uzskatus un savas idejas;
- Sasaucas ar radīto mākslu;
- Esmu skarbs, tiešs, nebaidos nepatikt;
- Esmu robežpārkāpējs (mākslā);
- Rādīšu visu atklāti un bez pašcenzūras;
- Ieskats viņa radošumā;
- Viņš ir radošais huligāns;
- Karā un mākslā visi ieroči ir atļauti.

Daļa atbilžu saistās ar Brektes tēla vēstījumu saistībā ar viņa personīgajām izjūtām un to attēlošanu mākslā. Tiek norādīts, ka Brekte rāda visu atklāti un bez jebkādas pašcenzūdas un tas ir ieskats mākslinieks radošajā darbībā. Kāds no respondentiem norāda uz to, ka ne tikai karā, bet arī mākslā visi ieroči ir atļauti, kas liecina par Brektes ekspresīvajiem veidiem, kā viņš veido savu tēlu.

6. Tēla vēstījums saistībā ar personiskajām bailēm un problēmām:

- Paņemiet prom vismaz daļu no manām bailēm! Man ir grūti ar to sadzīvot, tādēļ eksponēju;
- Kāpēc vecāki mani nemīlēja? Palīdziet, mīliet kāds mani;
- Skumjas, bailes, personīgā nedrošība, vientulība;
- Cietējs, "atklāj" pasaules netaisnību pasaulei;
- Tas ir palīgā sauciens psihoterapeitam;
- Iekšējs protests;
- Nav nekā svēta, esmu tikai es un manas slimās fantāzijas ar kurām lepojos.

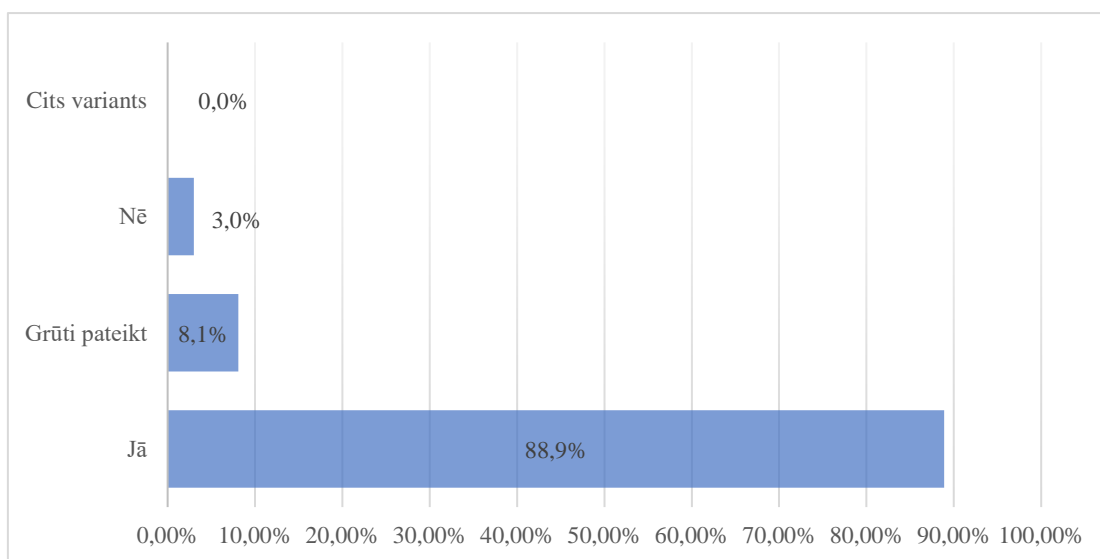
Septiņās atbildēs paustie viedokļi par Kristiana Brektes tēlu saistās ar mākslinieks personiskajām bailēm un problēmām. Daži no respondentiem skarbi norāda uz Brektes iespējamajām iekšējām psiholoģiskajām problēmām.

7. Citas atbildes saistībā ar tēla vēstījumu:

- 8/10;
- Esmu slavenā Brektes mazdēls;
- Visu vai neko?

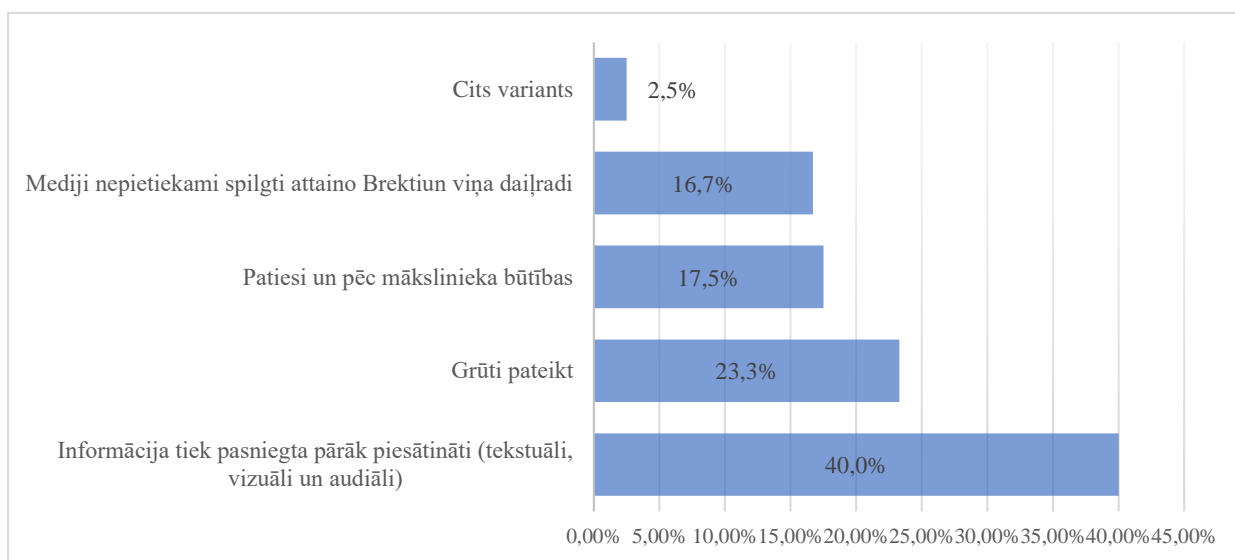
- Es sevi ierakstu vesturē;
- Neskaidrs;
- Nevajag vīru skatīt pēc cepures. Vai tad tāpēc, ka viņam ir tetovējumi un tuneļi ausīs, padara viņu par sliktāku cilvēku? Nedomāju vis. Ir jāatmet aizspriedumi;
- Nedomāju, ka ir kāds īpašs tēls vai vēstījums, cilvēks ir tāds, kāds ir, neslēpjoties un nežēlojot ko/kādu citu;
- Problēmas;
- Crazy is the new normal (tulk. trakums ir jaunais normālais);
- Skarbā pasaule;
- Neizprotams;
- Necenzēts;
- Neparasts;
- Katrs pats savas laimes kalējs;
- Arī nepieņemamais ir vērtīgs;
- Heij vecit redzi, ka ir;
- Robeža ir subjektīva;
- Nesaplūst ar pelēko masu.

Respondenti bija snieguši arī tādas atbildes, kuras nebija iespējams loģiski sagrupēt, tāpēc tās tika apkopotas zem vienas grupas. Tās saistījās ar Brektes subjektīvo redzējumu, vēlmi nesaplūst ar pelēko masu, kā arī iezīmēja problēmas un to, ka arī nepieņemamais var būt vērtīgs, neskatoties uz ekspresīvo veidu, kādā kaut kas tiek pasniegts.

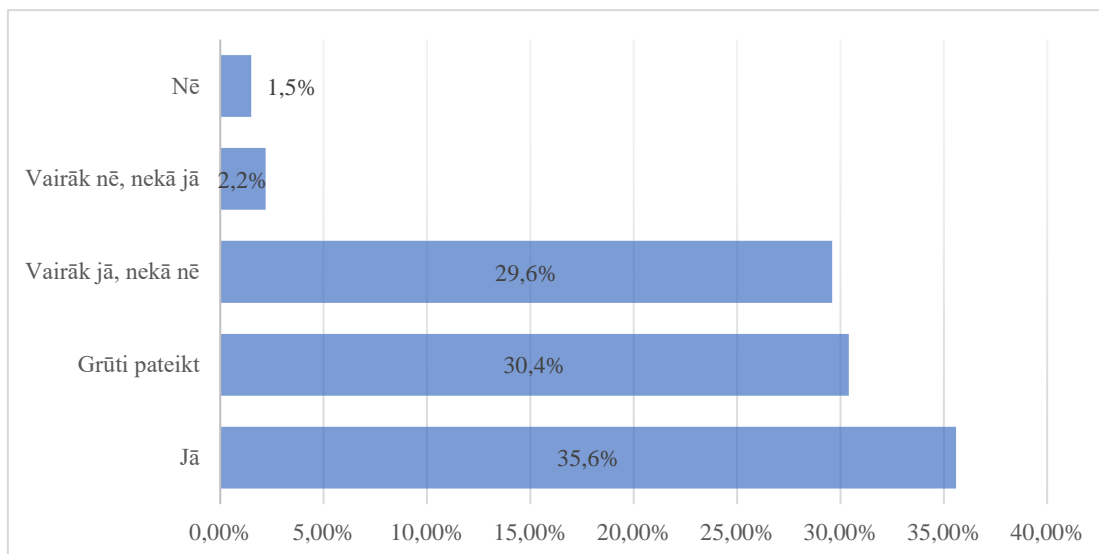
5.13. att. Vai esat kādos medijos sastapies ar informāciju par Kristianu Brekti?

Ievērojami pārliecinošākais vairākums no aptaujātajiem respondentiem ir atzinis, ka ir medijos sastapies ar informāciju par Kristianu Brekti – tie ir 88,9%. Gūti pateikt ir 8,3% respondentiem. Tikai 3% ir atbildējuši, ka nav sastapušies ar jebkādu infomāciju par mākslinieku. Neviens no respondentiem nav izvēlējis kā atbildes iespēju “cits variants”.

5.14. att. Kā, jūsuprāt, mediji atspoguļo Kristianu Brekti?

Atbildes parāda, ka lielākā daļa respondentu uzskata, ka mediji informāciju par Kristianu Brekti attēlo pārāk piesātināti (tekstuāli, vizuāli un audiāli) – tas varētu būt izskaidrojams ar to, ka medijiem ir izdevīgi spilgti attēlot kādu, lai galvenokārt vairotu rakstu apmeklējumu skaitu. 23,3% ir norādījuši, ka viņiem ir grūti pateikt, kā mediji atspoguļo mākslinieku. 17,5% respondentu uzskata, ka mediji Kristianu Brekti attaino patiesi, kā arī to dara pēc mākslinieka būtības. 16,7% uzskata pretēji, proti, ka mediji to dara nepietiekami. “Cits variants” ir izvēlēts tikai 2,5% atbildēs.

5.15. att. Vai, jūsuprāt, Kristians Brekte ar savu tēlu ir panācis to, ko ir vēlējis?

Lielākais vairākums respondentu uz jautājumu vai Kristians Brekte ar savu tēlu ir panācis to, ko ir vēlējis, ir atbildējuši apstiprinoši, ka jā. Tie ir 35,6% no visa respondentu kopskaita. **Atbilde parāda, ka lielākā daļa uzskata, ka Brekte savu tēlu ir izveidojis veiksmīgi un ar to mākslinieks ir panācis savu vēlamu.** Viedokli noformulēt ir grūti 30,4% atbildējušo, bet līdzīgs respondentu skaits ir atbildējis, ka tas ir vairāk izdevies, nekā neizdevies. Tie ir 29,6% no respondentu kopskaita. Tikai 2,2% ir atbildējuši, ka Brekte ar savu tēlu tomēr vairāk nav panācis to, ko ir vēlējis. Vismazākais respondentu kopskaits jeb tikai 1,5% ir atbildējuši noraidoši.

Pēdējā jautājumā tika brīvprātīgi lūgts atstāt savu kontaktinformāciju priekš tālākas sadarbības. No visiem respondentiem 14 bija atbildējuši piekrītoši un bija gatavi sadarboties. Šis jautājums tika uzdots ar mērķi, lai iegūtu 3 cilvēkus priekš padziļinātās intervijas, lai padziļinātāk izpētītu tēmu, kā arī iegūtu darbam vajadzīgo informāciju.

5.4. Padziļināto interviju analīze

Lai iegūtu padziļinātu informāciju bakalaura darba vajadzībām, tika izlemts veikt padziļināto informāciju, kur respondentiem tika lūgts atbildēt uz jautājumiem par Kristianu Brekti un viņa tēlu.

Padziļinātās intervijas dalībnieki tika izvēlēti nejauši no tiem 14, kuri bija atstājuši savu kontaktinformāciju tālākai sadarbībai. Tika izvēlēti 3 dalībnieki, kur no kuriem 2. izvēlētās bija sievietes, bet viens – vīrietis. Padziļinātās intervijas ir anonīmas. Tika nolemts ar respondentu

piekrišanu atklāt viņu dzimumu un arī vecumu, tos šifrējot attiecīgi – S30, S33 un V32, kur pirmais burts norāda sieviešu (S) un vīriešu (V) dzimumus. Skaitlis aiz burta norāda uz respondentu vecumu. Interviju transkripcijas skatāmas pielikumā nr. 4, nr. 5 un nr. 6.

- **Kristiana Brektes personība un iespaidi, kādi rodas, vērojot viņa mākslu un tēlu:**

Uz pašu pirmo jautājumu, kur tik uzdots jautājums saistībā ar to, kas ir pirmavots, kur respondenti ir uzzinājuši par Kristianu Brekti, respondents V32 atzina, ka tie ir bijuši mediji, norādot, ka esot bijis kāds piesaistošs virsaksts ar pretrunīgu informāciju un arī ilustrācija. Šī kombinācija esot bijusi tā, kāpēc respondents ir nolēmis izlasīt rakstu. Otrs respondents S30 atzina, ka informāciju par Brekti un viņa izstādi “Rīgas madonnas” ir nodevusi draudzene, kura to uzzinājusi no medijiem. Trešais respondents S33 atzina, ka ar Brekti ir mācījies vienā skolā, tur arī viņu ievērojot izteiksmīgās un atšķirīgās ārienes dēļ.

Prasot par pašu pirmo iespaidu, saistībā ar Kristianu Brekti, respondents S30 min, ka neesot domājis, ka Brekte ir ekspresīva rakstura mākslinieks, jo Brektes izstāde “Rīgas madonnas” tika veidota akvareļtehnikā bez izaicinošiem vai ekspresīviem tēliem. Turpretī respondents S33 ir guvis pretēju sajūtu pirmo iespaidu – respondents esot nodomājis “*kas tas par murgu? Kas tās par šausmām? Nu kāpēc tu kaut ko tik neglītu gribi parādīt citiem?*” Tāpat respondents norādīja uz savu personīgo gaumi mākslā, kur patika ir pret skaisto un dievišķo mākslu, bet Kristians Brekte radot tieši respondenta gaumei pretēju tēlu – tiek parādīta neglītā puse. Beigās respondents norāda, ka ir bijušas domas, ka mākslinieks nav normāls. Respondents V30 norāda, ka nav palicis vienaldzīgs un pēc viņa uzskatiem, ka tieši tas arī ir jāpanāk māksliniekam, kas ir izdevies arī tieši Kristianam Brektem. Tika radīta interese painteresēties vairāk par mākslinieku.

Jautājot par to, kādu iespaidu jeb emocijas atstāj Brektes daiļrade, respondents V32 norāda uz Kristiana Brektes pretrunīgo mākslu, kas ir radījusi tieši tādas pašas pretrunīgas emocijas, kā arī norāda uz Brektes vēstījumu, kas, viņaprāt, norāda uz to, ka visam ir divas dabas, proti, ka “*visā var atrast labu un ne tik labu.*” Respondents min, ka šādu mākslu viņš nevarētu vērot ilgstoši, jo tā esot diezgan drūma un smagnēja, bet iespaidu atstājot. Konkrētais respondents arī min, ka laika gaitā šīs domas par mākslinieku nav mainījušās, noādot, ka vēljojojām uzskata, ka Brektes vadmotīvs ir pretrunīgums. Spēcīgais iespaids neesot zudis. Respondents S30, atbildot uz jautājumu, norādījis, ka pēc izsrādes “Rīgas madonnas” mākslinieks esot kļuvis par viņa mīļāko mākslinieku. Izstāde esot bijis “*sitiens pa smadzenēm.*” Neskatoties uz šīm pirmajām emocijām un simpātijām pret mākslinieku, respondents ir

norādījis, ka laika gaitā šīs domas ir ļoti mainījušās, jo ir personīgas antipātijas pret tumšumu un Brekte ir *“pārāk tālu sasmērējies tajā tumsā”*. Respondents min arī to, ka, viņaprāt mākslinieks ir pārdevies sātanam un pats domā, ka Brektem šis fakts varētu likties kā kompliments, tomēr respondentam tas liekoties skumji, jo mākslinieks pārkāpjot saprāta robežas negatīvā ziņā. Tāpat respondentam ir atklājies, ka Arsenālā redzētā izstāde *“Arsenāls”* esot bijusi tā robeža, pēc kuras respondents norāda, ka vispār neapmeklēs Brektes izstādes. Respondents S33 uz šo jautājumu ir atbildējis, ka laikam gaitā iespaids ir mainījies, jo, kad tiek ievākta papildus informācija par mākslinieku, tad daļa no Brektes mākslas idejām liekoties labas, tomēr neesot pieņemams tieši izpildījuma veids, kādā māksla un mākslā ietvertās idejas tiek pasniegtas. Respondents norāda uz Brektes saistību ar Latvijas mākslas akadēmiju un scenogrāfijas veidošanu vairākiem teātriem. Tas liecinot par to, ka *“viņš ir arī normāli domājošs cilvēks”* un tas norādot, ka *“cilvēks tomēr nav ķerts.”*

Uz jautājumu saistītāar to, vai Kristiana Brektes darbi ir atmiņā paliekoši, respondents S30 ir atbildējis – *“ja kāds teiks, ka nē, es tam neticēšu.”* Tāpat respondentam norāda, ka viņa paša atmiņā darbi ir ļoti palikuši, kā arī respondents ir spējīgs tos sīki un smalki aprakstīt, kā arī atklāj, ka pēc Brektes izstādēm esot jāstaigā dīvainam un daudz jādomā, jo Brekte atstājot ļoti spēcīgas emocijas un pēdomas. Respondents S33 ir atbildējis, ka, viņaprāt, ne tikai Brektes darbi un tēmas ir atmiņā paliekošas, bet arī pats izpildījums, kas ir šokējošs, kā arī norāda, ka ne tikai sabiedrībai šis mākslinieks varētu palikt atmiņā, bet arī viņam pašam. Savukārt respondents V32 arī ir atbildējis apstiprinoši proti, ka *“darbi paliek atmiņā.”* **Respondents uzsver, ka *“tas arī ir tā izcilā mākslinieka galvenais uzdevums – noķert to skatītāju, lai viņš nepaiekt garām tam darbam, bet varbūt uz pāris sekundēm vai minūtēm apstājās un kaut ko tur priekš sevis atrod un aizdomājas.”* Un Brekte ir tieši tāds.**

- **Kristians Brekte un viņa paštēla pozicionējums:**

Vaicājot, kā respondenti aprakstītu Kristianu Brekti kā mākslinieki, respondents S30 norāda, ka *“gribētu uzzināt, kas viņam ir par problēmām.”* Respondents turpina, ka Brekte iet pret daudz dažādām straumēm, tomēr pēc paša domām Brekte īstenībā nekur tālu netiekot. Viņš *“guļ upes dibenā un domā par savu nāvi laimīgs”*. Caur atbildi ir jūtama respondenta nievājošā attieksme. Respondents V30, līdzīgi kā S30 izceļ iespējamās traumas, kuras, viņaprāt, varētu būt radušās bērnībā, jo mākslinieks ir audzis viens bez tēva. Tiek norādīts uz to, ka nav iespējams radīt mākslu, neieliekot tur daļu no sevis. Ja māksla ir tik tumša un ekstravaganta, ir jābūt kādam cēlonim.

Uz jautājumu par to, kas ir tas, ko mākslinieks vēlas pateikt caur saviem darbiem un paštēlu, respondents S30 ir devis līdzīgu atbildi kā lielākā daļā anketās aptaujāto cilvēku. Tiek

norādīta vēlme šokēt, būt dumpiniekam un arī pieminēta vēlme provocēt cilvēkus. Respondents atzīst, ka mākslinieks viņu ir aizvainojis ar saviem darbiem “Arsenāla” izstādes ietvaros, aizskarot tuvas tēmas – reliģiju un bērnus. Respondents norāda, ka viņa *“robeža ir ticības un bērnu apgānīšana”*, kā arī uzsver, ka *“Brekte izvirzās priekšā savai mākslai. Domas un viņa “es” ir skaļāks” par to mākslu, ko mākslinieks rada.*” Respondents S33 uz jautājumu pēc ilgas klusuma un domāšanas pauzes norāda, ka Brekte aktualizē sociālas tēmas. Runā par nāvi, prostitūciju, reliģiju, lietojot dažādas tēmām raksturīgās simbolikas. **Tiek norādīta saistība uz Brektes vizuālo tēlu un viņa darbiem, sakot, ka “viss tēls tā kā sasaucas ar darbiem. Tas, par ko viņš runā, ir saistīts. Tas viss ir sasaitīts.”** V30 ir norādījis, ka Brekti un viņa tēlu raksturo mākslinieka pretrunīgā daba, kas caurvij visu, ko mākslinieks dara un ir, mēģinot parādīt, ka *“katrā skaistā lietā ir kaut kas briesmīgs un briesmīgā lietā var atrast skaisto.”* Respondents min, ka Brekte it kā atmasko ikdienā nepamanīto, parādot to caur mākslu.

Intervējot respondentus par Kristianu Brekti, tika uzdots jautājums Brektes tēla vēstījumu un to, ko mākslinieks cenšas pateikt, respondents S30 ir norādījis, ka visu caurvij Brektes domas. Respondents ironiski un smeļoties atbild, ka *“Brekte ar saviem darbiem ir kā cimds ar rociņu. Kaulainu rociņu.”* Kā vēstījums tiem minēts tas, ka ir jāpeld pret straumi. S30 min, ka domas māksliniekam ir labas, tomēr *“nevajag jau tik agresīvi un ķengājoši to pasniegt.”* Respondents piekrīt apgalvojumam, ka Brektes paštēls atspoguļo viņa paša daiļradi, kā arī min, ka viņš ir saaudzis kopā ar to, ko rada. Tam, ka paštēls ir Brektes daiļrades spogulis, piekrīt arī respondents S33, sasaistor arī mākslinieka vizuālo tēlu, kas līdzinās brīžiem šausmu tēlam. Respondents V32 min, ka Brekte kopumā vēlas lauzt klišejas un stereotopus. V32 norāda, ka Brekte *“pats kaut kādā ziņā ir staigājošs mironis [..], tikai formas tērpā iegērbts.”*

Intervijas ietvaros respondentiem tika vaicāt par Kristiana Brektes tēla veidošanu, attiecīgi - vai šis tēls ir veidots ar nolūku? Respondents S30 ir pārliecināts, ka tēls ir veidots ar nolūku, lai izceltu to, ka viņš ir citādāks, kā arī gūtu atpazīstamību. Ja mākslinieks to nedarīs, viņš nebūs pamanāms. Savukārt S33 norāda uz paradoksu – lai arī respondents norāda, ka, viņaprāt, tēls ir veidojies dabiski tomēr norāda uz informāciju, ko ir izlasījis, ka Kristians Brekte ir vērtēts kā dzīvespriecīgs un pozitīvs cilvēks un to, ka nerodoties tāds iespaids, vērojot viņa mākslu. Tas norāda uz to, ka tēls ir izveidots apzināti. Lai arī respondents V33 ir atbildējis, ka Brektes tēls ir izveidojies dabiski, tiek norādīts uz to, ka *“katrā darbā viņš ievēro kaut kādus priekšnosacījumus, kaut kādas lietas, kurām ir jābūt, lai tas būtu Brekte.”* Tiek minēts, ka Brekte noteikti piedomā pie tā, kā pasniedz sevi un savu mākslu, kas arī liecina, ka tēls tomēr tiek veidots apzināti.

- **Mediju loma Kristiana Brektes mākslā un paštēlā:**

Saistībā ar to, kādu lomu Kristina Brektes darbu popularizēšanā ieņem mediji, respondents S30 īpaši uzsver, ka, viņaprāt, tā ir liela, kā arī norāda, ka *“ja neesi medijos, tu vienkārši neeksistē.”* Tiek minēts, ka Kristians Brekte medijos parādās ik reizi, kad viņam parādās kaut kas jauns. Arī respondents S33 ir tādās pašās domās, norādot, ka *“jebkura publikācija – laba vai slikta, tā spēlē par labu māksliniekam. Un tas ceļ viņa popularitāti.”* Respondents norāda, ka Kristiana Brektes atpazīstamība nav sociālajos medijos, bet tajā, ka mākslinieks visu laiku rada jaunas izstādes un radoši darbojas. Arī respondents V32 ir atbildējis, ka mediji, popularizējot Brekti un atrādot viņa tēlu un darbus, veicina Brektes popularizēšanu. Respondents apstipronoši papildina, ka *“ka mediji noteikti nāk par labu, jo arī tādām cilvēkam kā man māksla nav pirmā izvēle, ko skatos medijos, bet tas pats mākslas darbs mani piesaistīja, es atvēru šo saiti, es palasīju vairāk, es kaut ko uzzināju vairāk.”* Tiek minēta arī abspusēja izdevība, norādot, ka arī mediji iegūst, popularizējot Brekti – *“mediji palīdz gan viņam, gan viņš palīdz noteikti medijiem, jo tāds saturs nav gluži ikdiena, tāpēc tā ir tāda mijiedarbība.”* Respondents intervijas laikā arī aktualizē to, ka Brektes tēls ir tas, ko ir viegli pārdot sakot, ka *“viss, kas ir skandalozs, viss, kas ir ārpus ierastā, ir viegli pārdodams, ja tā var teikt, jo šodien mēs tirgojam ne tikai maizi veikalā, bet arī klikšķus internetā un apmeklējumus. Noteikti, ka viņu pārdot ir viegli! Viņš ir skandalozs!”*

SECINĀJUMI

Sekojošie secinājumi izdarīti, balstoties uz bakalaura darba teorētiskās bāzes analīzi, izpēti, kā arī empīriskās daļas iegūtajiem rezultātiem un datiem:

1. Tēls saistās ar cilvēku uzskatu kopumu, attieksmi un personīgo redzējumu par konkrēto tēlu. Tēls veidojas no viedokļiem un domām, kas saistās ar sabiedrības individuālu redzējumu vai arī izpratni par to;
2. Kristiana Brektes tēls kalpo kā unikāls līdzeklis saziņai ar sabiedrību un tas ne vienmēr atbilst tradicionālajiem mārtinga priekšnoteikumiem. Lai izceltos un padarītu savu tēlu unikālu, kā arī sabiedrības prātos paliekošu, Kristians Brekte izmanto pārdrošus un provokatīvus līdzekļus sava tēla un mākslas kultivēšanai, kas pārkāpj neskaitāmas robežas;
3. Klauss Mertens tēla terminu saista ar reputāciju, kā arī ar stereotipa terminu. Abi termini var tikt uzskatīti gan par atšķirīgiem, gan arī identiskiem jēdzieniem tēla gadījumā – tie var ilglaicīgi kalpot tēlam gan medijos un to vidē, kā arī realitātē. Arī viedokļa jēdziens var tikt sasaistīts ar tēlu – tiek veidota ietekme uz tēlu un tā veidošanas procesiem, kā arī uztveri. Viedoklis ir kā kopums, kas sastāv no dažādiem datiem, informācijas un izvēlēm;
4. Klauza Mertena tēla teorija nosaka, ka tēls veidojas no priekšstatu un izteikumu kopuma, kas ir radušies mediju vidē. Individīds uztverot vai balstoties uz līdzīgu informāciju, savā apziņā izveido tēlu. Aktuālā īstenība sastāv no ficcionālās un reālās īstenības, kas iezīmē kompleksos jeb saliktos priekšstatus, kuri definē tēlu;
5. Ziņu portālu Satori.lv, Diena.lv un Jauns.lv publikāciju analīzes ietvaros ar rāmējuma palīdzību tika noskaidrots, ka pilnīgi visu ar Kristianu Brekti saistīto rakstu titulbildēs izmantoti provokatīva un izaicinoša rakstura attēli, kā arī, ja tiek lietotas tekstā papildbildes, tās lielākajā daļā tiek izvēlētas provokatīvas. Īpaši dzeltenās preses portāls Jauns.lv tendenciozi gan virsrakstos, gan pamattekstā izvēlas attēlot Kristianu Brekti provocējoši;
6. Pēc ekspertu intervijām ar Katrīnu Avotiņu un Andru Mihelsoni tika secināts, ka abas ekspertes Kristiana Brektes tēlu uztver ne tikai kā paša mākslinieka veidotu un viņa daiļrades atspoguļojošu, bet arī mediju radītu. Mediji atainojot Brekti nevis pēc viņa būtības, bet tā, kā tiem ir izdevīgi attēlot mākslinieku, radot sev vajadzīgo kopainu;

7. Anketas laikā iegūtie rezultāti parāda, ka lielākā daļa respondenti medijus ir norādījuši kā pirmavotu, no kura ir uzzinājuši par Kristianu Brekti, kā arī ievērojami lielākā daļa ir norādījuši, ka mediji ir bijuši tie, kur ir sastapušies ar informāciju par mākslinieku. Tāpat procentuālais vairākums norāda uz sabiedrības uzskatu, ka mediji Kristianu Brekti attēlo pārāk piesātināti, kā arī skaitliski lielākā daļa uzskata, ka mākslinieks savu tēlu ir veidojis ar nodomu;
8. Lielākā daļa respondentu anketās ir norādījuši, ka Kristiana Brektes daiļrade viņos rada nepatīkamas emocijas, kā arī uzskata, ka Kristiana Brektes tēls galvenokārt saistās ar provokācijām, cilvēku izaicināšanu, nāvi, tumsu, sātāniskām darbībām, dumpnieciskumu, ekstrēniskumu. Mazāks, bet arī ievērojams respondentu skaits mākslinieka tēlu saista ar viņa radošo darbību un vēstījumu, ko Brekte vēlas pateikt ar savu paštēlu un daiļradi. Reagējot uz noteiktiem raksturlielumiem un elementiem rodas sajūtas, kas tālāk veido simboliska rakstura nozīmi, uz kā veidojas un balstās viedoklis, tādējādi radot priekšstatu par tēlu;
9. Respondenti padziļinātās intervijas laikā pauda savas izteiktās un spilgtās emocijas saistībā ar Kristianu Brekti, viņa tēlu, darbiem, kā arī tēmām, par kurām mākslinieks runā, kas neatstāj nevienu vienaldzīgu;
10. Padziļinātās intervijas laikā respondenti norāda, ka Kristiana Brektes tēls un mediji veido mijiedarbību, kur katra no iesaistītajām pusēm gūst labumu. Mediji vēlas atspoguļot Kristianu Brekti, jo mākslinieka tēls ir viegli *pārdodams* savā skandalozajā un izaicinošajā būtībā un piesaista cilvēku uzmanību, bet Kristians Brekte iegūst atpazīstamību un labu reklāmu;
11. Pēc Klausa Mertena tēla veidošanas teorijas, kur tēls veidojas gan no informācijas, kas nāk no medijiem, gan arī paša personīgās pieredzes, visā empīriskajā daļā iegūtie rezultāti parāda, ka mediji un sabiedrība kopumā Kristiana Brektes tēlu uztver kā ekstrēmu un provokatīvu.

Autors norāda, ka bakalaura darbā veiktās iestrādes nākotnē var kalpot tālākai ekstrēmā tēla izpētei, pētot arī paša Kristiana Breketes domas un redzējumu par provokatīva tēla veidošanu Latvijā un pasaulē.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Al-Rawi, A. (2016). *News values on social media: News organizations' Facebook use*. Montreal: SAGE Publications;
2. *Atklās Kristiana Brektes personālizstādi "Kultūras Altāris."* Izgūts no: <https://tv3play.skaties.lv/900-sekundes-10351546>
3. Barčevska, Diāna. Pilsētas bērni: jaunie Latvijas glezniecībā II: Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izstāžu zāle „Arsenāls”, Rīga, ArtBuce, 2012;
4. Berger, Arthur. (2011). *Media and Communication Research Methods. An Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches*. London: SAGE Publication;
5. Bezmaksas ekskursija. Jānis Rozentāls. Māksla un tehnika. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: http://www.lnmm.lv/lv/lnmm/apmekle/notikumu_kalendars/3423-bezmaksas-ekskursija-janis-rozentals-maksla-un-tehnika
6. Birnbaum, G. M. (2008). *Taking Goffman on a Tour of Facebook: College Students and The Presentation of Self in a Mediated Digital Environment*. USA: UMI;
7. Boorstin, D. J. (1992). *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Vintage Books a Division of Random House Inc.;
8. Brewer, D. Miller, L. (2003). *The A – Z of Social Research*. London: SAGE Publications;
9. Brewerton, P. M., Millward, L. J. (2001). *Organizational research methods: A guide for students and researchers*. London: SAGE Publications;
10. Bryant, Jennings, Zillmann, Dolf. (2002) *Media effects :advances in theory and research*. 2nd ed. University of Alabama. Mahwah New Jersey; London : L. Erlbaum Associates Publishers;
11. Curtice, Bruce. Cate Curtis. (2017) *Social Research: A Practical Introduction*. SAGE Publications;
12. Dijk, J. V. (2012). *The Network Society: Third Edition*. London: SAGE publications;
13. Doorley, J., Garcia, H. F. (2011). *Reputation Management. The Key to Successful Public Relations and Corporate Communication*. Second edition;
14. Dzalbe, Aiga. *Kristiana Brektes izstādes recenzija. Nāves deja jaunus ritmos*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://www.diena.lv/raksts/kd/recenzijas/kristiana-brektes-izstades-recenzija.-naves-deja-jaunos-ritmos-14184135>
15. Gandy, Oscar H., Grant, August E., Reese, Stephen D. (2001) *Framing public life: perspectives on media and our understanding of the social world*. London : Lawrence Erlbaum Associates;

16. Herbert, J. R., Rubin, S. I. (2005). *Qualitative Interviewing. The Art of hearing Data*. Second Edition. London: SAGE Publications. Thousand Oaks;
17. Earl, Jennifer. (2016) 'Slacktivism' that works: 'Small changes' matter. Retrieved April 24, 2018 from: <https://theconversation.com/slacktivism-that-works-small-changes-matter-69271>
18. *Ejam ķekātās*. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: <https://www.apollo.lv/5303220/ejam-kekatas>
19. Entman, Robert M. (2004). *Projections of power: framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*, Chicago ; London : University of Chicago Press;Chicago ; London : University of Chicago Press.
20. Entman R. M., Matthes J., Pellicano L. (2009) Nature, Sources, and Effects of News Framing. In: *The Handbook of Journalism Studies*. New York: Reutledge;
21. Filipss, D., Jangs, F. (2010). *Sabiedriskās attiecības tiešsaistē*. SIA "Lietišķās informācijas dienests";
22. Fogg, B.J. (2009). *Creating Persuasive Technologies*. New York: An Eight-Step Design Process;
23. Furht, B. (2010). *Hanbook of Social Network Tehnologies and Applications*. Florida: Springer;
24. *Gemus publicē interneta lapu TOP 20 aprīlī*. Skatīts 2020. gada 18. maijā: <https://www.gemius.lv/all-reader-news/gemius-publice-interneta-lapu-top-20-aprili.html>
25. *Izdota Māra Runguļa un Kristiana Brektes šausmu stāstu grāmata*. Skatīts 2020. gada 1. februārī: <https://www.delfi.lv/kultura/news/books/izdota-mara-rungula-un-kristiana-brektes-sausmu-stastu-gramata-berniem.d?id=50620009>
26. *Izstāžu zālē "Arsenāls" notiks diskusija par provokāciju mākslā*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://satori.lv/article/izstazu-zale-arsenals-notiks-diskusija-par-provokaciju-maksla>
27. Johansson, C. (2007). *Goffman's sociology: An Inspiring Resource for Developing Public Relations Theory*. Mid Sweden University, Faculty of Science, Technology and Media, Department of Information Technology and Media;
28. Johnson, Cartee, K.S. (2005). *News Narratives and News Framing: constructing political reality*, Rowman & Littlefield Publishers;

29. Kahle, R, Lynn, Chung-Hyunn Kim. (2006). *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Mahwah, New Jersey;
30. Kalniņa, Līga. Sarmīte Pijola. (2002). *Lielā simbolu enciklopēdija*, Rīga: Jumava;
31. Kalniņa, Nora. *Vienots tēla vēstījums*. Skatīts 2020. gada. 1. februārī:
<https://www.diena.lv/raksts/pasaule/krievija/vienots-tela-vestijums-11845487>
32. *Katrīna Avotiņa*. Skatīts 2020. gada 1. aprīl:
https://www.makslasgalerija.lv/katrina_avotina.html
33. *Kā attīrīt telpu un no savas mājas izkvēpināt nelabo*. Skatīts 2020. gada 2. jūnijā:
<http://jauns.lv/raksts/sievietem/63937-ka-attirit-telpu-un-no-savas-majas-izkvepinat-nelabo-padomi>
34. *Kāpēc, lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs?* Skatīts 2020. gada 8. jūnijā:
<https://satori.lv/article/kapec-lai-cilveks-gribetu-but-nemirstigs>
35. Kempu, L. Z. (2010). *Communication in Image Building in the Experience Industry*. Case Study: Star Bowling Planet AB.;
36. Kirby, S.L., Greaves, L., Reid, C. (2009). *Experience research social change: methods beyond the mainstream*. Printed in Canada;
37. Kitzinger, J. (2007) *Framing and Frame Analysis*. In: *Media Studies: key issues and debates*. London: SAGE Publications;
38. *K.K. fon Stricka villā atklāts provocējošā mākslinieka Kristiana Brektes "Kultūras altāris"*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/356558-k-k-fon-stricka-villa-atklats-provocejosa-makslinieka-kristiana-brektes-kulturas-altaris>
39. Kotler, P. T., & Lane, K. (2011). *Marketing Management*. (14th Edition) New Jersey: Prentice Hall;
40. Kristapsons, S. (2008). *Zinātniskā pētniecībā studiju procesā*. Rīga: Biznesa augstskola „Turība”;
41. *Kristians Brekte brīdina par kastrācijas draudiem* (2013). Skatīts 2020. gada 1. februārī: https://www.tvnet.lv/5435253/kristians-brekte-bridina-par-kastracijas-draudiem?fbclid=IwAR3emCXPcafJmT_Yd_C8BJ1tOAlOY2Y400t2uTaP5-vkPu906oOtTij8ZI4
42. *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 23. martā: <https://www.lma.lv/akademija/musu-cilveki/kristians-brekte>
43. *Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 21. aprīlī:
<https://www.bastejs.lv/lv/makslinieki/kristians-brekte-lv/>

44. Kristians Brekte jaunajā personālizstādē vaicā, vai kultūra atrodas uz izmiršanas robežas. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/354974-kristians-brekte-jaunakaja-personalizstade-vaica-vai-kultura-atrodas-uz-izmiršanas-robezas>
45. Kunzciik, M. (1997), *Images of Nations and International Public Relations*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.;
46. Lesīte, Anete. *Galerijā "Istaba" skatāma Ilzes un Katrīnas Avotiņu izstāde*. Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/maksa/galerija-istaba-skatama-ilzes-un-katrin-as-avotinu-izstade.a97647/>
47. Littlejohn, S., Foss, A. K. (2008). *Theories of Human Communication*. USA: Thomson Wadsworth;
48. Lukšo, Elizabete Ražiska. *Satori portāla arheoloģija*. Skatīts 2020. gada 16. maijā: <https://satori.lv/article/satori-portala-arheologija>
49. Manovičs, Ļevs. (2006) *Jauno mediju valoda*. Rīga: Jauno mediju kultūras centrs RIXC;
50. Marconi, J. (2002). *Reputation Marketing. Building and Sustaining Your Organization's Greatest Asset*. Columbus: McGraw-Hill;
51. Martinsone, Marta. *Naglo pie kokiem trušu galvas un veic rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrācies ar buršanos*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/izklaide/382643-naglo-pie-kokiem-trusu-galvas-un-veic-citus-ritualus-provokativais-makslinieks-kristians-brekte-aizravies-ar-bursanos>
52. Mārtinsone, K. Anita Pipare. (2016) *Pētniecība: teorija un prakse*. Rīga: izdevniecība Raka;
53. Mengiša, Inta. *Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis*. Skatīts 2020. gada 8. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/izklaide/335523-provokativais-makslinieks-kristians-brekte-jau-zina-kads-bus-vina-kapa-piemineklis>
54. Merten, K. (2004) *A Constructivist Approach to Public Relations*. In: Van Ruler, B., Vercic, D. *Public Relations and Communication Management in Europe*;
55. Merten K. (1999) *Einführung in die Kommunikationswissenschaft*. Munster: LIT Verlag;
56. Merten K. (1999). *Wie gut ist Image der Deutschen Bahn?* PR Magazin. nr. 10.;
57. Miller, Peter. (2012). *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. SAGE Publications;
58. Muijs, Daniel. (2011). *Introduction to Quantitative Research*. SAGE Publications;
59. Neuman, W, L. (2007). *Basics of Social Research. Qualitative and Auantitative Approaches*. Second Esdition. Boston: Allyn & Bacon;

60. Perse, Elizabeth M. (2001). *Media effects and society*. London : Lawrence Erlbaum Associates, Publishers;
61. *Personība. 100g Kultūras. Scenogrāfs un mākslinieks Kristians Brekte*. Skatīts 2020. gada 20. martā: <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/11.04.2017-personiba.-100g-kulturas.-scenografs-un-makslinieks-kristians-br.id95013/>
62. Praude, Valērijs. Jeļena Šalkovska. (2018) *Satura mārketingu internetā*. Burtene;
63. Raģelis, Ģirts. (2017. gada 3. janvāris) *Kāpēc lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs?* Izgūts no: <https://satori.lv/article/kapec-lai-cilveks-gribetu-but-nemirstigs>
64. Roskos-Ewoldsen, D., R., Roloff, M., E., Berger, C., R. (2010). *The Handbook of Communication Science* (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications;
65. Rubin, H. J. and Rubin, I. S. (2005). *Qualitative Interviewing. The Art of Hearing Data*. London: SAGE Publications.
66. Rušeniece, Līga. *Kristians Brekte. Kaifa ķeršana*. Skatīs 2020. gada 20. aprīlī: <https://nra.lv/kultura/193693-kristians-brekte-kaifa-kersana.htm>
67. Senecah, Susan. (2004). *The Environmental Communication Yearbook*. UK: Routledge;
68. Saulīte, Zandere Inita. *Skandalozais Kristians Brekte: "Zārkam jau kabatu nav."* Skatīts 2020. gada 1. jūnijā: <https://jauns.lv/raksts/pastaiga/245432-skandalozais-kristians-brekte-zarkam-jau-kabatu-nav>
69. Skaitlis 666: antikrista zīme, valdības griba vai reliģijas ierocis? Skatīts 2020. gada 7. jūnijā: <https://www.la.lv/skaitlis-666-antikrista-zime-valdibas-griba-vai-religijas-ierocis>
70. Sullivan, Th. I. (2001). *Methods of Social Research*. Forts Worth: Harcourt College Publisher;
71. Tench, R., Yeomans, L. (2006). *Exploring Public Relations*. England: Pearson Education Limited;
72. Thurlow, C., Lengel, L., Tomic, A. (2004). *Computer Mediated Communication. Social interaction and the internet*. London: SAGE publication;
73. Vanderstoep, S.W., Johnston, D.D. (2009). *Research Methods for Everyday Life Blending Qualitative and Quantitative Approaches*. SanFrancisco: Jossey-Bass;
74. Vilcāne, Vintra. *Mākslinieks Kristians Brekte: Man nav bail no nāves*. Skatīts 2020. gada 26. aprīlī: <https://www.santa.lv/raksts/klubs/makslinieks-kristians-brekte-man-nav-bail-no-naves-32008/>

75. Спичева, Д, И. (2013). *Факторы эффективности цифрового имиджа как социально-технологического феномена*. Skatīts 2020. gada 1. maijā:
<https://www.gramota.net/materials/3/2013/8-2/46.html>
76. Галумов Э. (2004). *Основы PR*. Москва, Летопись.

IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS

1. Cramer, J. M. (2009). *Media/ history/ society: A cultural history of U.S. media*. West Sussex: WileyBlackwell;
2. *Diena.lv*. Skatīts 2020. gada 17. maijā:
<http://www.dienasmediji.lv/produkti/portali/diena-lv>
3. *Dienas Mediji vēsture*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <http://www.dienasmediji.lv/par-mums/vesture/dienas-mediji-vesture>
4. *Gemus publicē interneta lapu TOP 20 aprīlī*. Skatīts 2020. gada 18. maijā:
<https://www.gemius.lv/all-reader-news/gemius-publice-interneta-lapu-top-20-aprili.html>
5. *Jauns.lv*. Skatīts 2020. gada 18. maijā: <https://www.rigasvilni.lv/lv/mediji/zinu-portali/jauns-lv.html>
6. Lukšo, Elizabete Ražiska. *Satori portāla arheoloģija*. Skatīts 2020. gada 16. maijā:
<https://satori.lv/article/satori-portala-arheologija>
7. LSM.lv ziņu redakcija. *Gatis Madžņiņš kļūst par "Diena galveno redaktoru"*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/gatis-madzins-klus-par-dienas-galveno-redaktoru.a55881/>
8. LSM.lv Ziņu redakcija. *Satori.lv galvenā redaktora amatā Ilmāru Šlāpinu nomaina dzejnieks Henriks Eliass Zegners*. Skatīts 2020. gada 16. maijā:
<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturteipa/satorilv-galvena-redaktora-amata-ilmaru-slapinu-nomaina-dzejnieks-henriks-eliass-zegners.a309658/>
9. *Par Satori*. Skatīts 2020. gada 14. maijā: <https://satori.lv/par-satori>
10. *Top 10 apmeklētākie ziņu portāli Latvijā*. Skatīts 2020. gada 18. maijā:
<https://www.gemius.lv/agenturas-zinas/top-10-apekletakie-zinu-portali-latvija.html>
11. *Portāls*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <http://www.dienasmediji.lv/produkti/portali>
12. *Turpmāk interneta žurnāla "Satori" galvenais redaktors būs dzejnieks Henriks Eliass Zegners*. Skatīts 2020. gada 16. maijā: <https://satori.lv/article/turpmak-interneta-zurnala-satori-galvenais-redaktors-bus-dzejnieks-henriks-eliass-zegners>

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS

Ziņu portālu Satori.lv, Diena.lv un Jauns.lv apraksts

Satori.lv

Kā viens no rāmējumā pētītajiem medijiem tika izvēlēts Satori.lv, kas ir ar savu rakursu pretējs pārējiem diviem izvēlētajiem medijiem. Proti, Satori.lv ir kultūras žurnāls regulāri nodrošina informāciju par dažādiem kultūras notikumiem un viedokļiem gan Latvijā, gan pasaulē. Žurnālā tiek apskatītas dažādas tēmas, sākot no dažādām problēmām, piemēram, sociālajā un kultūrpolitijas sfērās, līdz plašam recenziju apskatam. Satori piedāvā arī intervijas ar dažādiem kultūrā iesaistītajiem cilvēkiem – tie ir literāti, mūzikas pārstāvji, aktieri, režisori un dažādi citi radošo sfēru pārstāvji. Tiek piedāvāts arī plašs prozas un dzejas klāsts.¹³⁵

“2003. gada 1. decembrī internetā parādījās literatūras un filozofijas portāls “Satori”, taču jau divus gadus pirms tam eksistēja divu vidusskolēnu radīts projekts “Mangy Pearl””¹³⁶ – šis projekts var tikt uzskatīts kā satori.lv pirmsākums. Latvijā šis portāls ieņem arī senākā interneta kultūras portāla titulu.¹³⁷

Satori.lv lasītājs uzskatāms par tā saukto inteliģenci, kas ietver sevī dažādus autorus, sabiedrībā atpazīstamus cilvēkus, arī rakstniekus, kā arī cilvēkus, kuri grib zināt par dažādiem tā brīža aktuālajiem notikumiem kultūras dzīvē.¹³⁸

Mārtiņš Vairas, “QUO tu domā” līdzdibinātājs, norāda, ka “Satori ir izdevies radīt vidi brīvām, atvērtām sarunām par Latvijas kultūru un sabiedrību, tajā pašā laikā neupurējot šo sarunu kvalitātes standartus.”¹³⁹

Henriks Eliass Zēgners, Satori.lv galvenais redaktors uzsver, ka “Satori.lv laika gaitā kļuvis par augstvērtīgu un uzticamu resursu progresīvi domājošiem lasītājiem,”¹⁴⁰ kā arī liek noprast par portāla daudzsološu nākotni.

Diena.lv

---

¹³⁵ Par Satori. Skatīts 2020. gada 14. maijā: <https://satori.lv/par-satori>

¹³⁶ Lukšo, Elizabete Ražiska. *Satori portāla arheoloģija*. Skatīts 2020. gada 16. maijā: <https://satori.lv/article/satori-portala-arheologija>

¹³⁷ LSM.lv Ziņu redakcija. *Satori.lv galvenā redaktora amatā Ilmāru Šlāpinu nomaina dzejnieks Henriks Eliass Zēgners*. Skatīts 2020. gada 16. maijā: <https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/satorilv-galvena-redaktora-amata-ilmaru-slapinu-nomaina-dzejnieks-henriks-eliass-zegners.a309658/>

¹³⁸ Lukšo, Elizabete Ražiska. *Satori portāla arheoloģija*. Skatīts 2020. gada 16. maijā: <https://satori.lv/article/satori-portala-arheologija>

¹³⁹ Par Satori. Skatīts 2020. gada 14. maijā: <https://satori.lv/par-satori>

¹⁴⁰ *Turpmāk interneta žurnāla “Satori” galvenais redaktors būs dzejnieks Henriks Eliass Zēgners*. Skatīts 2020. gada 16. maijā: <https://satori.lv/article/turpmak-interneta-zurnala-satori-galvenais-redaktors-bus-dzejnieks-henriks-eliass-zegners>

Kā otro ziņu mediju, kurā plānots veikt rāmējumu, autors izvēlējās Diena.lv, kas sniedz ne tikai visaptverošas ziņas, viedokļus un komentārus, bet arī to analīzi.

2008. gada 10. aprīlī sāka darbību digitāla formāta ziņu portāls – diena.lv, kas papildināja jau ilggadējo drukāta formāta *Diena* sortimentu, tādējādi attīstot sevi arī digitālo ziņu veidolā.¹⁴¹ Ziņu portāla galvenais redaktors tāpat kā drukātajiem *Diena* laikrakstiem kopš 2013. gada ir Gatis Madžīņš, nomainot iepriekšējo galveno redaktoru Aigaru Freimani.¹⁴²

Diena.lv ir ziņu portāls, kas ir raksturojams kā aktuālu un operatīvu ziņu ģenerators par dažādām aktuālām tēmām saistībā ar Latvijā un arī pasaulē notiekošo. Portāls piedāvā kvalitatīvu tā brīža aktuālo informāciju dažādos segmentos.¹⁴³

Latvijā portāls Diena.lv ir ieņēmis diezgan stabilas pozīcijas starp interneta portāliem, kā arī var tikt uzskatāms kā viens no vadošajiem ziņu pārraidītājiem digitālajā vidē.¹⁴⁴

Dienas pašā pirmajā izdotajā drukātajā numurā laikraksts noteica sev dažādas vērtības, kas ir gājušas cauri ne tikai drukātajiem medijiem, bet arī turpinājušās digitalizētajā versijā. Dienas lasītājiem tika solīta dažādu iespēju un kompromisu meklēšana starp mūsu valsts iedzīvotājiem, kas ir atšķirīgi, kā arī tika uzsvērts, ka laikraksts atbalstīs personības sociālo nozīmi.¹⁴⁵

Jauns.lv

Kā trešais ziņu portāls tika izvēlēts Jauns.lv, kas savā koncepcijā ir līdzīgs, bet tomēr arī krasi atšķirīgs no diviem iepriekš aprakstītajiem ziņu portāliem.

Pretēji Satori.lv un Diena.lv, šis ziņu portāls Jauns.lv ir uzskatāms par dzeltenās preses ziņu portālu. Dzeltenā prese ir tendēta un rakstiem un vizuālajiem materiāliem, kuri vairāk piesaista cilvēku uzmanību un izceļas ar dažādām baumu ziņām, skarot tādus tematus kā

---

¹⁴¹ *Dienas Mediji vēsture*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <http://www.dienasmediji.lv/par-mums/vesture/dienas-mediji-vesture>

¹⁴² LSM.lv ziņu redakcija. *Gatis Madžīņš kļūst par “Diena galveno redaktoru”*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/gatis-madzins-klus-par-dienas-galveno-redaktoru.a55881/>

¹⁴³ *Portāls*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <http://www.dienasmediji.lv/produkti/portali>

¹⁴⁴ *Dienas Mediji vēsture*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <http://www.dienasmediji.lv/par-mums/vesture/dienas-mediji-vesture>

¹⁴⁵ *Dienas Mediji vēsture*. Skatīts 2020. gada 17. maijā: <http://www.dienasmediji.lv/par-mums/vesture/dienas-mediji-vesture>

neķītrība, sekss, kriminālā pasaule, politika utt. Mērķis – piesaistīts un noturēt cilvēku vēlmi lasīt šos vizuāli spilgtos un uzkrītošos rakstus.¹⁴⁶

Jauns.lv ir izdevniecības “Rīgas Viļņi” ziņu portāls, kurš pēc izdevniecības teiktā izceļas ar izpratni par dažādām sabiedrības interesēm un tam ir augsti starndarti žurnālistikā.¹⁴⁷ Kādreizējā Kasjauns.lv uzlabotā versija no kādreizējā ziņu medija ir mantojis dzeltenās preses daļu, kas ietver dažādas izklaides sadaļas un plašu slavenību aktualitāšu pārskatu, bet tam visam klāt ir nākušas klāt arī aktuālākās pašmāju un ārzemju ziņas, tādējādi nodrošinot portālam vēl lielāku lasītāju auditoriju ar dažādākām interesēm. Jauns.lv papildus savam piedāvājumam arī nodrošina labākos rakstus no dažādiem citiem Latvijas drukātajiem medijiem, papildinot un bagātinot savu saturu, lai pēc iespējas vairāk apmierinātu lasītājus.¹⁴⁸

Gemius veiktajā pētījumā par 20 visvairāk apmeklētajām interneta lapām šī gada aprīļa mēnesī, ziņu un izklaides portāls Jauns.lv ierindojas 4. vietā ar 689,705 apmeklētājiem – procentuāli nemainīgi, salīdzinot ar iepriekšējo februāra mēnesi.¹⁴⁹

---

¹⁴⁶ Cramer, J. M. (2009). *Media/ history/ society: A cultural history of U.S. media*. West Sussex: WileyBlackwell. P. 136-140

¹⁴⁷ *Jauns.lv*. Skatīts 2020. gada 18. maijā: <https://www.rigasvilni.lv/lv/mediji/zinu-portali/jauns-lv.html>

¹⁴⁸ *Jauns.lv*. Skatīts 2020. gada 18. maijā: <https://www.rigasvilni.lv/lv/mediji/zinu-portali/jauns-lv.html>

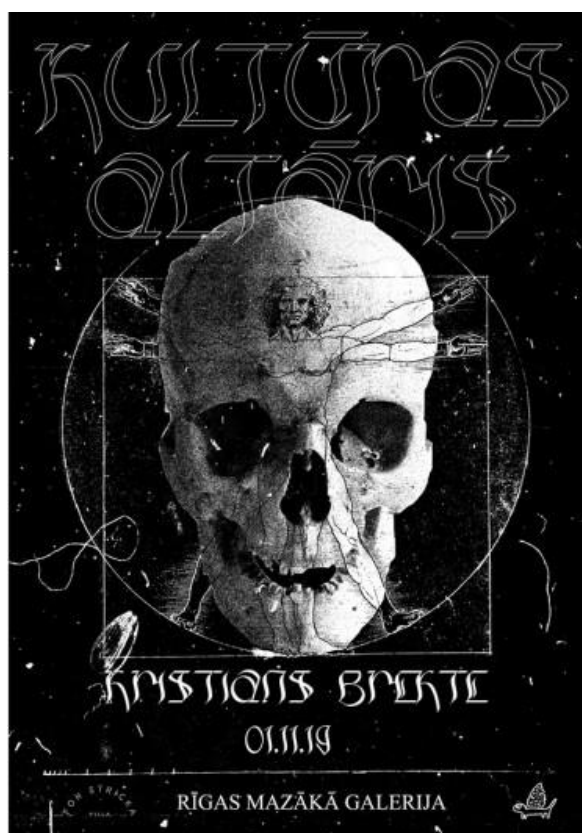
¹⁴⁹ *Gemius publicē interneta lapu TOP 20 aprīlī*. Skatīts 2020. gada 18. maijā: <https://www.gemius.lv/all-reader-news/gemius-publice-interneta-lapu-top-20-aprili.html>

2. PIELIKUMS

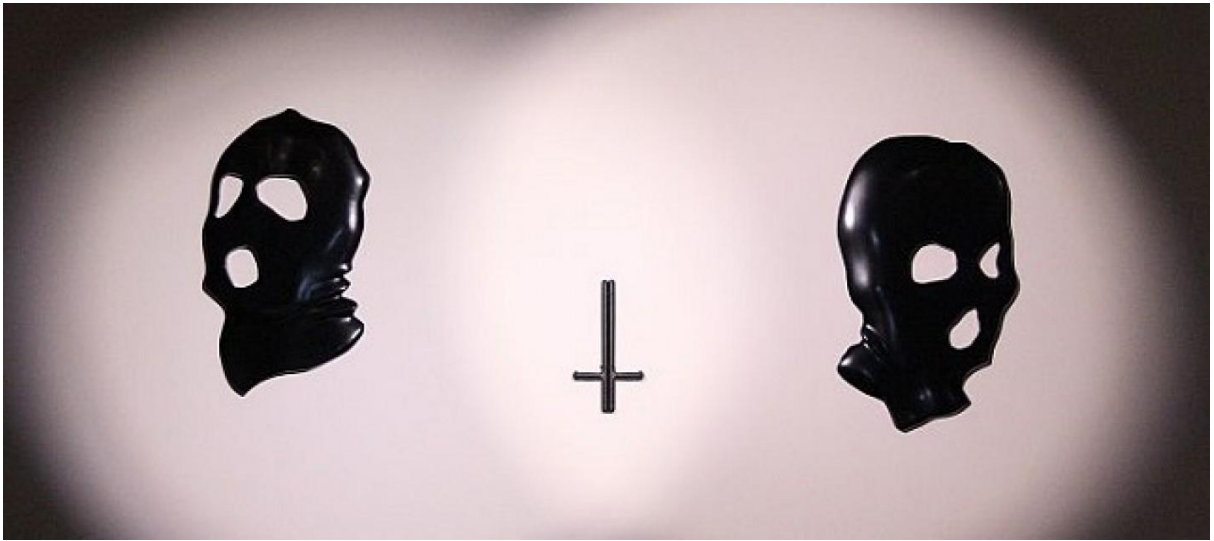
Ziņu portālu publikāciju analīzes iegūtā informācija

1. att. Satori.lv raksta “Kristians Brekte atver tetovēšanas salonu” titulbilde

2. att. Satori.lv raksta “Kristians Brektes personālizstāde “Kultūras altāris” un Diena.lv raksta “Kristiana Brektes personālizstāde Kultūras Altāris” titulbilde

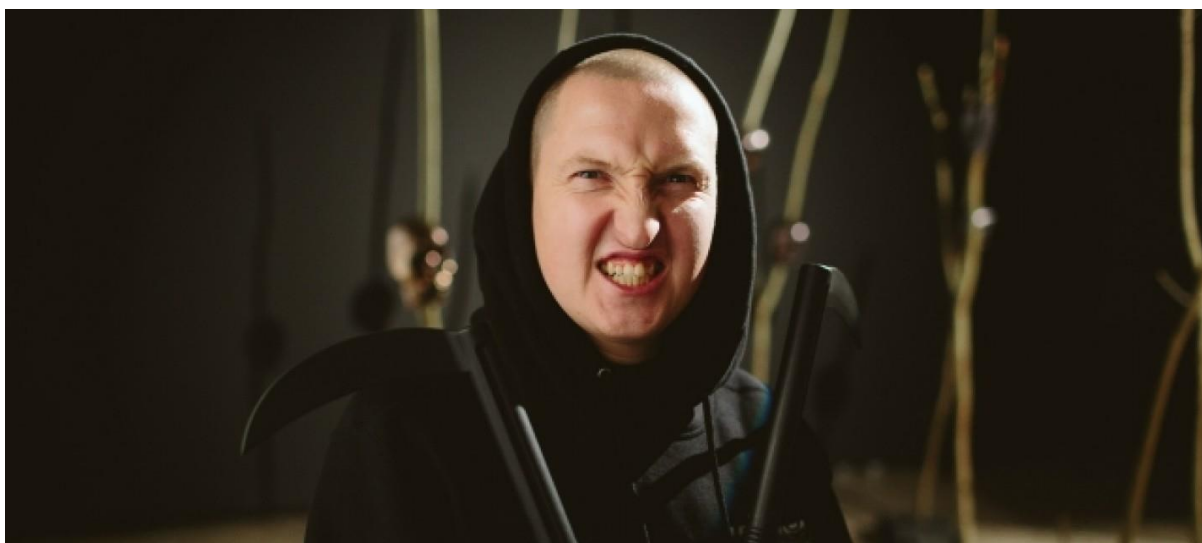
3. att. Satori.lv rakstu “Kristiana Brektes izstāde “Arsenāls” būs skatāma Liepājā” un “Izstāžu zālē “Arsenāls notiks diskusija par provokāciju mākslā” titulbilde

4. att. Satori.lv raksta “Tukšais gaiss” titulbilde

**5. att. Satori.lv raksta
“Rīgas Fotomēnesis 2018: Kristiana Brektes izstāde “Ievainotie”” titulbilde**

6. att. Satori.lv rakstu “Tikšanās ar mākslinieku Kristianu Brekti” un “Kāpēc lai cilvēks gribētu būt nemirstīgs” titulbilde

7. att. Diena.lv raksta “Kristiana Brektes izstāde MR. & MRS DOE” titulbilde

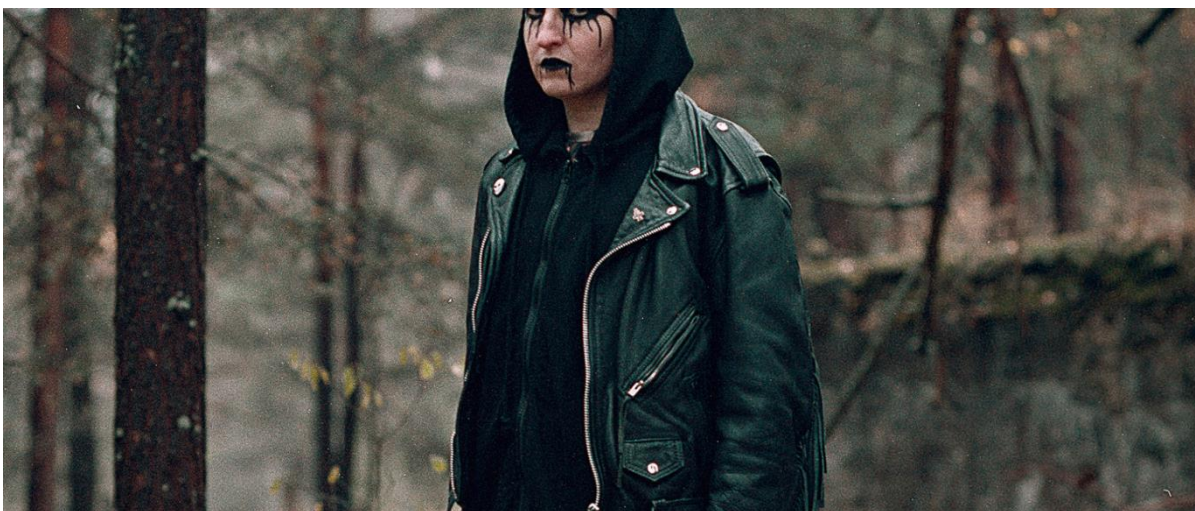
8. att. Diena.lv raksta “Kristiana Brekte Arsenāls” titulbilde

9. att. Jauns.lv raksta “Naglo pie kociem trušu bildes un veic citus rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvēs ar buršanas” titulbilde

10. att. Jauns.lv raksta “K. K. Fon Stricka villā atklāts provocējošā mākslinieka Kristiana Brektes “Kultūras altāris” titulbilde

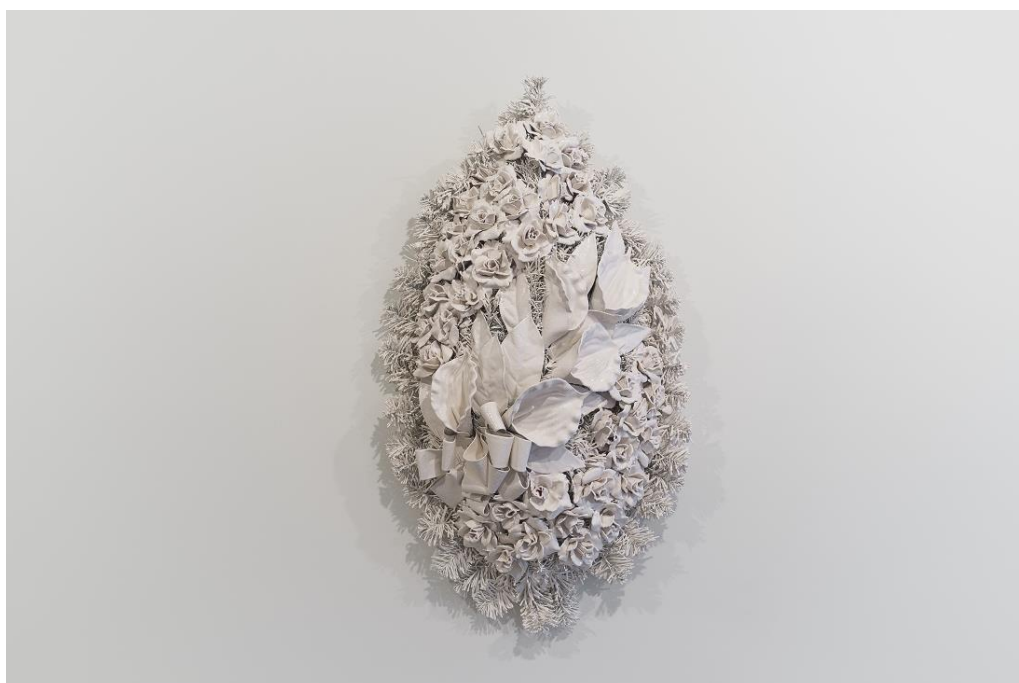
11. att. Jauns.lv raksta “K. K. Fon Stricka villā atklāts provocējošā mākslinieka Kristiana Brektes “Kultūras altāris” titulbilde

12. att. Jauns.lv raksta “Skandalozais Kristians Brekte: “Zārkam jau kabatu nav”” titulbilde

13. att. Satori.lv raksta “Tukšais gaiss” papildbilde

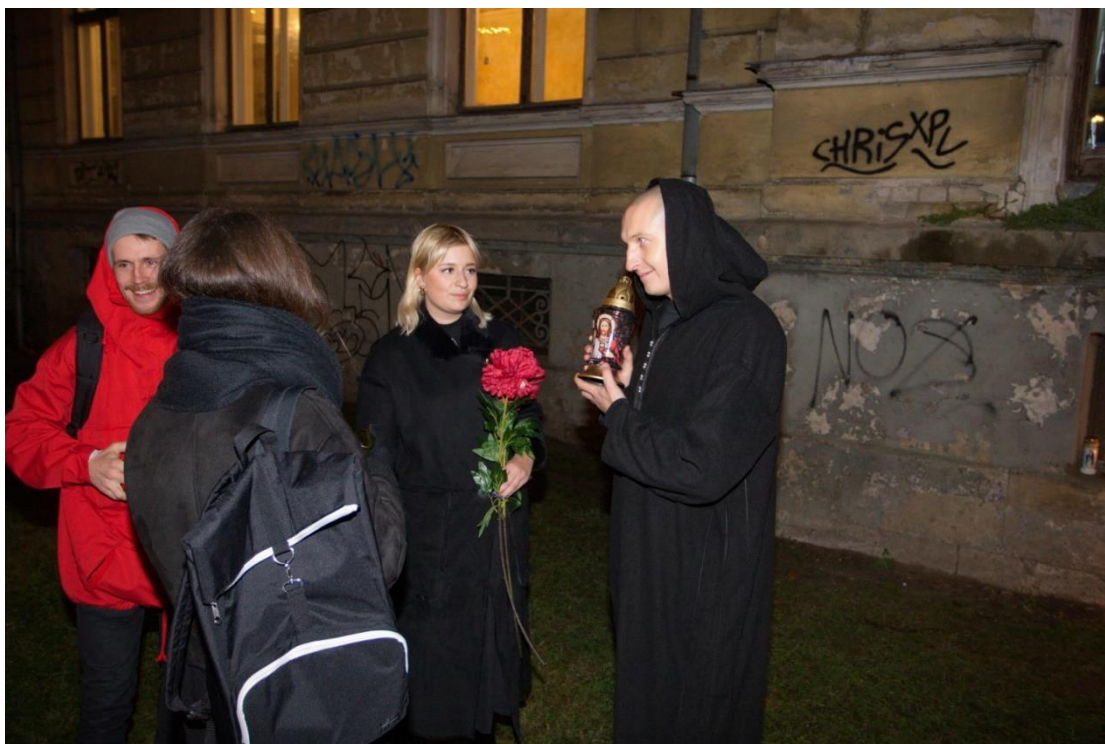
14. att. Satori.lv raksta “Tukšais gaiss” papildbilde

15. att. Satori.lv raksta “Izstāžu zālē “Arsenāls” notiks diskusija par provokāciju mākslā” papildbilde

16. att. Jauns.lv raksta “Naglo pie kokiem trušu galvas un veic citus rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvēs ar buršanos” papildbilde

17. att. Jauns.lv raksta “Naglo pie kokiem trušu galvas un veic citus rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvēs ar buršanos” papildbilde

18. att. Jauns.lv raksta “Naglo pie kokiem trušu galvas un veic citus rituālus – provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte aizrāvēs ar buršanos” papildbilde

19. att. Jauns.lv raksta “Skandalozais Kristians Brekte: ‘Zārkan jau kabatu nav” papildbilde

20. att. Jauns.lv raksta “Skandalozais Kristians Brekte: ‘Zārkan jau kabatu nav” papildbilde

21. att. Jauns.lv raksta “Skandalozais Kristians Brekte: ‘Zārkan jau kabatu nav’” papildbilde

22. att. Jauns.lv raksta “Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis” papildbilde

23. att. Jauns.lv raksta “Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis ” papildbilde

24. att. Jauns.lv raksta “Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis ” papildbilde

25. att. Jauns.lv raksta “Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis ” papildbilde

26. att. Jauns.lv raksta “Provokatīvais mākslinieks Kristians Brekte jau zina, kāds būs viņa kapa piemineklis ” papildbilde

Labdien!

Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes komunikācijas zinātnes pilna laika klātienes 3. kursa students. Veicu pētījumu sava bakalaura darba "Kristiana Brektes publiskā tēla veidošana un tā ietekme uz sabiedrības uztveri" ietvaros un būtu pateicīgs, ja vēltītu laiku un sniegtu savu ieguldījumu, aizpildot anketu. Anketa ir anonīma.

Kristers Ūdris

1. Dzimums:

- Sieviete;
- Vīrietis.

2. Vecums:

- Līdz 18 gadiem;
- 19-25;
- 26-35;
- 36-45;
- 46-55;
- 56-65;
- Vairāk par 65.

3. Kāda ir jūsu izglītība?

- Augstākā izglītība;
- Nepabeigta augstākā izglītība;
- Vidējā, vidējā speciālā izglītība;
- Nepabeigta vidējā izglītība;
- Cits variants.

4. Vai jūs zināt, kas ir Kristians Brekte?

- Jā;
- Nē.

5. No kāda avota uzzinājāt, kas ir Kristians Brekte?

- Mācību ietvaros (skola, augstskola, kursi utt.);
- No vecākiem;
- No draugiem/paziņām;
- No medijiem;
- Neatceros;
- Cits variants.

6. Kur esat laika gaitā sastapies ar informāciju par Kristianu Brekti, viņa mākslasdarbiem, scenogrāfiju vai izstādēm? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- Mācību ietvaros (skola, augstskola, kursi utt.)
- No vecāku stāstītā;
- No draugu/paziņu teiktā, stāstītā;
- Medijos;
- Neatceros;
- Cits variants.

7. Vai sekojat līdzī Kristiana Brektes personīgajai mājaslapai vai kādam no viņa sociālo mediju kontam?

- Jā;
- Nē;
- Neesmu pārliecināts;
- Cits variants.

8. Vai kādreiz esat apmeklējis kādu no Kristiana Brektes izstādēm?

- Jā;
- Nē;
- Neatceros;
- Cits variants.

9. Vai jums šī izstāde/izstādes patika?

- Jā;
- Vairāk jā, nekā nē;
- Nē;
- Vairāk nē, nekā jā;
- Grūti pateikt;
- Cits variants.

10. Vai jūs uzrunā tēmas, par kurām Kristians Brekte veido savas izstādes un darbus?

- Jā;
- Vairāk jā, nekā nē,
- Nē;
- Vairāk nē, nekā jā;
- Grūti pateikt.
- Cits variants.

11. Kādas emocijas jūsos rada Kristiana Brektes darbi?

- Patīkamas;
- Nepatīkamas;
- Gan patīkamas, gan nepatīkamas;
- Neitrālas;
- Grūti pateikt;
- Cits variants.

12. Kā jūs pāris vārdos raksturotu Kristianu Brekti?

13. Vai jums liekas, ka Kristiana Brekte savu tēlu ir veidojis ar nolūku?

- Jā;
- Nē;
- Grūti pateikt;
- Neesmu par to domājis;
- Cits variants.

14. Kāds, jūsuprāt, ir iemesls tam, kāpēc Kristians Brekte izvēlas veidot tieši tādu mākslu un paštēlu? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- Mākslinieks vēlas sev pievērst uzmanību un gūt atpazīstamību;
- Mākslinieks vēlas tādā veidā gūt lielākus ienākumus;
- Mākslinieks tādējādi nodod savas domas un idejas;
- Grūti pateikt;
- Cits variants.

15. Vai esat kādos medijos sastapies ar informāciju par Kristianu Brekti?

- Jā;
- Nē;
- Grūti pateikt;
- Cits variants.

16. Kā, jūsu prāt, mediji atspoguļo Kristianu Brekti?

- Patiesi un pēc mākslinieka būtības;
- Informācija tiek pasniegta pārāk piesātināti (tekstuāli, vizuāli un audiāli);
- Mediji nepietiekami spilgti attaino Brekti un viņa daiļradi;
- Grūti pateikt;
- Cits variants.

17. Vai, jūsu prāt, Kristians Brekte ar savu tēlu ir panācis to, ko ir vēlējis?

- Jā;
- Vairāk jā, nekā nē;
- Nē;
- Vairāk nē, nekā jā;
- Grūti pateikt.
- Cits variants (atbildi ierakstīt zemāk)

PALDIES PAR VELTĪTO LAIKU!

1. Pastāstiet, lūdzu, kā jūs esat uzzinājuši par Kristianu Brekti un viņa daiļradi?

Pirms tieši desmit gadiem mācījos Latvijas Kultūras akadēmijā. Draudzene kaut kur medijos bija izlasījusi par Brektes “Madonnām”, ar kurām bija izvirzīts tai Purvīša balvai vēlāk. Gājām skatīties, kas tas ir tāds par provokāroru, kas glezno Rīgas mīlas pārdevējas. (Smejas). Laikam jau tāds ir tas stāsts!

2. Kādas bija jūsu pirmās domas, kad sastapāties ar informāciju par viņu?

Nu es nekad nebiju skatījusies gleznas, kur ir zīmētas mīlas pārdevējas, bet bija bildes fragments tajos medijos no tās izstādes – kaut kas akvarelisks, mierīgs. Man vispār nelikās, ka viņš ir kaut kāds trakulis. Normālas, mazliet savdabības gleznas ar.. (domā) citādākām dāmām.

3. Kādas domas un emocijas jūs pārņēma, vērojot viņa mākslu?

Tajā izstādē tās dāmas bija uzgleznotas, tad bija fotogrāfijās tādi kā fragmenti no tām dāmām. Nu no realitātes, kādas viņas tur bija. Tad arī bija dabūjis interviju ar viņām un blakus tai gleznai un bilde bija par katru intervija. Viņš arī maksāja viņām par to laiku, kamēr tur viņas “pratināja”. Izlasīju pilnīgi visus stāstus. Atceros, ka tur bija sieviete, kas bija stradiņos mediķus pabeigusi. Tāds sitiens pa smadzenēm bija. Uzreiz kļuva par manu mīļāko mākslinieku. Tad uzzināju, ka kaut kur viņš tā kā traktējas, respektīvi - tiek traktēts kā sirreālists. Tajā laikā biju pārņemta ar Dalī, tad nu Brekte kļuva par manu mīluli. (Smejas)

4. Vai laika gaitā ir mainījušās jūsu domas par mākslinieku?

(Smejojies) O, jā! Es teiktu, ka pat ļoti. Nu tā, ka tiešam – ļoti.

5. Kāpēc tā?

Man nepatīk nekāds tumšums. Man liekas, ka viņš pārāk tālu sasmērējās tajā tumsā. Pārdevās sātanam. (Smejas) Man liekas, ka viņš šo piebildi uztvertu kā komplimentu. Bet man tas liekas skumji. Gāju priecīga vēlāk uz izstādi, kur bija uz lielceļa vācis tās nabaga nobrauktās vordes. Vordes jau skaisti sataisījis - kā karameles sacukurojis. (Smejas) Bet man jau kaut kā sāka nepatikt. Likās, ka sāk pārkāpt kaut kā normālas saprāta robežas. Tomēr jā, jā, atzīstu – tik un tā man likās, ka viņš ir mans mīļākās latviešu sirreālists. (Smejas.)

6. Kā jums liekas, vai Kristiana Brektes darbi ir atmiņā paliekoši?

Ja kāds teiks, ka nē, es tam neticēšu.

7. Vai tie ir palikuši jūsu atmiņā?

Ļoti. Es dažus varu sīki un smalki aprakstīt. Par tekstus atceros. Viņš iebļiež smadzenēs tik (uzsver vārdu) dziļi. Pēc izstādes staigā tāds dīvains un domā. Tad liekas, ka tas Brekte tev nepatīk. Ā, es nepateicu! Pēc tām vardēm bija vēl viena izstāde – Arsenālā viņa “Arsenāls”. Tās jau bija beigas. Domāju, ka vairāk neiešu vispār uz viņa izstādēm.

8. Kāpēc nē?

Šokēt, provocēt, būt baigajam tur dumpiniekam ir viena lieta, bet otra, kad tu jau sāc reāli aizvainot cilvēkus. Viņš mani ļoti aizvainoja. Es tā arī viņa tajā viesu grāmatā ierakstīju, ka noteikti esmu tipiskais cilvēks, kuru viņš grib izaicināt. Kristiete un vēl mīl bērnus. Bija par Jēzu izņirgājies, bērniem nāves sejas sazīmējis. Citās bildēs, tādās kā fotogrāfijās likās pat, ka ir acis izdūris tiem bērniem. Mana robeža ir ticības un bērnu apgānīšana. Tur jau nevar īsti runāt par mākslu. Tā paliek otrajā plānā. Sanāk kaut kā tā, ka Brekte izvirzās priekšā savai mākslai. Domas un viņa “es” ir skaļāks par to, ko tur taista.

9. Kā jūs aprakstītu pašu Brekti kā mākslinieku?

Es gribētu uzzināt, kas viņam ir par problēmām (Smejas). Nu dumpinieks baigais, iet pret straumi, daudzās straumēm, visām straumēm. (Smejas) Man gan liekas, ka viņš nekur netiek tālāk. Guļ upes dibenā un domā par savu nāvi laimīgs.

10. Kas, jūsuprāt, ir tas, ko vēlas pateikt Kristians Brekte kā mākslinieks caur saviem darbiem un paštēlu?

Visā ir viņa domas. Tur jau Brekte ar saviem darbiem kā cimds ar rociņu. Kaulainu rociņu. (Smejas)

11. Bet kas ir tieši tas vēstījums?

Hm.. Nu gūti pateikt. Nu es teiktu, ka tas pats par to straumi – ka jāpeld pret to. Daudzas domas jau ir labas, bet nu nevajag jau tik agresīvi un ķengājoši to pasniegt. Tas arī viss! Kaut kā tā.

12. Vai piekrītat apgalvojumam, ka Brektes paštēls atspoguļo viņa paša daiļradi? Un kāpēc?

Jā, pilnīgi manas domas! Viņš ir pilnīgi saaudzis kopā ar saviem darbiem. Vienīgi man liekas, ka viņš negrib, lai darbi atspoguļotu viņu, bet, lai viņš pats ir tas, kas atspoguļo savu mākslu.

13. Varat paskaidrot, ko ar to domājat?

Nu jā! Piemēram, viņš taču ikdienā valkā tas visas sātāniskās maskas. Sācis tās trakās Mensona acu lēcas nēsāt, kur kā vampīrs vai sātans izskatās. Divi vienā. (Smejas) Nē, vispār nav smieklīgi! Tumši, biedējoši, skumji. Man patīk tas teiciens – ja nevari pateikt neko labu, nesaki vispār. Nu tad Brekte kā mākslinieks vispār neeksistētu.

14. Jūsaprāt, Kristians Brekte savu tēlu ir veidojis ar nolūku vai arī tas ir izveidojies dabiski, laikam ritot?

Ar nolūku, jā! Viņš jau grib būt citādāks, lai viņu pamana. Ja viņš nebūs citādāks, viņu nepamanīs. Ja būs labs, nepamanīs. Mēs nepamanām labo, mēs pamanām tikai sliktu. Ja viena būs bijusi laba, bet būs bijis tikai viens slikts atgadījums, ko mēs atcerēsimies? Nu ne jau labo dienu! To sliktu notikumu. Tas ir Brekte – sliktais notikums. (Smejas)

15. Kā jums liekas - kādu lomu Brektes darbu popularizēšanā ieņem mediji?

Nu lielu, protams! Viņš jau visu laiku tur ir, ja ir kaut kas viņam jauns. Tikko arī bija ar to savu šamaņa scepteri LNT ziņās. Kā tur bija tas teiciens? Ja neesi medijos, tu vienkārši neeksistē.

1. Kā jūs esat uzzinājusi par Kristianu Brekti un viņa daiļradi?

Vidusskolā es mācījos Rīgas dizaina mākslas vidusskolā un Brekte bija kādus 3 gadus vecāks un viņš mācījās augstākos kursus. Es tajā laikā klausījos smago metālu. Tad man piesaistīja līdzīgi domājoši cilvēki un es jau biju viņu pamanījusi, jo viņš atšķīrās arī ar savu ārieni – piederēja alternatīvajai mūzikas kultūrai. Un pēc tam vēlāk biju uz vienu laikmetīgo mākslas izstādi, kur piedalījās vairāki mākslinieki un tur bija arī viņa darbi, bija eksponāti. Pēc tam interesējoties vispār par māksliniekiem, šur tur redzēju viņa darbus.

2. Kādas bija jūsu domas, kad pirmo reizi sastapāties ar viņa darbiem vai redzējāt viņu personīgi?

Kad ieraudzīju viņa darbus, mans pirmais iespaids bija – kas tas par murgu? (smejas) Kas tās par šausmām? Nu kāpēc tu kaut ko tik neglītu gribi parādīt citiem? Jo es esmu tieši diametrāli pretēja. Pretēja tādā ziņā, ka man patīk viss skaistais, viss dievišķais, vismaz es uzskatu, ka mākslā ir jāparāda tas labais, bet šis mākslinieks ir tieši pretējs – viņš tā kā parāda to neglīto pusi. Tāds bija mans tas pirmais priekšstats. Nu jā, ka viņš ir tāds.. (domā) maniaks nē, bet murgi, kaut kādi murgi. Īsti neesi tu normāls, draudzīņ! (smejas)

3. Jūs teicāt, ka esat bijusi un kopējo izstādi, bet vai jūs esat bijusi uz kādu viņa personālizstādi?

Īsti viņa personālistādē es neesmu bijusi, apmeklējusi, bet internetā ir diezgan daudz pieejama informācija, attēli un ļoti labi var tā kā aptuveni saprast, kas tās ir par instalācijām, ko viņš taisa un, kāda aptuveni ir tā māksla. Precīzi es neesmu bijusi tā kā uz nevienu personālizstādi.

4. Vai laika gaitā, kad jūs pirmo reizi ar viņu sastapāties ar viņu kā ar mākslinieku vai personu, domas tagad ir mainījušās? Ja jā, tad kāpēc? Ja nē, tad vai esat palikusi pie sākotnējā uzskata?

Jā, nu tā painteresējoties par mākslinieku nedaudz vairāk, ka tu sāk iedziļināties nedaudz vairāk, tad tu saredzi, ka tomēr pirmajā mirklī liekas, ka nav nekāds sakars un daļā darbu tas ir tā nesaprotami, bet daļā ir arī labas idejas un varbūt tas izpildījums, kādā viņš to pasniedz nav īsti baigi pieņemams, bet kā idejas daudzas ir ļoti interesantas. Reizēm tās idejas ir tās, kuras visgrūtāk ir izdomāt. Nu tas ir tas, kas manas domas ir mainījis uz kaut ko pozitīvāku. Arī vispār

palasot par viņu, viņš darbojas kā scenogrāfs vairākos teātros, viņš arī māca Latvijas Mākslas akadēmijā. Tas liek domāt, ka tas cilvēks tomēr nav ķerts vai šausmīgi norobežojies no citiem, no pasaules. Ka viņš ir arī normāli domājošs cilvēks. Viņš vienkārši ir izvēlējies tādu mākslas veidu, bet ikdienā iespējams viņš ir.. normāls. (Smejas)

5. Kā jūs domājat – vai viņa darbi ir cilvēkiem paliekoši atmiņā? Varbūt jums ir palicis atmiņā kāds darbs?

Manuprāt, viņa darbi iesēžas atmiņā – tās ir interesantas tēmas un tas izpildījums. Tas ir šokējoši! Tās tēmas, par kurām viņš runā – es domāju, ka viņš paliek cilvēkiem atmiņā. Arī man viņš ir palicis atmiņā. Un darbi, kas ir palikuši atmiņā, ir tās Rīgas madonnas jeb ielasmeitas, ko viņš ir gleznojis. Tie darbi man patīk kaut kādā ziņā ar to, ka tās sievietes varbūt neviens neievēro, bet viņš ir viņas ņēmis un uzgleznojis. Ja tevi uzglezno, tu esi kaut kas īpašs! Man, piemēram, ir bijis tā, ka es mācījos vidusskolā, mēs gleznojām Kuldīgā uz ielas un cilvēki nāk tev klāt un prasa, lai tu viņu uzzīmē. Tas ir tāds pagodinājums. Tie darbi varbūt ir tādi skarbi un atklāti, tie sejas vaibsti sievietēm ir tādi nu.. var redzēt, ka liktenis ir bijis ne no vieglajiem, bet man patīk, ka tā ir tāda interesanta tēma, ko viņš ir pacēlis un liec arī cilvēkiem aizdomāties, ka ir arī tādi cilvēki. Kas man vēl varbūt tāds ir palicis atmiņā? Viņa viens tāds darbs – ir uzzīmēts viņa pašportrets un aiz viņa stāv tāds kā skelets, nāve. Tas darbs man palika atmiņā ar to, ka lika aizdomāties – šī dzīve ir tā kā ļoti īsa, neparedzama. Tu nezini, cik tu ilgi dzīvosi. Uz to darbu skatoties, iezagās tādas kā bailes no tā, ka es kaut kad miršu, bet kad tas būs? Tā nāve varbūt man ir aiz muguras, varbūt ir vēl tālu prom. It kā man nebūtu par ko uztraukties par nāvi, bet vispār nāves tēma ir nezināma, kaut kādā ziņā mazliet bišķiņ baida.

6. Kā jums liekas, ko mākslinieks Brekte vēlas parādīt caur saviem darbiem un paštēlu?

(Klusē un domā)

Ko viņš vēlas pateikt?

(Ļoti ilgi klusē un nopūšas)

Nu tā.. pirmais, ko viņš vēlas ir tas, ka viņš runā par sociālām tēmām. Tā ir nāve, prostitūcija. Tad viņš runā arī par reliģiju. Tie ir tie visi melnie krusti, skeletgalvas. Nu.. skeletgalva kā nāves simbols vairāk un atgādina kaut ko no indīgas vielas. Man liekas, ka arī pēc ārējā tēla viņš ģērbjas melnās drēbēs un viņu arī ir ietekmējusi tā smagā mūzika, ko viņš klausās, jo tajā arī ir par depresīvām tēmām. Arī tas, ka uz viņa apģērba ir dažādi simboli –

visādi sātāniskās zvaigznes un uzraksti, un, kas viņam vēl tur bija. Viss tēls tā kā sasauca ar darbiem. Tas, par ko viņš runā, ir saistīts. Tas viss ir sasaistīts.

7. Tad jūs varētu piekrist, ka viņa paštēls atspoguļo viņa paša daiļradi?

Jā, paštēls atspoguļo, jā! Un cik publikācijās esmu redzējis, ka viņš sevi sakrāso sev melnas acis – tur kaut kas notecējis viņam, pie mutes tur kaut kas. Un tajos darbos viņš cenšas.. Nu, kad paskatās pēc viņa sejas vaibstiem viņš varētu būt līdzīgs Drakulai. (Smejas) It tādas bildes, kur viņš profilā ir šausmu tēls – tas saskan ar viņa darbiem. Man liekas, ka viņam viss tā ir dabiski arī izveidojies.

8. Tad jūs domājat, ka šis tēls ir izveidojies dabiski, gadiem ejot?

Man liekas, ka jā! Māksliniekam, manuprāt, ir tā, ka tev sirdī ir iekšā, to tu arī ieliec savos darbos. Man varbūt bija tāds pārsteigums, kad maziet painteresējoties par viņu, kad citi viņu uzskata par dzīvespriecīgu un tādu pozitīvu cilvēku. Tad man liekas, kā tas pozitīvisms var sasaukties kopā ar to, kas ir viņa mākslā. Viņš tā kā ārēji izrāda labi, bet iekšēji, ja viņš dara tādu mākslu, tā ir kāda daļa no viņa, tēmas, kas viņu interesē. Ja mākslinieks neko nevar radīt mākslīgi. Ja nu viņam ļoti daudz samaksā, tad viņš var speciāli kaut ko pēc pasūtījuma, bet es saprotu, ka Brekte netaisa neko pēc pasūtījuma. Viņš taista to, ko viņš pats grib. Viņš nevienam to neļauj darīt. Viņš dara to, ko pats grib un izdomā – savas idejas realizē.

9. Kā jūs domājat, kādu lomu Brektes dabu popularizēšanā ieņem mediji?

Vispār, manuprāt, jebkura publikācija – laba vai slikta, tā spēlē par labu māksliniekam. Un tas ceļ viņa popularitāti. Var netaisīt izstādes, bet, ja tev ir lans instagram konts, kur tu publicē to, ko tu dari, tu vari kļūt populārs. Tas varbūt nav Brektes gadījums, jo, cik es painteresējos, tad viņš ir veidojis vairākas personālizstādes – gan Latvijā, gan ārpus tās. Un viņš pats ir mēģinājis visur piedalīties un būt aktīvs. Es īsti nevaru novērtēt, cik tad tie mediji ietekmē, bet tas noteikti ir tikai par labu. Katrs raksts veicina. Bet cik daudz? Es to īsti nevarēšu pateikt.

10. Vai jūsprāt viņam ir svarīga popularitāte no medijiem, no sabiedrības vai viņš ir pašpietiekams ar savu daiļradi? Vienkārši rada un viņam nav svarīgi?

Manuprāt, cik es tā pavēroju pēctā *Facebook* konta, baigi viņš tā nemēģina.. Viņš'tiek daudz kur ietagots, viņš tā baigi pie tā nestrādā, kā citi, kad pienāk rīts. Nu ir tādi mākslinieki. Man liekas, ka viņš ir pašpietiekams. Viņš labāk uzorganizēs kaut ko neprātīgu atkal. (Smejas) Ja viņš jau ir Mākslas akadēmijā profesors, tad tas ir diezgan prestiži Latvijas mērogā, jo viņš ir arī gados jauns. Starp citu, vēl viens, ar ko es mācījos paralēlajā kursā ir profesors, bet viņš

ir tāds baigi dīvains, bet tāds kā ģēnijs. Staigāja apkārt ar koferi, kurā bija iekšā dzeltena pīlīte. Tāds ļoti īpatnējs. Tā kā jā, man liekas, ka Brekte ir pašpietiekams. Viņš baigi nemēģinās izdabāt kādam.

1. Kā jūs esat uzzinājis par Kristianu Brekti un viņa daiļradi?

Nu patiesībā tas notika nejauši kaut kur interneta portālos – kaut kāds tāds diezgan kliezsošs virsraksts, diezgan tāda pretrunīga informācija, ilustrācija, virsraksts. Viss nostrādāja! Bija klikšķis un tad atvēru – palasīju, kas tas ir par mākslinieku un tad tādā veidā.

2. Kādas jums bija domas, kad sastapies ar informāciju par viņu?

Nu viennozīmīgi.. (domā) pretrunīga māksla un noteikti vienaldzīgo nav un arī es nepaliku vienaldzīgs. Un tā labā ziņa, kas noteikti māksliniekam ir jāpanāk, ka es uzzreiz neizgāju ārā no šī raksta, bet man bija interesanti palasīt un iespējams padomāt. Un iespējams tieši tāpēc arī viņš ir pazīstams un tāpēc par viņu runā. Viņš neatstāj vienaldzīgu un tev gribas palasīt un apskatīties vairāk.

3. Sakiet, lūdzu, vai jūs personīgi esiet bijis uz kādu no Kristiana Brektes izstādēm?

Un, ja jūs esat, tad varbūt varat padalīties ar savām emocijām un kādas domas jūs pārņēma, vērojot viņa mākslu?

Jā, vienu reizi gadījos Arsenāla izstāžu zālē, kur bija redzama viņa personālizstāde un tur gan jāsaka, ka tur tāpat kā jebkurš viņa darbs, bija ārkārtīgi pretrunīga. Tur bija arī vairāki darbi, kur ir attēloti karavīri ar stilizētām skeletgalvām, kas rotā viņu vaibstus. Nu tas raisīja pārdomas par to, ka mēs citreiz idializējam kaut kādas lietas vai cilvēkus un tajā pašā laikā vismaz man tā izstāde lika aizdomāties, ka visam ir tā kā divas dabas. Un ir tas mundieris, bet tajā pašā laikā nu jebkurš karavīrs, kurš tur karo, viņš noteikti arī nogalina. Varbūt tas arī ir tas vēstījums, ko viņš nes – ka ir tās divas dabas. Ka visā var atrast labu un ne tik labu! Tā kā vienaldzīgs es nepaliku. Vai es ilgi varētu ilgstoši to vērot? Droši vien, ka nē, jo diezgan drūmi un diezgan smagnēji, bet.. (domā) izstāde, kas atstāja iespaidu.

4. Tas noteikti bija kādu laiku atpakaļ, kad jūs bijāt izstādē. Vai jums ir mainījušās šajā laikā domas par viņu kā par mākslinieku vai arī tās ir palikušas nemainīgas?

Un, ja ir, kā tās ir mainījušās?

Īsti laikam nav mainījušās, jo man par viņu ir viedoklis - caur viņa mākslasdarbiem es saprotu, vismaz prieš sevis, es saprotu, ko viņš grib pastāstīt, un caur tiem darbiem laužas ārā

visos iespējamajos veidos tas pretrunīgums, ko viņš arī parāda savos stilizētajos darbos, tā kā nav īsti mainījies. Un tā izstāde spēcīgi radīja iespaidu. Tāds viņš ir arī līdz šim!

5. Vai jums liekas, ka Kristiana Brektes darbi ir atmiņā paliekoši? Vai jums viņi ir palikuši atmiņā? Vai arī jūs redzējāt un tad aizmirsāt?

Tie darbi paliek atmiņā. Tā nav dabas ainava skaistas, kaut kur kāds makšķernieks fonā ķer zivis vai kaut kāda upīte, kas skaisti tek, bet te ir tā, ka tev uz brīdi liek iepauzēt tā māksla un tas arī ir tā izcilā mākslinieka galvenais uzdevums – noķert to skatītāju, lai viņš nepaiet garām tam darbam, bet varbūt uz pāris sekundēm vai minūtēm apstājās un kaut ko tur priekš sevis atrod un aizdomājas.

6. Jūs jau minējāt par to, ka viņš paliek atmiņā ar saviem darbiem. Kā jūs varētu viņu noraksturot kā mākslinieku?

Cik man ir sanācis papētīt, vismaz biogrāfiju es esmu lasījis, ka viņš ir audzis laikam tikai ar māti. Vai tā mākslas izpausme ir saistīta ar viņa bērnību, grūti teikt - tas noteikti viņam pašam labāk zināms. Vai tā māksla raksturo viņu kā personību? Es nezinu, es viņu nepazīstu. Droši vien tas, kurš viņu pazīst, varētu teikt, ka jā.. varbūt nē. Ka pavisam nē? Droši vien, ka arī nevarētu būt. Jo, lai kā nebūtu, cilvēks nevar radīt spēcīgus mākslas darbus, neieliekot daļiņu no sevis. Arī vizuāli viņš ir pietiekami ekstravagants un nav parasts mietpilsonis. Viņš arī nekautrējas izskatīties savādāk, viņa māksla ir savādāka – tas kaut kādā veidā arī sasaucas kopā.

7. Kā jūs domājat, ko viņš grib pateikt ar saviem mākslasdarbiem? Caur tiem. Varbūt ar šo paštēlu? Kas ir tas, ko viņš, jūsuprāt, grib pateikt?

Man jau šķiet, ka es minēju – tā ir tā pretrunīgā daba, kas ir ik visā. Jo katrā skaistā lietā ir kaut kas briesmīgs un briesmīgā lietā var atrast skaistu. Viņš, manuprāt, liek uzsvāru uz pirmo – ka visam ir otrā puse. Ēna, kas kādā brīdī laužas ārā. Un viņš nekautrējas un uzliek to visu uz audekla un parāda varbūt prožektoru gaismās, cik tas viss ir savādāk kā varbūt mums ikdienā, skrējienā, liekas.

8. Tad jau viņš noteikti lauž kaut kādas klišejas?

Jā, jā, noteikti! Viņš lauž stereotipus, jo karavīram redzēt uz sejas kaut kādu stilizētu skeleta mīmiku un kontūras, tas tā kā liek aizdomāties gan par to, ka tas karavīrs nogalina, gan par to, kas paliek aiz viņa. Varbūt, ka viņš pats kaut kādā ziņā ir staigājošs mironis, ja tā drīkst teikt, un tikai formas tērpā ieģērbts. Tas noteikti lauž stereotipus! Ļauj padomāt!

9. Pirms intervijas jūs minējāt, ka esat bijis policists. Šī tēma noteikti asociējas jums ar jūsu bijuši profesiju.

Jā, noteikti! Man formastērps asociējas noteikti ar ko pavisam savādāku. To redzot man iekšā bija konflikts pašam ar sevi, skatoties teiksim uz to mākslu. Bija konflikts, ka tā taču ir forma un tie cilvēki dara visdrīzāk kaut ko labu.. (uzsver) parasti.. Bet tur tas ir pagriezts šādi! Lai gan arī tā tas ir! Vienai pusei tas karavīrs ir kaut kas labs, bet otrā pusē viņš varbūt dara postu, tā kā no kuras puses mēs paskatāmies. Tas parāda, ka ne viss ir baltiem diegiem šūts.

10. Kā jums liekas vai Kristians Brekte savu paštēlu ir veidojis ar nolūku? Vai arī tas viņam ir sanācis dabiski, laikam ritot?

Man jau šķiet, ka tas ir dabiski, bet es domāju, ka katrā darbā viņš ievēro kaut kādus priekšnosacījumus, kaut kādas lietas, kurām ir jābūt, lai tas būtu Brekte. Jo es pieļauju, ka viņš var uzzīmēt uz uzgleznot lietas vienkārši kā jebkurš cits mākslinieks, bet viņam ir viņa vieta, viņa paraksts, tas viņa stils un viņš noteikti pie tā arī piedomā. Ir citi mākslinieki pasaulē, kas piedomā pie sava un tad viņš noteikti par to piedomā, bet tas noteikti nevar būt vienkārši tāpat tikai tāpēc, ka viņš tā domā. Viņš to tā jūt! Tā redz! Tāpēc arī viņš var to attēlot.. citādi tā nevar būt.

11. Kā jums liekas, kādu lomu ieņem Brektes darbu popularizēšana medijos? Respektīvi vai mediji ieņem lielu lomu, lai viņš būtu populārs vai viņš ar saviem darbiem var panākt savu atpazīstamību un redzamību?

Man šķiet kā jebkurā jomā mediji noteikti nāk viņam tikai par labu. Protams, mākslinieki aprindās viņu zina tāpat. Viņam ir sava, grūti pateikt, aura, atpazīstamība, savs kaut kāds vērtējums no citiem par viņu, viņa darbiem, bet mediji noteikti nāk par labu, jo arī tādām cilvēkam kā man māksla nav pirmā izvēle, ko skatos medijos, bet tas pats mākslas darbs mani piesaistīja, es atvēru šo saiti, es palasīju vairāk, es kaut ko uzzināju vairāk. Izdevās pat apskatīties izstādī! Tā kā noteikti mediji palīdz gan viņam, gan viņš palīdz noteikti medijiem, jo tāds saturs nav gluži ikdiena, tāpēc tā ir tāda mijiedarbība.

12. Vai viņš ir labs produkts medijiem?

Jā, noteikti! Jo viss, kas ir skandalozs, viss, kas ir ārpus ierastā, ir viegli pārdodams, ja tā var teikt, jo šodien mēs tirgojam ne tikai maizi veikalā, bet arī klikšķus internetā un apmeklējumus. Noteikti, ka viņu pārdot ir viegli! Viņš ir skandalozs!

1. Jūs esat teikusi: “Es vēlos dot jums mīlestību.” Kas, jūsuprāt, ir tas, ko vēlas dot Kristians Brekte saviem mākslas baudītājiem?

Es domāju, ka Kristians Brekte vēlas, lai skatītājs vienkārši dzīvi uztver bez stresa, tā sakot – neiespringst un dzīvo tālāk. Protams, tajā pašā laikā viņam patīk skatītāju pašokēt, bet tas arī ir tā, varbūt ne ar blīkšķi, tā es sapratu. Kā nekā, viņš pats saka, ka ir drusciņ romantīķis. Tikai drusciņ. Bet to var just.

2. Kā jūs aprakstītu Kristianu Brekti kā mākslinieku?

Kristians Brekte ir interesants, ļoti daudzpusīgs un ar savu skatījumu uz pasauli. Es nesaku, ka skatījums ir ģeniāls, bet tam ir sava odziņa. Viņš var būt trakulīgs ar savām idejām un pēkšņi juteklīks ar akvareļiem un bliezoši spilgts ar krāsām. Tas jau atkal man patīk!

3. Jūsu darbi ir bijuši ļoti daudzās izstādēs. Ko, jūsuprāt, Kristians caur savām izstādēm vēlas nodod savam apmeklētājam?

Es domāju, ka galvenais, ko Kristians Brekte grib nodot savam skatītājam, ir kārtējais pārsteigums. Viņam patīk redzēt cilvēku dažādās reakcijas. Patīk, manuprāt, izaicināt varbūt pat pakaitināt skatītāju.

4. Kādas domas un emocijas jūs pārņem, skatoties Kristiana Brektes gleznas?

Mēs esam esam divi ļoti dažādi mākslinieki. Man viss ir tendēts uz labestību, prieku, skaistām lietām un, protams, daudz krāsu. Un es savas izjūtas taisni izsaku ar krāsām, lai panāktu gleznā sakāpinātību. Viņš ir pretējs, kaut gan tās gleznas ar spilgtajiem toņiem ir kaut kas, ko es tīri labi saprotu. (Smejas) Nu, jā, skatoties uz viņa darbiem es redzu dumpinieku. Mākslinieku, kas grib savādākā veidā pieteikt labu streiku kaut kam, kas nav pareizi valstī, dzīvē kā tādā. Viņš to rāda ar provokāciju. Bet man patīk! Šad tad liek pasmaidīt. Tādas sajūta, ka viņš jokoja. (Smejas).

5. Kā jums liekas, vai Kristiana Brektes darbi ir cilvēkiem atmiņā paliekoši? Vai viņa darbi paliek jūsu atmiņā?

Hmm.. Protams, ka viņa darbi paliek atmiņā - tur taču ir stāsta pamats un izpildījums ir diezgan kliezgošs! Ja mākslinieks ļoti piestrādā pie idejas, protams, ka rezultāts būs atmiņā paliekošs.

6. Vai viņa darbi paliek jūsu atmiņā?

Man kaut kā viņa darbi liek pasmaidīt. Es vispār neesmu baigā mākslinieku vīriešu fane, jo lielākā daļa Latvijas, tā sakot, veči mākslinieki, ir tendēti uz kaut ko tumšu, draudīgu un izaicinošu, kas pārsvarā nav estētiski skaisti. Bet ar Kristianu Brekti ir savādāk.

7. Kāpēc ir citādāk?

Kaut vai tāpēc, ka viņam ir forši akvareļi.. ļoti jūtīgi. Viņam ir laba krāsu izjūta. Viņš ir interesants un tāpēc arī iespiežas atmiņā. Viņš ir interesants!

8. Jūs esat teikusi, ka katrai jūsu gleznai esot savs stāsts. Kāds ir, jūsuprāt, Kristiana Brektes stāsts, kas stāv aiz viņa darbiem?

Es domāju, ka Kristians Brekte savam skatītājam daudz ko pastāsta. Vienīgi vai tāds izstādes apmeklētājs to sapratīs, izjutīs un gribēs iedziļināties? Ir skatītāji, kas iet uz izstādi pozitīvi lādēties. Es nedomāju, ka Kristians grib īsti dot pozitīvo lādiņu. Varbūt vienīgi ar tādu domu, ka "Heij, skatītāj, atstābsti, dzīve ir tāda, kāda viņa ir. Take it easy!" Nezinu, kā, lai latviski forši to pasaka.

9. Kā jums liekas, kas ir tas, kas pamudina mākslinieku veidot kādus noteiktus darbus vai kādu īpašu tematiku?

Es domāju, ka katram māksliniekam tas ceļš ir savādāks. Vienam ļoti lielu iespaidu uz to, kā viņš vēlāk darbosies mākslā, atstāj bērnība, citam skolasgadi, skolotāji, ģimene, dzīve kā tāda. Cilvēks mākslā atveras ar savu dzīves pieredzi. Ja tā pieredze ir ne tik rožaina, darbi var būt kliezgoši. Kaut gan tik pat labi pilnībā pretēji – maigi, mierīgi. Cilvēki ir dažādi, tāpat arī mākslinieki. Arī mākslinieki! Vienīgi varbūt kāds īpašs notikums dzīvē liek māksliniekam pievērsties pie taisni tās tematikas. Un vēl jau ir nauda.. Ir daļa mākslinieku, kas glezno to, ko pērk, bet tas jau tad vairs nav labi. Tu tā kā pārdodies!

10. Kāda nozīme ir mākslinieka paštēlam?

Katrs mākslinieks agrāk vai vēlāk izveido savu tēlu. Vienam tas nāk komplektā ar mākslu, otrs to tikai uzliek uz audekla, trešais mocās un mocās, bet beigās tā arī nekas nesanāk ne no tēla, ne mākslas. Es Brekti pieskaitu pie pirmā! Viņš domā par savu imidžu, jo tas nāk komplektā ar mākslu – viņam patīk pabaidīt cilvēkus. Viņš var uz ielas iziet maskā.

11. Vai jums pašai tas ir svarīgs?

Man maska ir vairāk tikai vizuāla un viss ir, īsi sakot, pozitīvi, citam liksies pārāk smuki, bet tāds vizuālais tēls nav, nebūs.

12. Vai savu paštēlu saistāt ar saviem darbiem?

Es taču neiešu ārā princešu kleitā. (Smejas)! Un mana mīļākā krāsa ir melna, lai cik tas nebūtu jocīgi! Bet tēlam ir jābūt. Tieši vai netieši.

13. Kas, jūsuprāt, ir tas, ko vēlas pateikt tieši Kristians Brekte kā mākslinieks caur saviem darbiem un paštēlu?

Es domāju, ka Kristians Brekte grib daudz ko pateikt. Vienīgi vai skatītājs to uztvers? Saprātīs? Viņš daudz runā par nāvi savos darbos, bet tas *mesidžs* ir vairāk tāds kā “nebaidies, viss būs labi!”

14. Vai, jūsuprāt, tie abi ir saistīti?

Es domāju, ka viņš ļoti veiksmīgi ir šo paštēlu savijis ar savu mākslu. Tas ir kā komplekts.

15. Vai piekrītat apgalvojumam, ka Brektes paštēls atspoguļo viņa paša daiļradi?

Es viņu nepazīstu personīgi, tāpēc man būtu ļoti grūti, ko spriest šajā jautājumā, bet vispār es tam piekrītu.

16. Kāpēc?

Jo no vizuālā skatījuma tāds priekšstats rodas.

17. Jūsuprāt, Kristians Brekte savu tēlu ir veidojis ar nolūku vai arī tas ir izveidojies dabiski, laikam ritot?

Es domāju, ka savu tēli ir radījis ar nolūku.

18. Kāpēc?

Jo pats saka, ka ir drusku romantisks, tāpēc piedomā pie tā, ko dara un kāpēc to dara. Un viņa darbi ir tādi, kādam vizuālajam ir jābūt obligāti, lai cilvēki viņu uztvertu kā foršu personību. Tas nāk komplektā.

19. Kā jums liekas - kādu lomu mākslinieku popularizēšanā ieņem mediji?

Mēs dzīvojam laikā, kad mediji ir ļoti svarīgi, lai cilvēks izsistos.

20. Kā ir ar Brektes piemēru?

Es domāju Kristianam tie ir ļoti palīdzējuši. Piemēram, arī es ieraudzīju viņu *Facebook* un man ļoti iepatikās. Es nedzīvoju Latvijā un daudz ko par Latvijas jauno mākslinieku paaudzi vairs nezinu, bet viņš mani paķēra pozitīvi. (Smejas). Es vēl toreiz nosmaidīju. Un kā jau teicu, es galīgi neesmu veču mākslinieku fane. Medijiem ir ļoti liels svars – tie var pacelt gaismā vai samīdīt. Mūsdienās tas ir pat nepieciešamo, jo kā gan savādāk par Tevi uzzinās?

1. Varbūt jūs varat pastāstīt, kas jūs esat, ar ko nodarbojaties un kas ir jūsu tiešais darbs?

Man būtu jāpastāsta garāka vēsture, lai saprastu, kur es esmu šobrīd. Es esmu Andra Mihelsone. Pagājušajā gadā absolvēju Latvijas Mākslas akadēmiju. Gan jāsaka, ka absolvēju mākslas vēstures teorijas nodaļu. Pēdējo divu kursu laikā es strādāju Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā pie projektiem, projektu vadītājam par asistentu. Tajā laikā Latvijas Simtgades izstādes, kur šobrīd vēl joprojām skatāma, ir “Latvijas gadsimts” (aut. Piez. Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā) un pēdējā bija “Portrets Latvijā. 20. gadsimts. SEJAS IZTEIKSME”, kuru varēja skatīt trijās Latvijas Nacionālā Mākslas muzeja ēkās – LNMM galvenajā ēkā, i/z Arsenālās un Romāna Sutas un Aleksandras Beļcovas muzejā, taču beidzot savu bakalauru, esmu paņēmusi pauzi no mākslas un saistība ar mākslu man kaut kādā ziņā ir attāla. No vienas puses tā uzņemtā informācija jau nekur nepazūd. Šobrīd es strādāju poligrāfijas nozarē, esmu projektu vadītāja tieši pie grāmatām, brošūrām.

2. Kā jūs aprakstītu Kristianu Brekti kā mākslinieku?

Man pirmā asociācija, domājot par Kristianu Brekti, ir tāda, ka tā ir provokācija, bet manā skatījumā – provokācija uz domāšanu. Kā viņš patiesībā arī savās intervijās medijos saka – viņam patīk mazliet pakutināt sabiedrību, redzēt, ko viņi domā. Ja tas vispār raisa kaut kādu reakciju, tas ir kaut kā vērts!

3. Tātad provokātors?

Sabiedrības skatījumā, jā! Provokārots.. (Domā) Viņš pievērš uzmanību. Cik bieži mēs pievēršam uzmanību jautājumiem? Tās izstādes jau nav, lai tikai kaitinātu, tur ir tēmas. (Smejas)

4. Kā jūs domājat, ko mākslinieks caur savām izstādēm vēlas pateikt? Kāds ir vēstījums?

Mani kaut kādā ziņā ļoti aizķēra, gatavojoties runāt par Kristianu Brekti, viņa teiciens, pēc kura viņš arī dzīvo – *momento mori*. Atgādinājums par to, ka mēs visi esam mirstīgi un viņa tēmas grozās ap nāvi. Daļa no izstādēm ir šajā tēmā. Man ir jāsaka, ka man ir jāpiekrīt – kaut kāda sabiedrības daļa negrib runāt par nāvi, bail no nāves un ir, kuri to uztver kā dzinuli dzīvei, atceroties, ka mēs visi reiz nomirsim. (Smejas)

5. Vai jūs esat bijusi uz kādu viņa izstādi?

Diemžēl nē, bet man liekas, ka pēdējā izstāde "Mr and Mrs Doe", ko rīkoja Mākslas XO galerija, kur viņš portretē tos, kas ir neatpazīti - kuri ir nomiruši cilvēki, neatpazītie valsts policijas datu bāzē. Viņš tajā momentā vairāk meklējis gleznieciskās prakses, kā viņš skaidroja, uzsvāru līcis uz to, nevis, ka viņi ir miruši: "ai, ai, ai," neviens viņus nav atpazinis, līcis par viņiem zinis. Es gāju garām tai.

6. Kā jūs domājat – vai Brekte ar savām izstādēm nepārkāpj kādas robežas? Viņš ir aizskāris nāves, reliģijas tēmas. Viņš spēlējas ar ļoti sensitīvām tēmām. Vai arī tieši pretēji – jums liekas, ka viņš provocē uz runāšanu? Piemēram, viņam ir darbi, kuros ir karavīri ar nāves sejām, kas rada dažādas sajūtas.

Te jau var sākt runāt, ka ir lietas, kuras mēs uztveram pārāk personīgi. Viņš jau nav uz nevienu rādījis ar pirkstu, ka tu (uzsver vārdu) to izdarīji, tu (uzsver vārdu) esi vainīgs. Viņš runā par kaut kādu kopumu, kaut kādu attiecīgu laika posmu, kurā šis karavīrs ir bijis nāves nesējs. Nav teikts, ka tas konkrētais ir vainīgs. Ir situācijas, ir politiskie aspekti, kad tev ir jāiet karot – gribi to vai nē. Es piekristu tam, ka viņš liek runāt, viņš liek domāt. Mēs to brīžiem uztveram pārāk personīgi. Mēs katrs esam savā pusē, nenotiek nekāda diskusija. Viens šauj un otrs šauj. Nekāda rezultāta! (Smejas)

7. Jums liekas, ka Kristiana Brektes darbi ir cilvēkiem atmiņā paliekoši?

Es gribētu domāt, ka jā. Kaut vai viņa izvēlēto tēlu ziņā. Man pašai personīgi, kaut gan es neesmu viņa daiļrades cienītāja, paliek viņa darbi atmiņā. Nebūt tā kā ar nosodījumu, bet vienkārši kaut kādā ziņā viņi ir spilgti, vienkārši saglabājas atmiņā. Ieraugot kaut ko tādu tev rodas asociācijas.

8. Tātad bez vārda un uzvārda pie darba varētu pateikt, ka tas ir Brekte?

Jā!

9. Kas ir tas, kas pamudina mākslinieku veidot noteikus darbus vai kādu īpašu tematiku Brektes gadījumā?

(Domā)

Man *bišķiņ* jāpadomā. (Smejas) Viņš vienā no rakstiem vai intervijām, precīzi neatceros, apraksta situāciju par vienu ģimenes pasākumu, kur noslīkst cilvēks. Viņi gaida, kad atbrauks šie mediķi un tas mirušais, rodas tāda, savā ziņā, absurda situācija. Viņi turpina savas svinības, bet tajā pašā laikā tur ir nolikts apsegts tas cilvēks, kurš ir miris, kuru atdzīvināt vairāk nevar. Dzīve neapstājas. Te var sākt filozofēt vai spekulēt, bet es domāju, ka tas galvenais

faktors viņam ir *momento mori* – tas, kā viņš dzīvo, kas viņam šķiet interesanti. Nāves tēma viņam šķiet interesanta, tie aspekti, ko var parādīt caur to, pieskarties tēmai.

10. Kāda nozīme ir mākslinieka paštēlam?

Es par to paštēlu domāju.. Tie faktori katram var būt citi un dažādi.

11. Kad jūs pati mācījāties Latvijas Mākslas akadēmijā un veidojāt kādus darbus – vai jums bija svarīgs, kāds izskatīsies jūsu paštēls, kad veicāt darbus saistībā ar mākslu? Jūs par to domājāt, kā tas būs, kāds būs jūsu tēls tajā visā?

Es domāju, ka ir mākslinieki, kuriem ir svarīgs šis aspekts, kuri savu paštēlu saista ar saviem darbiem, veido. Es personīgi radot, neesmu domājusi par kaut ko, ko šis darbs varētu teikt par mani. Analizējot kopumu, mēs varam saskatīt kaut kādas līdzības katram cilvēkam, konkrētam māksliniekam, izvilkt īpašības. Kristiana Brektes gadījumā tas paštēls sadarbojas kopā ar tām viņa izvēlētajām tēmām, bet vai viņš to apzināti veido? Es domāju, ka tas ir viņa tāds kā darbs vairāk. Es neteiktu, ka Kristiana Brektes māksla un paštēls ir depresīvs vai negatīvi noskaņots, jo arī Akadēmijā (aut. piez. Latvijas Mākslas akadēmija) staigājot, redzot, un vērojot viņu no malas, viņš patiesībā ir, visnotaļ, pozitīvs cilvēks, smaidīgs, viņš ir dzīves pilns.

Domā par nāvi un smaida.

(Smejas) Tur jau vajadzētu apskatīties filozofijas nostādnes, kā skatīties. Šeit mēs tiešām varam tikai spekulēt, šeit vajadzētu uzdot jautājumu pašam Kristianam, ko viņš domā par nāvi. Es domāju tas nav tāds smagais akmens, par ko viņš domā. (Smejas) Tā vienkārši ir tēma, kas šķiet interesanta. Iespējams arī tā sabiedrības reakcija, par ko viņš runā. Kas ir tas, kas aizraus to cilvēku, kas ir tas, par ko viņš aizsvilsies, aizdomāsies?

12. Vai jūs varētu teikt, ka Brektes paštēls atspoguļo viņa daiļradi?

(Domā) Es teiktu, ka viņa radītais tēls, nevis viņš pats kā personība.

13. Kā jums liekas – vai Kristians Brekte ir veidojis savu tēlu ar nolūku vai arī tas ir izveidojies laika gaitā dabiski?

(Ilgi domā)

Vai būt citādākam Brektem ir kā vēlme atšķirtiesno citiem?

Tad es uzdotu pretjautājumu – tu redzi vēl kādu, kas tā runā, šādi (uzsver vārdu) par šo tēmu?

Nē!

Manuprāt, viņš ir vienīgais, kas runā par šo konkrēto tēmu, kā viņš runā. Nav konkurentu! Ja būtu konkurenti, mēs varētu runāt par vēl kādu cilvēku, salīdzināt.

14. Tad jūs domājat, ka tēls ir vairāk izveidojies laika gaitā, nevis speciāli?

Nē, es nedomāju, ka tas ir ar nolūku. Es tiešām domāju, ka tur ir tāda dzīva interese par to, filozofisko aspektu. Kā viņš raksta – viņam ir interesanti padomāt par to nobraukto ķirzaku, par to, kas viņa varētu būt. It kā komisks gadījums, kas apspēlē, kas viņa varētu būt. Tā māksliniekam ir tāda kā tā fantāzija, tā var nebūt arī reāla.

15. Kādu lomu, jūsuprāt, mākslinieku popularizēšanā ieņem mediji?

Es domāju, ka mediji ir tāda kā labi ieeļļota sistēma. Ne vienmēr par to, par ko būtu vērts runāt vai kas kādai grupai šķiet interesanti, atspoguļos mediji. To varbūt pašlaik atspoguļo *Facebook*, rīkotās Pop-Up galerijas. Ja tu trāpies tajā lielajā ritenī, tad, jā, tevi apskatīs vadošie mediji, kas varbūt par šo tālāk stāstīs televīzijā, radio, aicinās uz intervijām.

16. Un kā ir ar Brekti? Vai mediji viņam ir palīdzējuši kļūt vēl atpazīstamākam?

Es domāju, ka (smejas).. Man liekas bēdīgi, ka tik īpatnēja struktūra.

Viņš tajā laikā vinnēja ar to, ka viņš bija vienīgais, kas par to runāja, kas nebaidījās riska un provokācijas, sabiedrības reakcijas, ko par to teiks. Tajā pašā laikā, acīmredzot, bija cilvēku kopa, kuriem viņa darbi šķita interesanti. Kaut kas jauns mākslas telpā un tā tie zobratiņi saslēdzas un aiziet tas ritens tālāk. Atgriežoties mazliet pie viņa provokācijām, es atceros vienu sarunu ar paziņu, kas saistīts ar izstādi par neirozēm (aut. piez. Uzmācību neirozes un kastrācijas draudi (2013)), tās ainas no pornogrāfijas filmām, mana paziņa bija aizgājis uz atklāšanu. Viņš bija jautājis, kāpēc viņš ir izvēlējies tādus tēlus, viņš teica, ka viņam vienkārši vajadzēja parādīt tehniku, vajadzēja kaut ko spilgtu, lai parādītu, krāsu, ko viņš izmantoja. Tātad, ja nemaldos, viņš izmantoja alkīda krāsu, kas izskatās kā akvarelis, bet nebūt nav akvarelis. Ar to krāsu var izdarīt to pašu. Tā ir viena atbilde konkrētai situācijai. Skatoties uz darbiem, man rodas savas asociācijas vai pārdomas, es saskatu kaut kādu tēmu, bet vairākkārt ir mēģināts runāt, ka šobrīd radot mākslu nav simtprocentīgi viena pareizā atbilde. To, manuprāt, var attiecināt arī uz Brekti. Kāds var pētīt tehniku, kāds var pētīt tēlus, kāds var iedziļināties tēmā vai par vairākām tēmām, par kurām viņš runā. Visas atbildes var būt pareizas, jo tas viss ir daudzšķautnaini. Nav tikai vienā virzienā metams. Otrs, ko es atceros, kolēģi no Mākslas akadēmijas. Mēs runājām par to, kā viņš kā pasniedzējs, uzdeva izveidot objektu, ar ko doties pilsētā, fotogrāfējot šo objektu vienu pašu, pārvietojoties ar to. Kristīne Kutepova bija

izveidojusi slotu, nokrāsojusi spilgtās krāsās, viņiem, laikam, bija jāved nedēļu šis eksperiments. Viņa stāstīja, ka daudzi bijuši pret, jo tu izej no savas komforta zonas, bet viņa saka, es ceru, ka es pareizi atceros, jo tas jau bija kādu laiku atpakaļ, ka tā bijusi vērtīga pieredze, vērojums, ko citi par to domā, tieši, kāda ir viņu reakcija un pašam iziet ārā no komforta zonas.

17. Vai jūs esat lasījusi medijos kādu interviju ar Brekti?

Jā.

18. Kas ir interesantāk? Tas, kā mediji viņu atspoguļo vai viņa intervijas?

Man personīgi viņa intervijas, es noskatījos dažus tos video, kas ir saistīti ar viņa izstāžu atklāšanām. Tas ir vairāk tāds “tur un tur var apskatīt šito un to”, kaut kādi izvilcumi. Ja tas ir par izstādes atklāšanu, runā kurators, mazliet mākslinieks. Mākslinieks jau nevar visu tajās sekundēs, kas ir atvēlētas, paspēt izstāstīt. Tas laiks medijiem – viņi izveido savu kopainu.

Bakalaura darbs „Kristiana Brektes publiskā tēla veidošana un tā ietekme uz sabiedrības uztveri” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (no ievada līdz secinājumiem ieskaitot) 118 297 rakstzīmes (ieskaitot intervālus, bet neieskaitot zemspvītras atsauces).

Autors: _____ Kristers Ūdris
(*paraksts*)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Vadītāja: docente Dr. art. Zane Radzobe _____
(*paraksts*)

. .2020.

Recenzents: docents Dr. philol. Viktors Freibergs _____
(*paraksts*)

Darbs iesniegts Komunikācijas zinātnes nodaļā 10.06.2020.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Dace Valtiņa _____
(*paraksts*)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

19.06.2020. prot. Nr. _____

Komisijas sekretāre: Mg. soc. zin. Ilze Šulmane _____
(*paraksts*)